

A

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

8481 Somlóvásárhely, Szabadság tér 17.

OM azonosító: 037066

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2020.

Tartalomjegyzék

1. NEVELÉSI PROGRAM.....	5
1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	5
1.1.1. Az iskola nevelő-oktató munkájában alapul vett értékek	5
1.1.2. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei	5
1.1.3. A nevelő-oktató munka átfogó céljai és feladatai	8
1.1.4. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon	12
1.1.5. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon	13
1.1.6. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai	16
1.1.6.1. Tanulásszervezési eljárások	16
1.1.6.2. Oktatásszervezés	19
1.1.6.3. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai	19
1.2. A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	21
1.2.1. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje és a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	24
1.3. Egészségfejlesztési program.....	25
1.3.1. Az egészséges táplálkozással összefüggő feladatok	26
1.3.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás	26
1.3.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedély-betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	28
1.3.4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzésének feladatai	32
1.3.5. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás	36
1.3.6. Személyi higiéné	36
1.4. A közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	37
1.4.1. A közösségfejlesztés általános feladatai	37
1.4.2. A közösségfejlesztés feladatai évfolyamonként	38
1.4.3. A közösségfejlesztés tanórai feladatai	40
1.4.4. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai	42
1.4.5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	43
1.4.5.1. A szülő és a pedagógus együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	43
1.4.5.2. A pedagógus és a tanuló együttműködésével kapcsolatos feladatok	46
1.4.5.3. Az iskola nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott dolgozóival való együttműködés feladatai	49
1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	50
1.5.1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai	50
1.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	51
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	55
1.6.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek helyi rendje	55

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

1.6.2.	A kiemelten tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	58
1.7.	A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának helyi rendje..	59
1.8.	A szülő, tanuló, pedagógus és a partnerei együttműködésének formái	60
1.8.1.	A szülő és a pedagógus együttműködésének formái	60
1.8.2.	A pedagógus és a tanuló együttműködésének formái	60
1.8.3.	Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái	61
1.9.	A felvétel és az átvétel helyi szabályai	61
1.10.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	62
2.	HELYI TANTERV.....	72
2.1.	Az iskola az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámjai, az előírt tananyagot és követelményei.....	72
2.1.1.	Előírt tananyag, követelmények.....	155
2.2.	A választott kerettantervek; Az iskola az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga	156
2.2.1.	Megtanítandó és elsajátítandó tananyag	156
2.2.2.	Az iskolaotthonos 1-4. évfolyamok időbeosztása	156
2.3.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	157
2.3.1.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei	157
2.3.2.	A taneszközök kiválasztásának szempontjai.....	158
2.4.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	160
2.4.1.	Az erkölcsi nevelés megvalósítása.....	160
2.4.2.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés megvalósítása.....	161
2.4.3.	Állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítása.....	161
2.4.4.	Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésének megvalósítása.....	163
2.4.5.	A családi életre nevelés feladatainak megvalósítása	165
2.4.6.	A testi és lelki egészségre nevelés feladatainak megvalósítása	167
2.4.7.	Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	171
2.4.8.	Fenntarthatóság, környezettudatosság	172
2.4.9.	Pályaorientáció megvalósítása	174
2.4.10.	Gazdasági és pénzügyi nevelés megvalósítása	175
2.4.11.	Médiatudatosságra nevelés megvalósítása.....	175
2.4.12.	A tanulás tanítása	178
2.5.	A kulcskompetenciák fejlesztésnek feladatai	179
2.5.1.	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése.....	179
2.5.2.	Idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése	181
2.5.3.	Matematikai kompetencia fejlesztése	182
2.5.4.	Természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése	184
2.5.5.	Digitális kompetencia fejlesztése	186

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

2.5.6.	Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése	187
2.5.7.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztése	190
2.5.8.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlesztése	190
2.5.9.	A hatékony, önálló tanulás fejlesztése	192
2.6.	A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	193
2.6.1.	Választható tantárgyak	193
2.6.2.	Választható foglalkozások	194
2.7.	A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése értékelése	195
2.8.	A magatartás és szorgalom minősítésének elvei	203
2.8.1.	A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	203
2.8.2.	A magatartás értékelésének elvei	203
2.8.3.	A szorgalom minősítésének elvei	205
2.9.	Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	206
2.10.	Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátjai	209
3.	A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI	211
4.	A CSOPORTBONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLAKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI	212
4.1.	A tanulók fizikai állapotának mérése	215
4.2.	Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	223
4.2.1.	Egészségnevelési elvek	223
4.3.	Környezeti nevelési elvek	225
4.4.	A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	227
4.4.1.	A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések elvei, célja	227
4.4.2.	Akcióterv	231
4.4.3.	Monitoring	235
4.4.4.	A tanulmányok alatti vizsgák szabályai tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, az értékelés szabályai	236
4.4.5.	A komplex instrukciós program ismertetése	236
5.	ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK, NYILATKOZATOK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
	MELLÉKLETEK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.

1. NEVELÉSI PROGRAM

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1.1. Az iskola nevelő-oktató munkájában alapul vett értékek

Az iskola a nevelő-oktató munka során, egész tevékenységrendszerével arra törekszik, hogy érvényesítse Magyarország Alaptörvényében, a hazai és nemzetközi dokumentumokban kifejezett értékeket, elveket. Különös hangsúlyt fektetve az alábbi értékek közvetítésére:

- a) Az egyetemes emberi értékek: humanizmus, tolerancia, empátia, szeretet, megértés, türelem, nyitottság, önbecsülés, becsület, tisztesség, a haza, a szűkebb környezet (lakóhely, otthon, család, iskola) szeretete.
- b) A demokratikus értékek: szabadság, társadalmi igazságosság, egyenlőség, szolidaritás.
- c) A biológiai lét értékei, különösen az egészség értéke.
- d) A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek: a személyes és szociális kapcsolatok, a mindennapi érintkezéssel kapcsolatos értékek.
- e) A tudással, a munkával kapcsolatos értékek.
- f) A nemzeti kultúra értékei: természeti és épített környezet értékei, hagyományok, nyelv, művészeti és tudományos értékek.

1.1.2. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

Gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás

A nevelő-oktató munkában prioritást kap az a szemlélet, hogy a tanulók a tanulási folyamat során minél önállóbban és a lehetőségek szerint a valós környezetben szerezzék meg a mindennapi életben, a közvetlen természeti és társadalmi környezetben megismerhető tudáselemeket. A hasznosítható, folyton változó társadalmi környezet igényeinek megfelelő ismereteket kell a műveltségi területnek közvetítenie, az azzal kapcsolatos tudást kell átadnia.

A tudás- és a képességfejlesztés helyes aránya

Képességet fejleszteni ismeretek nélkül nem lehetséges, ezért a nevelő-oktató munkában mindkettőnek megfelelő teret kell biztosítani. A képességfejlesztésre kiemelt figyelmet kell fordítani. Arra törekszünk, hogy a képességfejlesztési módszereket a hozzájuk kapcsolódó tartalmi lehetőségekkel együtt alkalmazzuk. A nevelő-oktató munka során az értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kezeljük a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket: a szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztését, a társadalmi érzékenység, a nyitott, befogadó és empátikus személyiség kialakítását, a társas aktivitást.

Egyéni bánásmód elve

Az egyéni bánásmód elvében egyrészt az jut kifejezésre, hogy mindenki fontos és a maga egyediségében fejleszthető, másrészt, hogy mindenkinek biztosítani kell az egyenlő esélyt a tanulásban, az ismeretek elsajátításában, képességei kibontakoztatásában.

Tevékenységközpontúság

Minden képesség a neki megfelelő tevékenységgel alakul ki és fejleszthető. Ezért a tevékenység központi jelentőségű a képességek fejlesztésében. A tanítás során - az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten - élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szereznek, maguk fedezik fel a környezeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, azokból következtetéseket vonnak le, korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazzák. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a tanulók megfogalmazzák egyéni és csoportosan kialakított véleményeiket, azokat meg tudják vitatni, érvekkel alátámasztani és meg tudják védeni.

Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség

A foglalkozások megszervezésének alapját az egyéni tempó, képességek, problémák képezik. A differenciálás szempontja lehet a tanulók képességeinek fejlettsége, a fejlődés tempója vagy a szükséges tanári támogatás mértéke. A tanulási folyamat hatékonysága nem a tanulócsoport összteljesítményén, hanem az egyes tanulók fejlődésének ütemén mérhető. Olyan differenciált tanulásszervezési módszereket alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik a tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekeltségének megfelelő fejlesztést. Alkalmazzuk a

heterogén összetételű csoportok együttes kezelésének módszereit, erre és a státuszkezelésre maximálisan megfelel a KIP. Ugyanakkor igyekszünk elérni, hogy a tanulóknál kialakuljon az igény arra, hogy - egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével - egész életük során képezzék magukat, bővítsék ismereteiket.

Valóságos tanulási környezet

Az ismeretszerzés a hagyományosnál nagyobb mértékben épül a valóságra, annak közvetlen és közvetett megtapasztalására, megfigyelésére és vizsgálatára. A tanulás hozzásegíti a tanulókat ahhoz, hogy kedvező kapcsolatuk alakuljon ki a környezettel. A tartalmakat és a megközelítéseket úgy választjuk meg, hogy a tanulási helyzeteket az iskolán kívüli munkán is megtapasztalják

Gyermekközpontúság

Az iskola elsősorban a gyerekért van. Az iskola a gyermekeket nemcsak, mint jövőbeli felnőtteket kezeli, hanem mint jelenlegi gyermekeket, akiknek sajátos belső és külső igényeik és ennek megfelelő érdekeik, jogaik vannak, amelyeknek az iskolai élet valamennyi területén meg kell nyilvánulni. A gyermekközpontúságból következik, hogy az oktató-nevelő munka középpontjában a személyiségfejlesztés, az egyéni képességek minél teljesebb kibontakoztatása áll.

Demokratizmus

Az iskolai élet valamennyi területén arra kell törekedni, hogy a pedagógusok, a tanulók, a szülők közösségei, az iskola társadalmi környezetének demokratikus jogai az iskola fejlesztésének eredményeképpen érvényesüljenek. A demokratizmus megköveteli a pedagógus és tanuló közötti bensőséges, érzelem-gazdag, a szülő és pedagógus között pedig a felelős nevelőtársak egyenrangú, partneri viszonyának kialakítását.

Nyitottság

Az iskola nyitott a helyi társadalom iránt. Tudomásul veszi, hogy a tanulók ismereteiket, tapasztalataikat az iskolán kívül is szerzik, ezekre épít, és ezeket felhasználja a képességfejlesztésben. Az iskola nyitottságában jut kifejezésre az iskola élet-közelsége, hogy a gyermekeket védve, de nem a valóságtól elszakítva neveli. Továbbá, hogy az iskola részt és szerepet vállal a község életében.

A pedagógus vezető szerepe

A tanulói jogok tiszteletben tartásával a pedagógusnak vezető szerepe van a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységeinek megszervezésében, személyiségük fejlesztésében.

Az eredményes tanítás-tanulás Nemzeti alaptantervben meghatározott elvei

Az iskola a fenntartóval, az iskola működtetőjével, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civilszervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása, az attitűdök alakítása az 1-4. évfolyamon;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban;
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel;
- a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;
- a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális háttérének megismerése, a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, és e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
- motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével;
- egységes alapokon nyugvó tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása;

1.1.3. A nevelő-oktató munka átfogó céljai és feladatai

a) A nevelő oktató munka átfogó célja, hogy a családdal együttműködve:

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket,

- megalapozza és fejlessze azokat az értelmi, érzelmi és akaratit tulajdonságokat, amelyek az egyéni, családi, közösségi élethez, a tudásalapú és az információs társadalomban való felelős helytálláshoz szükségesek. Ezek közül különösen: becsületességet a társadalmi kapcsolatokban; a természet szeretetének, a természeti és épített környezet megbecsülésének, gondozásának igényét; egymás tiszteletére, megértésére, elfogadására, szolgálatára vonatkozó készségeket; az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza szeretetét, az érte való munkálkodás készségét.
- b) A magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás keretében az iskola biztosítja a cigány tanulók számára a cigánység kulturális értékeinek megismerését, a történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánckultúrájáról, valamint hagyományairól szóló ismeretek oktatását. A magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás tartalmazza a roma/cigány népismeret műveltségi terület oktatását, a nemzetiségi önismeret fejlesztését és a folyamatosan szervezett roma/cigány kulturális tevékenységet.
- c) Az iskola törekszik arra, hogy a tanulók felismerjék az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerjék a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és kisebbségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.
- d) A tudásalapú társadalomban a személyes önmegvalósításhoz, az aktív állampolgári részvételhez, a társadalmi kohézióhoz és a foglalkoztathatósághoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése. Különösen fontos feladat az anyanyelvi, a matematikai-logikai, az idegen nyelvi, a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztése.
- e) A tanulók adottságainak, képességeinek kibontakoztatásával és fejlesztésével, szociális és családi eredetű hátrányok mérséklésével, korszerű, a helyi és társadalmi igényeknek megfelelő, továbbépíthető általános műveltség alapjainak elsajátításával feladata továbbá, hogy kiművelje a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, attitűdöket, melyek lehetővé teszik, hogy:
- megismerjék, megértsék önmagukat, társaikat,
  - megfigyeljék és megértsék a természet és a társadalom jelenségeit,
  - értékeljék és megbecsüljék az egyetemes és a magyar kultúra értékeit,
  - fejlesszék fizikai teljesítőképességüket,

- minél többféle módon és eszközzel fejezzék ki gondolataikat, érzéseiket, véleményüket, vágyaikat, fejlesszék a tanulásra való képességüket, akaraterejüket,
  - képesek legyenek a szép befogadására, megóvására és megteremtésére.
- f) A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók képességkibontakoztató felkészítése, hogy a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradásuk csökkentjen, továbbá a tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, tanulási, továbbtanulási esélyének növelése.
- g) Azoknak a készségeknek, képességeknek és attitűdöknek a rendszerszerű fejlesztése, amelyek az egyén belső, személyes harmóniájának és a társadalmi beilleszkedés alapját képezik. Ennek érdekében át kell alakítani az iskola tanulási környezetét, azaz azoknak a tényezőknek az együttesét, amelyek befolyásolják a tanulók nevelés-otztatását. Így különösen a tanulók és a pedagógusok kapcsolatát, a tanulók kapcsolatát egymással, a gyerekek és az őket tanító pedagógusok tudásrendszereit, továbbá a tanulás fizikai környezetét.
- h) A tanulók a nyolcadik évfolyam végére legyenek képesek kitartoan tanulni, saját tanulásukat megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is.
- i) A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, pozitív tanulási attitűd kialakítása.

A nevelő-oktató munka alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselője váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

- Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.
- Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).

- Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem, és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítéletmentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- A másság elfogadása, a fogyatékoságuk miatt speciális fejlesztésre, segítségre szoruló embertárs egyenrangú félként kezelése.
- A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
- A szülőföld, Magyarország megismerése, szeretet, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség – és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

1.1.4. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon

Bevezető szakasz (1–2. évfolyam) céljai és feladatai:

- Az életkori szakasznak megfelelő tanulási, tevékenységszervezési és módszertani eljárások alkalmazásával zökkenőmentesen vezesse át a gyerekeket az óvodai tevékenységből az iskola világába, a tanulástevékenységeibe
- A kisgyermek természetes érdeklődésének és nyitottságának megőrzése, orientálása és továbbfejlesztése.
- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megteremtése.
- A kisgyermek fokozott játék- és mozgásigényének kielégítése.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A társakkal végzett közös tevékenységek élményének és örömeinek megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek kialakítása és gyakoroltatása.
- A tanulás, az elsajátítás élményének és örömeinek megismertetése.
- A tanulók ösztönzése saját környezetük megismerésére és megértésére.
- Az egészséges élet értékének felismertetése és tudatosítása a tanulóknál.
- A tanúláshoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok tudatosítása és fejlesztése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

A kezdő szakasz (3–4. évfolyam)

- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megóvása és megerősítése.
- Az önismeret fejlesztése az önmagára vonatkozó ismeretek és tapasztalatok gyarapításával és megbeszélésével.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A mozgás, a rendszeres testedzés, a sportjátékok iránti kedv felkeltése és megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek gyakoroltatása.
- A megismerés, a megértés, a tanulás iránti érdeklődés és nyitottság megőrzése és továbbfejlesztése.

- A tanulók érdeklődésének felkeltése tágabb környezetük megismerése és megértése iránt.
- Az önálló tanuláshoz szükséges motívumok kialakítása és megerősítése.
- Az idegen nyelvek tanulása iránti igény felkeltése.
- A szóbeli és az írásbeli nyelvhasználathoz szükséges alapkészségek fejlesztése, gyakoroltatása.
- A narratív, a lényegkiemelő és a szabálykövető képességek kialakítása és folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi életvitellel összefüggő gyakorlatias ismeretek nyújtása.
- Elemi ismeretek közvetítése a természetről, a társadalomról, a művészetekről, az emberiség és a haza történelméről.
- Az egészséges életmód mindennapi feltételeinek és összetevőinek megismertetése.
- A tanuláshoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

1.1.5. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam)

- Az önértékelés képességének kialakítása és fejlesztése.
- A rendszeres testmozgás és a sport iránti igény megerősítése és kielégítése.
- A tanulóknak meglévő szolidaritásérzés, együttműködő- és segítőkészség értékének tudatosítása és fejlesztése.
- Az egészséges életmóddal összefüggő pozitív beállítódások, magatartásoknak és szokások megerősítése.
- A környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolathoz szükséges ismeretek, képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékének tudatosítása.
- Az értelmes tanulás feltételének megteremtése az érzékelés útján szerzett tapasztalatok gyűjtésével, rendszerezésével és sokoldalú értelmezésével.

- A képi reprezentációk szerepének tudatosítása a tanulásban és a mindennapi életben.
- Aktív tevékenységre lehetőséget adó feladatok adása a tanulóknak: kísérletek, megfigyelések, projektek stb.
- A kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- A problémamegoldó gondolkodás és a döntésképeség megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése.
- Az önálló tanulás és az önműveléshez szükséges ismeretek és képességek megalapozása.
- A tudományos ismeretek megértéséhez és elsajátításához szükséges szemléleti keretek és alapfogalmak megismertetése.
- Az idegen nyelvtudás mindennapi életben történő felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- A közösségek demokratikus működésének megértését elősegítő alapelvek megismertetése.
- Az európai és a nemzeti azonosságtudat erősítése, ápolása.
- Más népek és kultúrák megismerése iránti igény és beállítódás kialakítása.
- A tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.

A fejlesztő szakasz (7-8. évfolyam)

- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az érzelmi intelligencia mélyítése és gazdagítása.
- Az emberi cselekedetek és konfliktusok értelmezése okaik, következményeik és az emberi értékekkel való összevetésük szempontjából.
- Az egyéni és a közérdek, a többség és a kisebbség fogalmának tisztázása a környezeti, társadalmi és kulturális konfliktusok megbeszélése kapcsán.
- A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.

- A képi reprezentációk értelmezéséhez és tanulásban való felhasználásukhoz szükséges vizuális képességek fejlesztése.
- A kulcsfogalmak tartalmának folyamatos gazdagítása és mélyítése.
- A problémaszituációkban is könnyen alkalmazható és működőképes fogalomrendszer kiépítése.
- A véleményformálás és a vélemények, érvek kifejtéséhez, értelmezéséhez, megvédéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Az elvont fogalmi és elemző gondolkodás megalapozása.
- A kritikai gondolkodás megalapozása és fejlesztése.
- A komplex és különböző forrásokból származó információk kezeléséhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.
- Az önálló, felnőtt élettel kapcsolatos helyes döntések megalapozása.
- A tanulók felkészítése a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra.
- Az általános műveltség megalapozásához szükséges ismeretek átadása. Az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerése.
- A szűkebb és tágabb környezet természeti értékeinek, történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, megóvására történő ösztönzés és nevelés.
- A tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása.
- Az emberiség előtt álló globális problémák megismerése.
- Az idegen nyelvű kommunikáció fejlesztése.
- Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerése.
- Az önálló és kritikus attitűd kialakításának megkezdése a médiákkal kapcsolatban.
- Az információs technológia adta lehetőségek felhasználása a tanítás-tanulás folyamatában.
- A lakóhely tanulási terepként történő felhasználása az ismeretek alkalmazásának gyakorlásához.
- Életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtése az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

1.1.6. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A nevelő-oktató munka céljai és feladatai élményszerű és változatos tanulói, tanári tevékenységgel, a differenciált, egyéni tanulási utakat középpontba helyező tanórai és tanórán kívüli munkával, sokszínű, pedagógiai módszerekkel és szervezési munkaformákkal valósítható meg, előnyt élvez a teljes tantestület által elsajátított és alkalmazott komplex instrukciós program. A nevelő-oktató munka céljait és feladatait megvalósító, az iskolában alkalmazott tevékenységek és azok fajtái, megvalósítási módok a következők.

1.1.6.1. Tanulásszervezési eljárások

Egy-egy tanítási egység vagy tanóra megtervezése számos tanulásszervezéssel kapcsolatos döntést foglal magában. A pedagógusnak az alábbiakat szükséges figyelembe vennie a megfelelő módszerek kiválasztásakor:

- a feldolgozni kívánt ismereteket és a tanítási-tanulási folyamatot;
- a diákok erősségeit és gyengeségeit;
- a tanulók szükségleteit, igényeit és érdeklődési körét;
- a mindenki számára előírt fejlesztési követelményeket.
- minden évfolyamon alkalmazzuk a KIP –et.

Ahhoz, hogy a tanulók elérjék a Nemzeti alaptantervben megjelölt nevelési és oktatási célokat, ahhoz többféle és különböző, adaptív tanulásszervezési stratégiát kell alkalmaznia. Így többek között az alábbiakat:

a) Direkt tanulási stratégia

Jellemzői: erős tanári irányítás, hatásos módja az információk átadásának, vagy a készségek lépésről lépésre megvalósuló fejlesztésének, deduktív eljárás.

Módszerei: előadás, magyarázat, a szemléltetés, a kérdve kifejtés, az összehasonlítás és a gyakorlás.

b) Indirekt tanulásszervezési stratégia

Jellemzői:

- a tanulók aktívak, a tanár bevonja őket a megfigyelésekbe, vizsgálódásokba, az adatokból levonható következtetések vagy a hipotézisek megalkotásába;
- a tanulók érdeklődésére és kíváncsiságára épít, gyakran ösztönzi őket alternatívák kidolgozására vagy problémák megoldására; rugalmas, mert hagyja,

hogy a tanulók szabadon gondolkodhassanak, és különféle feladat-megoldásokat találhassanak, jelezve ezzel, hogy nem csak egy helyes út létezik, így csökkentve félelmeiket attól, hogy az általuk adott válasz esetleg helytelen; fokozza a kreativitást és elősegíti az interperszonális készségek, képességek fejlődését;

- a tanulók ebben a formában gyakran jobban megértik az anyagot, a tanult fogalmakat, és megerősödik bennük, hogy az így megszerzett ismereteket fel is használják.

Módszerei: a megbeszélés, az értő olvasás, a fogalomalkotás, a problémamegoldás, az esettanulmány és a kutatás.

c) Interaktív tanulásszervezési stratégia

Jellemzői:

- támaszkodik a résztvevők közötti megbeszélésre, közös munkára, mely lehetőséget nyújt a tanulóknak arra, hogy reagáljanak a tanár vagy társaik elképzeléseire, tapasztalataira, meglátásaira és tudására, egy másik szempont közös átgondolására készítetve őket.
- a pedagógus körvonalazza a témát, meghatározza a megbeszélésre rendelkezésre álló időt, a csoportok létszámát és összetételét, valamint a beszámolási és az eredmények megosztására szolgáló technikákat;
- az interaktív tanulásszervezés mind a pedagógustól, mind a tanulótól a megfigyelés, a koncentráció, az interperszonális és hozzászólási készségek és képességek finomítását igényli;
- miközben a diákok tanulnak a társaiktól és a pedagógustól, fejlődnek szociális készségeik és képességeik, megtanulják szervezni, rendszerezni gondolataikat, és képessé válnak arra, hogy racionális érveket sorakoztassanak fel.

Módszerei: az ötletroham, a különböző kooperatív technikák, az egész osztály részvételével zajló megbeszélés, a vita, a kiscsoportos megbeszélés vagy projekt, illetve a párban vagy csoportokban történő közös feladatmegoldás., a szerepjáték és az interjú.

d) Tapasztalati tanulás

A tapasztalati tanulás induktív, tanulóközpontú és tevékenységorientált. Eredményességét a tapasztalatok egyéni feldolgozásának, illetve a tanultak más kontextusban való alkalmazásának képessége határozza meg.

Jellemzői:

- a hangsúly a tanulás folyamatán van, nem a tanulás eredményén;
- a tanulók valamilyen konkrét tevékenységben vesznek részt;
- motivációs szintjük általában magasabb, mert aktívan részt vehetnek valamiben, taníthatják egymást azáltal, hogy saját tevékenységükről beszélnek;
- a feladat végeztével kritikusan tekintenek vissza a tevékenységükre, tisztázzák a tanulás folyamatát, a tanultakat és az azzal kapcsolatos érzéseiket;
- a reflexiókból, az elemzésekből hasznos megállapításokra jutnak;
- a tanultakat új helyzetekben is képesek alkalmazni;
- a tapasztalati tanulás során különböző információforrásokat használhatnak fel (tanórai, iskolán kívüli helyzetek során is).

Módszerei: a kísérlet, a szimuláció, a játék, a kirándulás, a tanulmányi séta, a helyszíni megfigyelés, a mérés és a modellezés.

e) Önálló tanulás

Az önálló tanulás azokat a tanulásszervezési módszereket fogja össze, amelyeknek kifejezetten az a célja, hogy az egyes tanulók kezdeményezőképességét, önállóságát és önművelési képességét fejlesszék.

Jellemzői:

- a tanulást egyaránt kezdeményezheti a tanuló vagy a pedagógus, de a középpontban mindig a gyerek önálló, megtervezett, gyakran a tanteremben jelen levő pedagógus irányítása vagy felügyelete mellett folyó ismeretsajátítása áll;
- arra ösztönzi a tanulót, hogy felelősséget vállaljon saját tanulósa megtervezéséért és a tanulás ütemének meghatározásáért;
- fejleszti a felelős döntéshozás képességét, mivel az egyénnek elemeznie kell az adott problémát, elhatározásra kell jutnia és átgondolt módon kell cselekednie;
- felkészíti az egyént arra, hogy képes legyen kezelni a munka, a család és a társadalom által támasztott változó követelményeket.

Módszerei: a személyre szóló feladat, a beszámoló, az esszé, a házi feladat, a mestermunka elkészítése, továbbá a kutatás és a számítógéppel segített tanulás.

1.1.6.2. Oktatásszervezés

A nevelő-oktató munka céljainak és feladatainak megvalósítására a hagyományos oktatásszervezés mellett az iskola gyakorlatába folyamatosan beépülnek a kompetencia alapú oktatás alkalmazásához szükséges korszerű tanulásszervezési keretek. Az alkalmazásra kerülő tanulásszervezési keretek a következők:

a) Hagományos tanítási óra: Azok a tananyagtartalmak, amelyeknek szakmai követelményei és/vagy pedagógiai céljai ezt szükségesség teszik, tanítási órákban szerveződnek. Ilyenek tipikusan az anyanyelvvvel, idegen nyelvvvel, testneveléssel foglalkozó területek vagy az alsóbb évfolyamokon a számolási-logikai képességeket alapozó tevékenységek, amelyek az optimális készség-képességfejlesztés érdekében az időbeli folyamatosságot igénylik.

b) EPOCHÁ: egy lezárt témakört feldolgozó tanulási egység. Egy tanulócsoport minden napos tanórai foglalkozásaiból áll. Az epochális tanórai foglalkozás hossza tipikusan jogszabályi rendeletben meghatározott két tanítási tanóra.

c) Projekt: egy adott tantervi fejlesztési cél elérése érdekében, egy kijelölt témakör keretén belül, meghatározott időkeretben, a tanár és a tanulók közös célmeghatározásával és közös tevékenységével, konkrét – legtöbbször tárgyiasult – eredménnyel járó tanulás.

Az oktatásszervezés során éves projekt, témahát és komplex projekt is megvalósításra kerül.

1.1.6.3. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai

A nevelő-oktató munka során alkalmazott módszerek, eljárások célja, hogy a gyermekeket pozitív tevékenységre készítsük, a negatív hatásokat pedig kiküszöböljük.

A nevelési módszert, eljárást meghatározó tényezők

- a nevelési cél,
- a nevelési feladat,
- tanulók életkora, értelmi fejlettsége, képességei,
- a pedagógus személyisége, pedagógiai kulturáltsága, felkészültsége,
- a pedagógusvezetési stílusa,
- a tanulók életkora, sajátosságai,

- a pedagógiai szituáció és annak tartalma.

A nevelési módszer, eljárás alkalmazásának szempontjai:

- a módszereknek a nevelés céljainak és feladatainak megvalósítását kell szolgálni,
- a módszer kiválasztásánál figyelembe kell venni a tanulók személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságokat,
- a módszerek mindig együttesen, rendszerként kell kifejteni hatásukat.

a) Közvetlen nevelési módszerek

A közvetlen nevelési módszerek irányítottak, a nevelő által kiválasztott és kívánt magatartás eléréseért és interiorizálásért kerülnek alkalmazásra, a szociálisan elfogadható emberi tulajdonságok alapvető akarat- és jellemvonások helyes magatartási formák kialakítására szolgálnak. A közvetlen nevelési módszerek alkalmazása a nevelő vezető szerepének érvényesülését teszi lehetővé. A nevelési folyamatnak direkt módszerekkel történő túlszabályozása az önszabályozó képesség, az autonóm magatartás és életvezetés kialakulását gátolhatja meg, és így mintegy akadályává válhat a legmagasabb szintű nevelési célok elérésének. Előnye az, hogy a közvetlen hatásrendszer korrigálja, kiegészíti a közvetett hatások irányításbeli gyengéit, megkönnyíti a neveltek számára a különböző tapasztalatok értelmezését és megkíméli őket a hibázástól.

A közvetlen nevelési módszerek rendszeréhez a személyiségfunkciók alapján, a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a szokásformálás közvetlen módszerei: követelés, gyakoroltatás (szoktatás), ösztönzés (biztatás, ígéret stb.), ellenőrzés, segítségadás
- a meggyőződés-formálás közvetlen módszerei: előadás, magyarázat, beszélgetés, tanulók önálló elemző munkája
- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: elbeszélés, modellértékű személyek bemutatása, személyes példaadás.

b) Közvetett nevelési módszerek

A közvetett nevelési módszerek alkalmazásakor a nevelő a közösség számára jelöli ki a feladatot, ugyanakkor felhasználva a kortáskapcsolatok és közösség dinamikáját, a közösségen keresztül hat a neveltre. A gyermek közösségben spontánul alakuló kapcsolatok és a nevelő által szervezett feltételek, úgy alakítják a tanulók

kölcsönhatásait, hogy ezek válnak a normák, értékek, és magatartásformák közvetítőivé és megeremtőivé. Az indirekt nevelési módszereknek fontos szerepük van az önállóság, az önvezérlőképesség fejlesztésében, ugyanakkor a nem kívánatos magatartásformák és attitűdök megerősödését is eredményezhetik.

A közvetett nevelési módszerek rendszeréhez a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a beidegzés módszerei: közvetett gyakorlás, perspektívák (távlatok) megszervezésének módszerei, a hagyományok kialakításának módszerei, közvetett követelés, közvetett ellenőrzés, közvetett ösztönzés
- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: a nevelő személyes részvétele a közösségi tevékenységben, a pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből.
- a meggyőződés-formálás (tudatosítás) módszerei: a közvetett felvilágosítás és a vita módszerei.

1.2. A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A fejlesztési feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos az iskoláztatás képzési szakaszaiban. Szükségképpen különböző absztrakciós szinten fogalmazódhatnak meg, és a pedagógiai folyamat különböző aspektusaira helyezik a hangsúlyt.

Meghatározott feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az előbbieket alapján a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- azoknak a teendőknek a meghatározását jelenti fejlesztési területenként, amelyeknek minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében meg kell jelenni,

- meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos az iskoláztatás képzési szakaszaiban,
- tanulószervezői tevékenység leírásai, a fejlesztés érdekében elvégzendő tanulói tevékenységek megfogalmazási.

A személyiségfejlesztés általános céljai:

- a test és lélek harmonikus fejlesztése,
- a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.
- műveltségi alapok megteremtése, azok permanens fejlesztése.
- felruházni tanulóinkat olyan kompetenciákkal, melyek birtokában képessé válnak a társadalom és a piacgazdaság jelen és jövőbeli igényeinek megfelelni, azokhoz folyamatosan alkalmazkodni
- megvalósítani a hátrányos helyzetű tanulók együttnevelését-oktatását.

A személyiségfejlesztés feladatai:

- a tanulók személyiség sokoldalú fejlesztése a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével,
- az egyén életkorának és adottságának megfelelő harmonikus fejlesztése,
- a szociális döntést befolyásoló helyes értékrend kialakítása,
- az értelmi képesség egyénre szabott, optimális fejlesztése,
- olyan közösségek szervezése, amelye optimálisan pozitív irányba hatnak a személyiség fejlődésére.
- a másság elfogadtatása,
- olyan nevelési környezet kialakítása ahol a fegyelmezett magatartás a követendő példa.

A célok és feladatok eléréséhez kapcsolódó pedagógiai tevékenységek:

- a tanulók megismertetése a megfelelő biológiai és mozgásszükséglet fogalmával, a káros szenvedélyek hatásaival

- szuverenitás megtartására nevelés,
- önbizalom, önbecsülés képességének fejlesztése,
- reális önismereten alapuló teljesítményértékelés kialakítása,
- egyéni képességek fejlesztése,
- az új befogadására való nyitottság elfogadása,
- a tolerancia, a szolidaritás fejlesztése,
- érzelmi intelligencia fejlesztése,
- az érdekérvényesítő képesség fejlesztése,
- az együttműködés képességének fejlesztése,
- a felfedezési- és a megismerési vágy felkeltése,
- alkotói tevékenység biztosítása,
- tanulás értelmének bemutatása,
- a cselekvéses tanulás képességének fejlesztése,
- a konverzációs kommunikáció fejlesztése,
- gondolkodási képesség fejlesztése,
- problémamegoldó képesség, a lényegkiemelő képesség fejlesztése,
- szabálykövető magatartás képességének fejlesztése
- döntési képesség fejlesztése,
- infokommunikációs képességek fejlesztése,
- a gondolkodási képességek fejlesztése.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek - nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

A személyiségfejlesztés további feladatait a helyi tanterv Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai tartalmazzák.

1.2.1. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje és a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Intézményünk az emberi erőforrások miniszterének a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete 2. § (1) pontjával összhangban a helyi tantervünket az oktatásért felelős miniszter által az iskolatípusra kiadott kerettantervek közül választott kerettanterv, és az e rendelet 2. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltak figyelembevételével készítette és fogadta el.

Az Irányelv célja

Az irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,

- a nevelés, oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét. A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagához mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

1.3. Egészségfejlesztési program

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az iskolában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az iskola mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

1.3.1. Az egészséges táplálkozással összefüggő feladatok

Célkitűzés: olyan iskolai környezet kialakítása, amely elősegíti az egészséges táplálkozási szokások kialakulását.

Feladatok:

- Az iskola minden tanuló részére korszerű táplálkozási ajánlásoknak megfelelő, napi háromszori étkezés biztosítása.
- Az iskola minden tanuló részére lehetővé teszi az „iskolatej” akció keretében napi 2 dl tej vagy tejtermékfogyasztását.
- A napi gyümölcsfogyasztás lehetőségének megteremtése minden tanuló részére.
- Az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása: napi ötszöri étkezés fontosságának megismertetése.
- A kulturált étkezési szokások, az ízléses terítés, az étkezések rendjének kialakítása.
- Az egyes beteg gyermekek külön étkeztetésének a megoldása.
- El kell érniük, hogy a tanulóink fogyasztási szokásaiban változás történjen, helyezték előtérbe az egészséges élelmiszereket, és kisebb mértékben vagy egyáltalán ne fogyasszanak egészségtelen dolgokat (chips, cola, cukros üdítő, energiatital stb.)
- Az iskola területén az egészségtelen ételek és italok fogyasztásának korlátozása.

1.3.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő iskolai testnevelési program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának egészségügyi és pedagógiai szempontjai:

- minden tanuló minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna.

- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

A mindennapos testnevelés formái:

- Az iskola a 2012/2013. tanévtől kezdődően, felmenőrendszerben a mindennapos testnevelést heti 5 óra időkeretben testnevelés órákon biztosítja.
- Versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezet által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,
- egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján – amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.
- Az általános iskola alsó tagozatán minden olyan tanítási napon, az iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden olyan délelőtti tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra, meg kell szervezni a - tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó - játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos, egészségfejlesztő testmozgás ideje naponként legalább harminc perc, amelyet több, legalább tizenöt perces foglalkozás keretében is meg lehet tartani. A játékos, egészségfejlesztő testmozgást a tanítási órák részeként és szükség szerint legfeljebb egy óraközi szünet ideje legfeljebb ötven százalékának felhasználásával lehet megszervezni. A mindennapos testmozgás megszervezéséért az osztálytanító felelős.

- A felső tagozaton minden olyan tanítási napon, amikor nincs testnevelés óra a mindennapos testnevelés lehetőségét a legalább 30 perces sportfoglalkozások, valamint az iskolai sportkör foglalkozásai jelentik. Az iskola a sportkör működéséhez minimálisan heti 8 órát biztosít.

1.3.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

a) A testi és lelki egészség fejlesztése

Célkitűzés: Harmonikus személyiség kialakítása, a társas kapcsolatokhoz szükséges készségek fejlesztése. A reális önismeret, helyzetfelismerő és problémamegoldó képesség, valamint a döntésre való készség kialakítása. Megfelelő stresszkezelő technikák kiépítése.

Feladatok:

- Optimális intellektuális és érzelmi fejlődés biztosítása. Pozitív énkép, reális önismeret kialakulásának segítése, pályaválasztásra való felkészítés.
- Elfogadó pedagógiai légkör működtetése, amely a tanulók objektív értékelését, konfliktusok kezelését folyamatosan felhasználja az önfejlesztésre.
- Szülői értekezleten (egyéni és közösségi szinten) tudatosítani a fiatalkori szorongás kiváltó okait (kudarcélményeink a felnőttkori pszichés betegségek alapját képezhetik).
- A tanuló társas támogatása, mert ez krízishelyzetekben mozgósítja az önsegítő erőket. Az egyedi eseteknél iskola- vagy gyermekpszichológus, ill. gyermek- és ifjúságvédelmi felelős bevonása a problémakezelésbe.
- Konfliktuskezelés, problémamegoldás technikáinak megtanítása (osztályfőnök és drámapedagógus bevonásával).
- Stresszkezelő képesség és tolerancia fejlesztése, amely megkönnyíti a külvilág pszicho szociális hatásaihoz történő alkalmazkodást.
- Pozitív jövőkép kialakulásának támogatása. A szociális biztonság feltételeinek javítása a rászorulóknál (ifjúságvédelem).
- Tudatosuljon a tanulóknál, hogy a mindennapi életünket ritmusok jellemzik (feltöltődés, célra irányuló tevékenység, energiafelhasználás, rekreáció).

Tevékenységek - eszközök:

- Tanulóink legyenek tisztában a jogaikkal és kötelességeikkel, az elvárások tükrében alakítsák magatartásukat (ezzel a konfliktushelyzetek mérséklődhetnek). Napi megerősítés szükséges.
- Öszinte légkör kialakítása az iskolában. Tanulóink értékelését pedagógusaink úgy valósítsák meg, hogy ne az embert, hanem cselekedetét minősítsék (Gordon módszer).
- Az önismeret fejlesztésénél a tanárok térjenek ki az aktuális énkép a kapott énkép és eszményi énkép közötti különbségekre és kölcsönhatásaira.
- A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás. Magatartás zavarok jelentkezése esetén a család felkeresése (családi háttér és igazolatlan hiányzás okainak feltárása).
- Az osztályfőnöki órákon stresszfeloldó technikák átadása (relaxáció), konfliktuskezelés módszereinek keresése és gyakorlása, a lelki egészségvédelem tudatosítása.
- A tanuló beilleszkedését segítő tevékenység az iskolai környezetbe az iskolai hagyományok felhasználásával és a diákönkormányzat közreműködésével.
- Humánus, kellemes iskolai légkör fenntartása.
- Az oktató- nevelőmunka során tanulóink megóvása a stressztől, monotóniától, szellemi alul-, - és túlterheléstől.
- A lelkileg egészséges tanulók épségének megőrzése.
- Fokozottan veszélyeztetett tanulók körének felmérése - (csonka családban élők, testi fogyatékosok, szexuális zaklatásnak, erőszaknak kitett gyerekek)- és folyamatos segítése.
- A lelkileg sérült tanulóknak megfelelő segítségnyújtás – szakemberek bevonásával – újabb sérülésének megelőzése.
- Az egyén szintjén történő beavatkozási lehetőségek kiegészítése a különböző társas formációk (csoport, szervezet) szintjén való beavatkozás.

b) A viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Célkitűzés: Az egészséges élethez szükséges szociális feltételek biztosítása (rászorulók segítése, törődés egymással). A függőséghez vezető szokások megelőzése.

Feladatok:

- Az anyagi biztonság (elsősorban a társadalom és a család felelőssége) segítése a szociális háló elérésével.
- A betegségek elkerülése (időben orvoshoz fordulás, egészségüggyel való együttműködés), az egészség megóvása.
- Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés. Családi életre, társsá, szülővé nevelés (a mindennapi kultúra erősítése).
- A függőséghez vezető motívumok felismertetése (szenvedélybetegségek), az élvezeti szerek (drog, alkohol, dohányzás) elutasítására nevelés.

Tevékenységek - eszközök:

- A gyógyításba és gyógyulásba vetett bizalomra nevelés, az egészségkultúráltság növelésével erősíteni az orvoshoz fordulást és egészségüggyel való együttműködést.
- A megelőzés jelentőségének hangsúlyozása, a szűrővizsgálatokon való részvétel. Különös tekintettel citológiai mintavétel (aktív nemi élet esetén), tüdőszűrés dohányzásnál, fogászati szűrés, egészséges táplálkozás
- Interaktív beszélgetés osztályfőnöki órák keretében a dohányzás-alkohol-drog emberpusztító hatásáról.
- Beszélgetéssel egybekötött oktatófilmek, prevenciós előadások
- A társas kapcsolatokra való nyitottság fejlesztése, minél több közös pozitív élmény biztosításával (szolidaritás, előzékenység, együttérzés, előítélet-mentesség)
- Érdekérvényesítő tevékenység a diák-önkormányzati munkában osztály és iskolaszinten. A tolerancia és elfogadó magatartás gyakorlás nap mint nap.

- Bandák szerveződésének és veszélyeinek megismertetése. Aktuális újságcikkek, TV adások elemzése, megbeszélése (a MÉDIA kedvezőtlen hatásainak kivédése).

Az iskola kiemelten fontosnak tartja, hogy tanulóit megóvja a kábítószer okozta veszélyektől. Ennek érdekében minden tanévben olyan előadás-sorozatot szervez a rendőrség kábítószer osztályának munkatársai, illetve egyéb szakemberek segítségével, amelyek felhívják a figyelmet a drogfogyasztás (és –terjesztés) lehetséges következményeire, valamint elrettentésül szolgálnak a tanulók számára.

Főbb témakörök:

- A tudatmódosító szerek típusai (drog-fajták, altatók-nyugtatók alkohollal keverve, ragasztók, hígítók gőze stb.)
- Az egyes drogok okozta tünetek, hatások, következmények
- A drogfogyasztással (pl. közös tű) összefüggő betegségek (HIV, Hepatitis)
- A drogok hatása a közösségre, a társas kapcsolatokra, a mindennapi tevékenységekre
- A drogok hatása a magzatra, a születendő gyermekre
- Elrettentő szemléltető film bemutatása
- Veszélyhelyzetek, kiemelt helyek (pl. szórakozóhelyek, fiataloknak szervezett fesztiválok stb.) bemutatása
- Így mondj nemet! – a drogok visszautasítása
- Hová lehet fordulni, hol lehet segítséget kérni, ha felmerül a gyanú, hogy barátunk, ismerősünk, rokonunk drogfogyasztó ill. –függő?
- Hová lehet fordulni, ha rászoktam, de abba szeretném hagyni?
- Kábítószer-bűnözés (lopás, betörés, prostitúció stb.), a kábítószer, mint a bűnelkövetés oka és következménye

Az iskola felsorolt témakörökben nemcsak a tanulóknak, hanem szüleiknek és pedagógusainknak is rendszeresen szervez olyan előadást, ahol közvetlen kapcsolatba kerülhetnek szakemberekkel, tanácsot, segítséget kérhetnek tőlük, tájékozódhatnak a drogfogyasztás árulkodó jeleiről, a kezelési lehetőségekről, a gyógyulási esélyekről.

1.3.4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzésének feladatai

Az utóbbi évtizedek ifjúsága egészen más, mint a néhány évvel, vagy évtizeddel korábbi. Ehhez a változáshoz nagyban hozzájárul, hogy fokozatosan megszűnik a gyerekkor védettsége, hiszen a mai szülők már nem tudják megóvni gyermeküket a korai megrázkódtatásoktól, sokkoló élményektől. Ez ma a televízió, az információ robbanás idején lehetetlen. Ebből adódik az, hogy az iskolában egyre gyakrabban jelentkeznek ellentétek, konfliktushelyzetek. Már az iskolába lépéskor tapasztalható a gyermekek körében a zaklatás, a verbális agresszió, a konfliktusok fizikai erőszakkal történő megoldása.

Az iskolai erőszak nem természetes velejárója a gyermekkorak, tanult viselkedés, megelőzhető, illetve korrigálható.

Az erőszakoskodó, megfélemlítő viselkedés többek között a következőket foglalja magában:

- cikizés,
- gúnyolódás,
- pletykahadjárat,
- kitalált történetekkel bajba sodorni tanulótársat,
- arra kérni másokat, hogy ne barátkozzanak az illetővel,
- diáktárs megrúgása, rugdosása, elgáncsolása, szándékos meglökése, lökdösése,
- más gyerekek cikizése, megjegyzések annak kultúrájára, vallására, etnikumára,
- súlyára, kinézetére, fogyatékoságaira vagy egészségi állapotára,
- mások megfélemlítése,
- más gyerekek tárgyainak elvétele, tőlük pénz követelése,
- tanulótárs tulajdonának megrongálása,
- tanulótárs könyveinek, táskájának vagy más tulajdonának elrejtése,
- más gyerekek cukkolása, kipécézése akkor is, mikor azok már kétségbe estek,
- fenyegetés
- mások befolyásolása, olyan dolgokra kényszerítése, amit azok nem akarnak megtenni.

Iskolánk elkötelezett abban, hogy minden tanulójának biztosítsa a pozitív és biztonságos tanulási környezetet. Ezért megtiltjuk az iskolai erőszakot és megfélemlítést, és azokat semmilyen formában nem toleráljuk.

A megelőzés feladatai a tanulók vonatkozásában

a) Elsődleges prevenció:

- érzelmi biztonság nyújtása,
- a csoportkohéziót erősítő oktatási módszerek alkalmazása, kooperatív technikák alkalmazása, heterogén csoportmunka,
- társas kompetenciák fejlesztése,
- közös problémamegoldás,
- relaxációs gyakorlatok,
- a tanulók beeszlésának biztosítása az iskola életébe.

b) Másodlagos prevenció

- korcsoport-mediáció megszervezése,
- a potenciális áldozatok felkutatása,
- mentor, asszertivitás tréning potenciális áldozatoknak,
- megbirkózás a korcsoportos és partner nyomással,
- pozitív attitűd kialakítása a gyengébb személyekhez,
- információk az iskolai erőszakról, különféle szerepek felvétele.

c) Harmadlagos prevenció

- pszichológiai kezelés,
- azonnal krízis-segítséghez való hozzájutás lehetővé tétele,
- aktív folyamat-követés.

Megelőzés feladatok osztály szinten

- az osztályközösség klímájának vizsgálata, figyelemmel kísérése,
- felvilágosítás, toleranciára nevelés, kölcsönös tiszteletre nevelés
- szociometriai vizsgálat az osztályközösség rejtett hálózatának feltárására,
- világos, egyértelmű magatartási és viselkedési szabályok,
- erőszakmentes bánásmód,
- konfliktuskezelési eljárások bemutatása, gyakoroltatása,

Megelőzési feladatok iskolai szinten

- teljes iskolára kiterjedő erőszak-ellenes politika kialakítása a tanulók bevonásával,
- megbélyegzés elkerülése,
- viselkedés ellenőrzés, tanulók felügyelete,

- Erőszakellenes Hét – iskolai kampány,
- együttműködés a szülőkkel és szülői szervezetekkel,
- a pozitív viselkedés bátorítása, a nem megfelelő viselkedés megváltoztatása pozitív fegyelmezéssel,
- az iskolai bántalmazás és erőszak színtereinek feltérképezése, szoros felügyelete,
- az iskolaudvar felügyeletének javítása.

Feladatok, ha a tanuló normaszegően viselkedik

a) A tanuló nem ismeri a normát

A tanulóval nem tanították meg a viselkedési, konfliktuskezelési szabályokat, vagy éppen olyanokat tanult meg, amely az iskola közösségében elfogadhatatlanok. A feladatunk ebben az esetben pótoljuk ezt a szocializációs hiányt olyan módon, ahogyan bármilyen szokást vagy szabálykövetést kialakítunk.

- Nyerjük meg a tanulót az együttműködésre.
- Közöljük világosan, tömören és egyértelműen az elvárásainkat (a szabályt). A szabályokkal való azonosulást elősegíti, ha a gyermekeket bevonjuk a szabályok megalkotásába.
- A gyermekeknek nemcsak érezniük, érteniük is kell, hogy a szabályok nem a hatalom eszközei, hanem mindannyiunk érdekeit szolgálják. Ezért a szabályokat érthetővé kell tennünk, el kell magyaráznunk a gyermekek számára. (Ez egyben az önvizsgálat lehetősége is: van-e értelme olyan szabálynak, amelyet nem tudunk megmagyarázni, megindokolni?)
- Mutassunk példát a helyes magatartásra, az érzelmek, indulatok, a konfliktusok kulturált kezelésére.
- Adjunk alkalmat a helyes viselkedés gyakorlására, támogassuk, erősítsük azt. Tanítsunk kommunikációs, konfliktuskezelési technikákat. Erre leginkább a játék nyugodt, védett keretei a legalkalmasabbak.

b) A tanuló nem tudja betartani a normát

Ebben az esetben elsősorban önkontroll-problémával állunk szemben.

Az a képesség, amit röviden önkontrollnak nevezünk, számos elemből áll össze. Ha a család nem volt sikeres ezen a téren, az iskolában kell támogatnunk e fontos fejlődési folyamatot. Munkánkban soha ne tévesszük szem előtt, hogy az a tevékenység lesz hatékony, amelyikben a gyermek örömet lel, amelyik felkelti az érdeklődését, a becsvágyát és amelyikben van esélye a sikerre.

- Figyelemfejlesztő játékok és játékos gyakorlatok, szabályjátékok.
- A tanuló késleltetési képességének fejlesztése, hogy képes legyen várni szükségleteinek kielégítésére, kívánságainak teljesülésére. Mindig az elért eredményt, a mégoly csekély fejlődést helyezzük a középpontba. Személyes példamutatással, lankadatlan biztatással segítsük abban, hogy a hibában tanítómesterüket lássák, hogy képesek legyenek újra kezdeni, ha valami nem sikerül, hogy visszaadjuk az erőfeszítés méltóságát.
- A tanuló érzelmi életének fejlesztése. Gyakran a tanulók kontrollvesztett viselkedése mögött az érzelmi élet nem megfelelő fejlettsége áll. Nem tudják felismerni, kifejezni, kordában tartani feltörő érzelmeiket. Minden, amit annak érdekében teszünk, hogy a tanulók érzelmi élete gazdagodjon, hogy önmagukat, saját érzelmi életüket jobban megismerjék, fejlődjön érzelmi kommunikációjuk és empátiás képességük, csökkenteni fogja az erőszakos viselkedés előfordulási valószínűségét. Az érzelmi élet fejlesztésére is számos lehetőség áll előttünk: elsősorban a közösen átélt élmények, az egymás segítése, az egymás iránti felelősség, az adás és kapás megtapasztalása; a mesék; a legkülönbözőbb játékok a szerep-, báb- és drámajátéktól kezdve egészen az arckifejezések utánzásáig.
- Adjunk segítséget a tanulóknak ahhoz, hogy elfogadható módon, rendszeresen meg tudjanak szabadulni a felgyülemlett feszültségektől. A feszültség legjobb levezetési módja a mozgás. Ez felel meg élettanilag leginkább a „támadj vagy menekülj” állapot mozgósított energiái levezetésének. A legkülönbözőbb dolgokat találhatjuk ki a gyerekek életkorától és az adott lehetőségektől függően, a tánctól az óra közben is végezhető egyszerű gyakorlatokig. Segít megszabadulni a feszültségtől, ha azt kifejezhetjük valamilyen módon. A gyermekek számára nagyon fontos a beszélgetés. Jó, ha erre van valamiféle „intézményesített” alkalom, pl. a beszélgető kör.

c) *A tanuló nem akarja betartani a normát*

- Soha ne adjunk mintát az erőszakhoz. Az erőszakos viselkedés bármely formája hiteltelenné teszi az erőszak elleni fellépésünket.
- Ne erősítsük meg az erőszakos viselkedést. Ha a gyermek erőszakos úton elérte a célját, számára ez azt jelenti, hogy ez a stratégia sikeres, tehát valószínűleg meg fogja ismételni. De megerősítést jelenthet a pedagógus figyelme is, amelyet a normaszegő viselkedéssel kivív magának. (Ezért a lehető legkevesebb

figyelemben részesítsük, amikor helytelenül viselkedik, de legyen módja megtapasztalni, hogy más – pozitív – módon is elérheti, hogy figyeljünk rá, hogy vele foglalkozzunk.)

- Tiszta, egyértelmű, alaposan átgondolt szabályokkal, következetességgel, folyamatos, valódi, odaforduló felügyelettel, a gyerekközösségek, a szülők és az iskola kapcsolatának erősítésével dolgozzunk olyan környezet megteremtésén, amelyik gátolja az erőszakot.

1.3.5. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

A baleset megelőzéssel és az elsősegélynyújtással összefüggő feladatokat az iskola szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

1.3.6. Személyi higiéné

Célkitűzés: A higiénés magatartásra nevelés, a személyi higiéné iránti tartós igény kialakítása, valamint a környezet tisztaságára és védelmére irányuló szoktatás.

Feladatok:

- A személyi higiéné iskola feltételeinek megteremtése.
- Az óvodában kialakult higiénias szokások lebomlásának megakadályozása, megszilárdítása.
- A legintimebb higiénés tevékenységnek, a WC-használatnak, az anális toalettnek és a WC-papír használatának megtanítása.

Tevékenységek-eszközök:

- A testrészek ápolásának (kézmosás, körömápolás, hajápolás stb.) megtanítása, a ruházat tisztán tartása, rendszeres tiszta-csere elmélyítése az osztályfőnök, védőnő és iskolaorvos bevonásával.
- Testnevelés órák utáni rendszeres tisztálkodás megkövetelése (feltétel biztosított).
- Helyes fogápolás elsajátíttatása, rendszeres szűrés (évente kétszer).
- A társas együttlétek alkalmával megfelelően ápolts külsőre, öltözködésre szoktatás (iskola, színház, ünnepély, külső rendezvények).
- Tudatosítani tanulóinkban, hogy az egyéni és társadalmi érvényesülés az elvárt kulturális szignálok (megjelenés, kommunikáció) alkalmazásán is múlik.

- A közvetlen környezet (osztályterem, iskola és környéke) tisztaságának megóvása, otthonossá tételében való aktív közreműködés.
- Az osztályok felelősséget vállalnak saját termük tisztaságáért. A „Tiszta, rendez osztály” mozgalom elindítása a diákönkormányzat bevonásával.

1.4. A közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

1.4.1. A közösségfejlesztés általános feladatai

- a) Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése.
- b) A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás illetve módosításuk.
  - A tanulók jogainak megismertetése, érvényesítése, kötelességeik betartásának ellenőrzése
  - A csoport kompetenciájába tartozó közös döntések meghozatala
  - A viselkedéskultúra fejlesztése, a társas együttélés szabályainak – rend, fegyelem, megfelelő szervezettség – gyakorlása
  - A szabályok betartásának illetve megszegésének következményei
- c) Az önkormányzás képességének kialakítása, fejlesztése.
- d) A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- e) Az iskola névadójához, továbbá a Somlóhoz kötődő hagyományrendszer kialakítása.
- f) Primer közösségek egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
- g) Tanulóinknak tudniuk kell, hogy egy időben több közösségnek a tagjai. Ezekben a csoportokban meg kell találniuk helyüket, alkalmazkodniuk kell a felnőttekhez, a társakhoz és a szabályokhoz. A csoportélet szervezésével célunk, hogy elősegítsük tanulóink szocializációját annak érdekében, hogy alkalmassá váljanak a különböző csoportokban való együttműködésre. A közösség a személyiség kibontakozásának színtere, ezért a csoportokból mi olyan közösségeket szeretnénk létrehozni, melyben:
  - a gyerekek együtt tevékenykednek céljuk elérése érdekében,
  - közös érdekek motiválják őket,
  - az együttes élmények során kialakulnak a közös szokások,
  - létrejön közöttük a feladatmegosztás,
  - felelősséget vállalnak egymásért,
  - létezik az összetartó erő, a kohézió.

1.4.2. A közösségfejlesztés feladatai évfolyamonként

1. évfolyam:

- Alakuljon ki a felelősök rendszere és rendszeres ellenőrzés mellett végezzék munkájukat. a tanulók bekapcsolása a közösen végzett tevékenységek ellenőrzésébe, értékelésébe.
- Az osztály tanulói fokozatosan kapcsolódjanak be a diákönkormányzat életébe.
- Alakuljanak ki az együttélés, együttműködés elemei legfontosabb készségei, szokásai.
- Váljon az együvé tartozás élménye meghatározóvá.
- Az iskolai élet szabályainak megismertetése és betartatása.

2. évfolyam:

- Az együttműködést igénylő tevékenységek arányának növelése.
- A közösségen belül alakuljon ki a felelősi munka egyes elemeinek önálló végzése, egyszerűbb közös tevékenységének önálló megszervezése.
- Az osztályban növekedjen az összetartozás érzése, jöjjenek létre osztályhagyományokat erősítő tevékenységek.

- Alakuljon ki a társakért, közösségért való felelősség érzete.
- A fegyelem továbbfejlesztése. A pedagógus előtt érzett felelősség mellett a közösség előtt érzett felelősség alapjainak a lerakása, a társakért érzett felelősség kialakítása. A segítség közösségi indítékainak növelése.

3. évfolyam:

- A már jól működő tevékenységek mellett, kapjon egyre nagyobb hangsúlyt a diákönkormányzati tevékenység.
  - Növekedjen az összetartozás érzése, erősödjenek a baráti kapcsolatok.
- Alakuljon ki a diákvezetőkkel szemben támasztott igények első megfogalmazása.

4. évfolyam:

- Az osztály tevékenységi rendszere mind több szállal kapcsolódjék az iskolai rendezvényekhez, diákönkormányzathoz.
- Az osztályrendezvények a pedagógus vezetésével zökkenőmentesen működjenek.
- Növekedjen a diákvezetők döntés előkészítésben való részvétele, önállósága,
- Fejlődjön a közvélemény a magatartás jelentős szabályozójává, az egyén felelőssége mellett növeljük a közösség felelősségét is.
- Az osztály tanulói készüljenek a felső tagozatba lépés átmeneti feladataira.

5. évfolyam:

- Az osztály illeszkedjen be az új közösségi formák és követelmények közé.
- Új diákönkormányzati vezetők választása (kapcsolódjék be az iskola diákönkormányzati tevékenységébe).
- A tanulás kerüljön a tevékenységi rendszer középpontjába, fogadják el a képesség szerinti tanulás követelményeit.
- Erősödjék a közösségért érzett felelősség.
- Érezzék a fegyelem jelentőségét, mind a tanulásban, mind a közösségben.

6. évfolyam:

- Szilárduljon meg az osztályközösség egysége.

- A diákvezetők szerepének növelése a közösség irányításában, rendszeres és folyamatos beszámoltatásuk a diáktanácsülésen elhangzottakról.
- Fokozatosan kerüljön előtérbe az önállóság, mind a tevékenységek megszervezésében, mind a végrehajtásban és az ellenőrzésben is.
- A képesség szerinti tanulás kerüljön a közösség követelményrendszerébe.
- Az osztály diáktanácson belül egyre inkább kerüljön előtérbe az önállóság, a döntéshozatal iránt érzett felelősség, csökkenjen a felnőtt irányítás.
- A diákvezetők érezzék felelősséget nemcsak önmagukért, hanem a közösségért is.
- A fegyelem közösségben játszott szerepének tudatosítása az osztály minden tagjában. A fegyelem szokássá fejlesztése.

7. évfolyam:

- Alakuljon ki a közösség csoportszerkezete.
- Fokozatosan kapcsolódjon be a közösség az iskolai szintű rendezvényekbe, éljen javaslattételi és véleményezési jogával.
- A képesség szerinti tanulás közösségi követelménnyé alakuljon.
- A közösségben a példamutatás tudatosítása.
- A fegyelem alapkövetelményeinek szokássá formálása.

8. évfolyam

- Az osztályközösségen belül dolgozó diákvezetők irányító szerepének kiemelése.
- Stabilizálódjon az osztály közösségének szerkezete.
- Adják át az iskolai hagyományokat az alsóbb osztályok közösségeinek.
- Fejlődjön a diákvezetők munkája olyan szintre, hogy a mindennapi feladatokat felnőttek jelenléte nélkül is meg tudják oldani.
- Készüljenek fel a tanulók a közösség, az iskola elhagyására.
- Elsősorban saját közösségükkel és saját magatartásukkal mutassanak példát a fiatalabb iskolatársaiknak.

1.4.3. A közösségfejlesztés tanórai feladatai

A tanítási órák nemcsak a tanítás - tanulásnak, hanem a nevelés, így a közösségi nevelésnek is az egyik legfontosabb színtere.

Kiemelt jelentőségű tanulóink közösség és személyiség fejlesztésében a művészeti tárgyak adta lehetőségek kihasználása, az általuk nyújtott specifikus lehetőségek figyelembe vétele. A művészeti nevelés kapcsán a nemzeti, az etnikai és az egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentőséggel bíró tartományai a személyes tapasztalás módját jelentik. Tanulóink élményszerűen tapasztalhatják a különféle művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét. Ez fejleszti toleranciájukat, empátiájukat is. Segíti az etnikai kisebbséghez tartozó tanulóink identitásának vállalását, erősíti a kisebbség értékeit, közösséghez való tartozásukat. A művészeti tárgyaknak tanulóink érzelmi nevelésében rendkívüli jelentősége van.

A tanítási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák, s ezek fejlesztése: anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, matematikai és logikai kompetencia, természettudományos kompetencia, digitális kompetencia, a hatékony önálló tanulás, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség érvényesülése. Mindezek fejlesztését szolgálják a tanórai és tanórán kívüli tevékenységei az iskolánknak.

Feladatok:

- az együttműködési készség, a kölcsönös felelősségvállalás fejlesztése,
- a kulturált érintkezés és kommunikáció gyakoroltatása,
- a konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakoroltatása,
- alapvető erkölcsi és demokratikus értékek, normák (igazmondás, becsületesség, megbízhatóság, segítőkészség, egymás elfogadása, szolidaritás, tolerancia stb.), megismertetése és tudatosítása,
- öntevékenység, önszervezés és önigazgatás képességeinek kialakítása és fejlesztése.
- a tantárgyak és a tananyag adta lehetőségek kiaknázása
- a szabályok betartásának fontossága, ellenkező esetben megfelelő szankciók alkalmazása.

1.4.4. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

- a) *A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi normák kialakítása és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása.*
- Bizalmon és megbecsülésen alapuló pozitív tanuló-nevelő kapcsolat.
  - Egyéni, kiscsoportos és csoportos beszélgetések.
  - A társadalmi együttélés alapvető szabályainak megismertetése, közösségben való megtapasztaltatása, gyakoroltatása.
  - Konfliktushelyzetek, problémaszituációk megoldási lehetőségeinek megismertetése, a tapasztalatok különböző helyzetekben történő alkalmazása.
  - Gyermekek és felnőttek példaképek bemutatása, követésre ösztönzés.
  - Együttes kellemes élmények biztosítása, hangulatos csoportlétkör megteremtése – mozi – és színházlátogatások, séta, kirándulás stb.
  - A közösség tagjainak együvé tartozását erősíti közös tevékenységek szervezése – pl.: az év ünnepeire – anyák napja, karácsony, farsang-készülődés, név- és születésnapok megünneplése.
  - Baráti kapcsolatok kialakulásának támogatása, ösztönzése.
  - Közös feladatok kis- és nagycsoportos végrehajtása közösen elkészített terv alapján, közös ellenőrzés, értékelés.
  - Az egyéni szükségletek felismerése és az érvényesítést szolgáló megegyezések stratégiájának elsajátítása.
  - Kommunikációs játékok, gyakorlatok végzése.
  - A másokat toleráló magatartás, a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti együttérzés és segítőkészség fejlesztése.
  - Az áldozatvállalás értelmének tudatosítása.
  - A felnőttek, idősek iránt érzett tisztelet felébresztése, a velük szembeni magatartás gyakoroltatása.
  - Vonzó családmodellek bemutatása – a családi munkamegosztás szerepének tudatosítása.
  - Különböző életmódok, szokások, kultúrák megismertetése.
  - Hazánkban és más országokban élt népcsoportok, népek értékeinek, hagyományainak, eredményeinek ismertetése, megbecsülése, tisztelete.

b) *Formális, rokonszenvi kapcsolatokon alapuló kiscsoportok megalakítása, a vezetőegyeniségek és kisugárzásuk, hatásuk megismerése, a peremhelyzetben levő tanulók körülményeinek megfigyelése*

- A kiscsoportok együttműködésének megszervezése, személyiségformáló hatásának (önzetlenség, barátság, segítségnyújtás, lelkiismeretesség, áldozatkészség) hasznosítása, továbbfejlesztése.
- Az alkalmazkodás, beilleszkedés, a társakkal történő együttműködés, a közösségben vállalható szerep megtalálásának segítése, a kollektivitás fejlesztése.
- A tanulók társas, rokonszenvi, közösségi kapcsolatainak alakítása, továbbfejlesztése.
- Az önbizalom, önnevelés igényének felkeltése, a kezdeményezőkézség fejlesztése.
- A magányos gyermekek bevonása a közös tevékenységekbe, beilleszkedésük segítése.
- A problémás társak értékeinek elismertetése.
- A nemek közötti különbségek felismertetése, egymás kölcsönös tiszteletének, az egyenrangúságnak az elfogadtatása.

c) *Felelősrendszer kialakítása, a csoport életének megszervezése.*

- A csoport szokásrendjének kialakítása.
- A tanulók felelősségtudatának, önállóságának fejlesztése.
- Az önismeret fejlesztése, a reális önértékelés megalapozása.
- A tanulók önszabályozó képességének kialakítása, tapasztalatszerzés a csoportmegbízatások vállalásában és teljesítésében.
- A tanulók önirányító- és önkormányzó képességének megalapozása.
- A felelősök megbízatásának ellenőrzése, értékelése, kritikája.
- A szociálisan hátrányos helyzetű tanulókkal differenciált foglalkozás.

1.4.5. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

1.4.5.1. A szülő és a pedagógus együttműködésével kapcsolatos feladatok

A pedagógusok és a szülők kapcsolata felelős nevelőtársak egyenrangú, partneri viszonya, akik egymást kiegészítve felelősen fáradoznak gyermekek szellemi és testi fejlődésén. Közös érdek, hogy a szülők gyermekük neveléséhez erkölcsi támogatást,

szakszerű tanácsokat kapjanak, másrészt gyermekeik számára színvonalas, intézményes nevelést, gondoskodást kapjanak az iskolától.

Az eredményes együttműködésének feltétele, hogy a pedagógus:

- ismerje tanítványinak családi környezetét és az abban folyó nevelés jellemzőit,
- folyamatosan tájékoztatást nyújtson a szülőknek az iskolai nevelő-oktató munka célkitűzéseiről, az osztályközösség és a gyermekek fejlődésének tapasztalatairól,
- hasznosítja a szülők tapasztalatait,
- értékesítse vagy ellensúlyozza a szülők nevelési eljárásait.

Az iskola munkájában épít a szülők hathatós közreműködésére, ebben a szülői munkaközösség tölt be döntéshozó és szervező funkciót. Ahhoz, hogy a szülők és az iskola nevelői közötti együttműködés valóban eredményes legyen, kívánatos, hogy:

- a kapcsolat kölcsönös tiszteletre és bizalomra épüljön;
- az érintkezés közöttük legyen elfogadó, nyílt, őszinte, szívélyes, jóindulatú; a tanulóval kapcsolatos problémák esetén legyenek nyitottak egymás érveire, kinek-kinek a feladatából fakadó sajátosságokra, álljanak készen arra, hogy közösen keressék a legjobb megoldást.

A szülők részére a nevelőmunka segítéséhez az alábbi együttműködési területeket ajánljuk:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- ötletnyújtást az előadások témáihoz,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését,
- érdeklődő-segítő hozzáállást,
- közös rendezvényeket.

A pedagógusok feladatai szülőkkel való együttműködéssel kapcsolatban

- A nevelő magabiztos szakmai felkészültsége, figyelmes, jóindulatú és körültekintő fellépése elősegíti a megfelelő kapcsolat megteremtését, a

problémák konstruktív kezelését és hozzájárul, hogy az esetleges félreértések, súrlódások elkerülhetők, megelőzhetőek legyenek.

- A pedagógus legyen képes felelősségteljesen összeegyeztetni a gyermek érdekeit és a kollegialitás szempontjait, valamint megőrizze erkölcsi feddhetetlenségét, mint a bizalom és tisztelet legfontosabb zálogát.
- A szülők iránti tiszteletét és nagybecsülését – ha alkalom adódik – kifejezésre juttassa a tanulók, a nevelőtestület, a szülői közösség előtt.
- A szülő kérésére tegye lehetővé a személyes találkozást és fogadóóráján, esetleg más, előre egyeztetett időpontban fogadja őket szívélyesen, udvariasan.
- Adjon a tanuló iskolai munkájáról, emberi magatartásáról érdemi tájékoztatást, pontos, objektív, problémafeltáró elemzést, a gondok jelzésekor tapintatosan járjon el, szükség esetén tanácsaival is segítse a szülőt.
- Hallgassa meg figyelmesen a szülő véleményét, kívánságait, esetleges panaszait, és az érintettek bevonásával lehetőségei szerint segítsen a problémák megoldásában.
- A személyes, családi vonatkozású információkat kezelje diszkréten, azokat csak a legszükségesebb esetben, nevelési szempontokat mérlegelve ossza meg más illetékes személyekkel.
- Az iskola belső életével kapcsolatos bizalmas információkat köteles titokként kezelni, igyekezzen erősíteni a szülők bizalmát az intézmény iránt, ne cselekedjék, és ne nyilatkozzék oly módon, amivel esetleg csorbíthatja az iskolavezetés tekintélyét, kollégái presztízsét.
- A szülővel kialakított személyes kapcsolata – legyen az személyes barátság, vagy valamilyen konfliktus – semmiképpen nem befolyásolhatja a tanuló teljesítményeinek objektív megítélését, és nem származhat belőle sem előny, sem hátrány más tanulók számára sem.
- Nem részesítheti semmiféle előnyben azokat a tanulókat, akiknek szülei az iskolai alapítványon keresztül támogatják az intézményt.
- A szülők munkáját – ha önként vállalják – kizárólag az iskola érdekében veszi igénybe, s a velük kialakított kapcsolatát nem használja fel jogtalan előnyök megszerzésére.
- A tanulók szüleitől nem fogad el olyan ajándékot, vagy egyéb juttatást, amely elvtelen lekötelezettséget vonhat maga után.

Az osztályfőnök feladatai a szülőkkel való együttműködéssel kapcsolatban

A nevelésben a szülőnek egyik legfontosabb szövetségese az iskolában a mindenkori osztályfőnök, aki néhány éven át pedagógiailag összefogja mindazt, ami tanulmányai és társas kapcsolatait terén az osztályközösségben gyermekével történik. A tanuló nevelésében a pedagógus csak a szülővel egyetértésben tud eredményes munkát végezni, azaz akkor, ha megegyezésre jutnak abban, hogy a gyermek a fejlődésben és a további nevelésében adódó teendőket miképpen osztják el egymás között. Ennek érdekében az osztályfőnök:

- Nyitott minden kapcsolatteremtési lehetőségre. Megkereséskor a szülő rendelkezésére áll. A maga részéről rendszeresen beszámol a tanulók előmeneteléről, neveltségi szintjéről, tájékoztatja a szülőket a tanórán kívüli tevékenységekről (kirándulások, műsorok, klubdelutánok, előadások stb.), adott esetben meghívja őket a rendezvényekre.
- Az egyénenként felmerülő problémákra felfigyel, a tanuló további fejlődése érdekében kezdeményezi a kapcsolat felvételét a szülővel, gondviselővel, vagy megfelelő szakemberrel.
- Az ő munkáját érintő véleményeket, észrevételeket figyelmesen meghallgatja, mérlegeli, ha kell: megmagyarázza, áttekinthetőbbé teszi pedagógiai megoldásait, nyitott a pedagógiailag indokolt kompromisszumokra.
- Segít abban, hogy létrejöhessen a személyes találkozás a szülők és a gyermek problémájában érintett kollégák között, és együtt találják meg a két fél érdekeit figyelembe vevő megoldásokat.
- Kezdeményezi a szociálisan hátrányos helyzetű családok segítségét. Az illetékes önkormányzattól, illetve egyéb pályázat útján alkalmi, szociális juttatásokat, vagy rendszeres támogatást kérelmez, s az ügyet tapintatosan és diszkréten kezeli.

1.4.5.2. A pedagógus és a tanuló együttműködésével kapcsolatos feladatok

A nevelési-oktatási feladatokat csak akkor lehet valóban eredményesen elvégezni, ha a magas színvonalú szakmai tevékenység és példamutató magatartás mellett a nevelők és a tanulók közötti viszony kiteljesíti emberi tartalmát, s mind a két fél számára képes biztosítani a hatékony együttműködés kielégítő személyes, érzelmi feltételeit is:

- A kölcsönös bizalmat és tiszteletet, amely az egyik oldalon a több tudásból és felelősségből származó tekintélyt illeti meg, a másikon a saját személyiség és képességek kibontakoztatásáért tett erőfeszítéseket;
- A közös gondolkodásból, felfedezésekből, a szellemi gyarapodásból eredő élményeket;
- Az eredményes munkához nélkülözhetetlen információk és elvárások időben történő cseréjét, a szükséges megállapodások megkötését;
- A figyelmet és érdeklődést egymás igényei, érdekei, kérdései, javaslatai, értéktételezései, eredményei és sikerei iránt;
- Egymás teljesítményeinek, munkájának megbecsülését, tárgyilagos, igazságos és méltányos megítélését;
- Az érintkezés nyíltságát, őszinteségét, kulturáltságát, az esetleges.

A pedagógusok feladatai a kapcsolattartás során:

- Mérlegelje, milyen mértékben és mélységben tudja vállalni, hogy beleavatkozik adott tanítványának magánéletébe, mikor szükséges felvennie a kapcsolatot a gyermek szüleivel.
- A tudomására jutó bizalmas információkat diszkréten kezelje, s ha szükséges, a tanuló problémáinak megoldása érdekében használja fel azokat, lehetőleg az ő beleegyezését kérve;
- A félreértések és esetleges csalódások elkerülése érdekében egyértelműen tisztázza, milyen határok között tud együtt érezni, szolidaritást vállalni tanítványa gondjaival, milyen konkrét lépésekkel kíván segíteni problémái megoldásában.
- Tartsa be a kollégák iránti szolidaritást és az iskola életét szabályozó normák, a közös tantestületi döntések iránti lojalitást, adja meg a magáétól eltérő nézeteknek kijáró tiszteletet, tartsa meg a tantestület valamennyi tagjára kötelező etikai elvárásokat.
- A diákoknak a kollégák munkáját érintő jogos panaszai, elégedetlensége eseteiben segítse elő, hogy a felek nyíltan tisztázhassák, mi okoz közöttük konfliktust és megtalálják a konstruktív rendezés módszerét, illetve – ha szükséges – forduljon a megfelelő iskolai fórumokhoz.

- Vegye elejét bármely fél részéről a kapcsolathoz méltatlan, esetleg hosszabb távon tarthatatlan, a diákokat érzelmileg feleslegesen megterhelő, számukra társaik körében kellemetlenségeket okozó bizalmaskodásnak, haverkodásnak.

Az osztályfőnökök feladatai a kapcsolattartás során:

- Segítse elő, olyan – előítéletektől mentes, befogadó – csoportlégkör kialakulását, amely módot ad arra, hogy lehetőleg minden tanuló megtalálja a helyét és szerepét a közösségben, ahol elfogadják jó és rossz tulajdonságaival együtt, társaitól támogatást kap személyisége kibontakozásához, elismerik mind tanulmányi, mind pedig egyéb képességeit, büszkék a sikereire, megértik, amiben eltér másoktól, nem marad társtalan, átélheti az összetartozás örömét.
- Külön figyelemmel és gondoskodással forduljon hátrányosabb helyzetű, vagy személyes gondokkal küzdő tanítványai felé, keresse meg a hatékony és tapintatos segítség formáit, módszereit.
- Kövesse figyelemmel az osztály légkörét esetleg megmérgező társas konfliktusokat, az egészségtelen versengést egyes tanulók vagy kisebb csoportjaik között, a bármilyen eredetű kiközösítő indulatokat, segítsen a feszültségek tárgyyszerű megbeszélésében, rendezésében.
- Képviselje tanítványai és a közösség vállalható, méltányos érdekeit a pedagógusok, az iskola vezetése felé, menedzselje tanítványai és a közösség kiemelkedő teljesítményeit az iskola fórumain, töltsön be közvetítő szerepet a tanár-diák konfliktusok rendezésében.
- Legyen nyitott arra, hogy érzékelje az osztályával való kapcsolatában fellépő feszültségeket, s álljon mindenkor rendelkezésre ezek nyílt és őszinte megbeszélésére, rendezésére.
- Küzdjön az ellen, hogy a rábízott osztály, illetve a tanulók valamelyike akár a tantestületben, akár a tanulók közvéleményében bármilyen előítéletesen minősítő, megbélyegző kategóriába kerüljön (pl. "gyenge osztály", "kezelhetetlen tanuló").
- Lépjen fel határozottan, ha osztályában bármely tanulót vagy csoportot érintő diszkriminációt tapasztal az iskolán belül vagy kívül – pl. kisebbek, gyengébbek, gazdagok, szegények, etnikai kisebbségek, stb.

1.4.5.3. Az iskola nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott dolgozóival való együttműködés feladatai

A pedagógusok mellett az iskola más foglalkozású alkalmazottaira is fontos szerep hárul a nyugodt munkafeltételek megteremtésében, abban, hogy intézményünk képes legyen zökkenőmentesen működni. A nem pedagógus munkakörben dolgozó munkatársak tevékenységét – időbeosztását, terhelését – az intézményvezető irányítja, ellenőrzi és értékeli. A munkájukkal kapcsolatos pozitív és kritikai észrevételek elbírálása és továbbítása is e vezető hatáskörébe tartozik. Az iskola minden dolgozója a maga területén részt vesz a nevelőmunkában is. Ennél fogva, tőlük az várható, hogy a maguk területén:

- Gondosan, megbízhatóan, felelősségteljesen és kellő önállósággal végezzék el munkájukat.
- Tanúsítsanak részrehajlástól mentes segítőkészséget mindazok iránt, akikkel feladatuk teljesítése során találkoznak.
- Tartsák be az intézmény, az iskola iránti lojalitás normáját, a rájuk bízott hivatali ügyekre vonatkozó titoktartás követelményét.
- Örködjenek azon, hogy az iskolában tartózkodó személyek biztonságos feltételek között végezhesék feladataikat.
- Ügyeljenek az iskola vagyonának biztonságára, felszereléseinek állagára, karbantartására, az értékek védelmére.
- Megjelenésük, beszédstílusuk feleljen meg a hely követelményeinek, mindazoknak a normáknak, melyek a tanárookra, tanulókra egyaránt érvényesek.

Az iskola alkalmazottai joggal elvárják, hogy munkahelyükön elismerjék partnerségüket, s ennek megfelelő stílusban érintkezzenek velük:

- Az iskola vezetése, valamint pedagógusai fejezzék ki, ha munkájuk elismerésre méltó.
- A pedagógusok legyenek tekintettel munkaidejükre, önállóságukra, más elfoglaltságaikra, munkájuk igénybevételekor tartsák be a hivatali rendet, kéréseikkel az erre kijelölt időpontokban keressék meg őket, vegyék komolyan a kijelölt határidőket (elszámolások, étkezési befizetés, MÁV-igazolvány).
- Neveljék a tanulókat is arra, hogy tiszteljék és becsüljék azoknak a fáradságos munkáját, akiknek az iskola zavartalan működésének fenntartása köszönhető, s

ez fejeződjék ki az iskola technikai dolgozói iránti udvarias, kulturált viselkedésükben is.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

1.5.1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

- a) A pedagógus felelősséggel és önállóan végzi munkáját. Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit az iskola pedagógiai programja, szervezeti és működési szabályzata, házirendje, az iskola nevelő-oktató munkáját meghatározó jogszabályok, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az intézményvezető útmutatásai alkotják. Nevelő-oktató munkáját pedagógiai programban meghatározott elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi.
- b) A pedagógus közreműködik az iskolaközösség kialakításában és fejlesztésében. Alkotó módon részt vállal a nevelőtestület újszerű törekvéseiből, a közös vállalások teljesítéséből, a diákönkormányzat kialakításából, az ünnepélyek és megemlékezések rendezéséből, az iskola hagyományainak ápolásából, a tanulók egész napos foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából, a tanulók folyamatos felzárkóztatását és a tehetséggondozást szolgáló feladatokból, a pályaorientációs, pályaválasztási feladatokból, a gyermekvédelmi tevékenységből, az egészségnevelés, a környezeti nevelés feladatainak megvalósításából.
- c) A tanulók megismerése és a tanulócsoporthoz való belső kapcsolatrendszerének feltárása terén feladata:
  - a tanulókat szakszerű megfigyelése, a tapasztalatok szöveges vagy számszerű rögzítése,
  - a tanulók megismerésére és fejlődésük nyomon követésére alkalmas objektív adatgyűjtő eszközök, kérdőívek, tudásszintmérő tesztek alkalmazása, készítése a tanulócsoporthoz való szerveződésének, dinamikájának szakszerű feltárására.
- d) Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi. Folyamatosan készített tematikus, illetve éves tanmenet, vagy a szükséges kiegészítésekkel ellátott irányító tanmenet alapján dolgozik. Ezt az intézményvezető által meghatározott időpont(ok)ban, az intézményvezetőnek jóváhagyásra bemutatja. Ha a helyi tanterv vagy a tankönyv

nem változik, a bevált tanmenetet - folyamatos kiegészítéssel - több éven át használhatja.

- e) A helyi tantervben meghatározott módszerek és eljárások alkalmazásával rendszeresen ellenőrzi, értékeli és minősíti a tanulók tanulmányi munkáját.
- f) A pedagógus a tanulót a tanév elején tájékoztatja a tantárgy tanulmányi követelményeiről, a továbbhaladás és a magasabb évfolyamra lépés feltételeiről, a tanulmányi követelmények teljesítéséhez szükséges tanulói felszerelésekről, eszközökről.
- g) A pedagógus folyamatosan tájékoztatja a tanulót az írásbeli dolgozat tartalmi és formai követelményeiről. Az írásbeli számonkérés időpontját, tartalmát és a tanulmányi követelményeket a számonkérés előtt legalább 5 tanítási nappal előbb közli a tanulóval.

Az írásbeli dolgozatokat, a felmérő és témazáró feladatlapokat legkésőbb 10 napon belül kijavítja, illetőleg kijavíttatja.

A kötelező írásbeli házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli. Az alsó tagozaton az írásgyakorlatokat a következő órára javítja. A pedagógusnak helyesírás szempontból is javítani és javíttatni kell az írásbeli munkákat.

- h) Részt vesz az iskola szülői értekezletein. Havonként fogadóórát tart. A tanulók magatartásáról és tanulmányi munkájáról – szükség szerint tájékoztatja az osztályfőnököt és a szülőket.
- i) Munkájának megkezdése előtt 15 perccel köteles megjelenni az iskolában, illetőleg a foglalkozási helyen. Az intézményvezető útmutatásai szerint ellátja az ügyeleti szolgálatot, a helyettesítést, a tanórán kívüli teendőit, a vállalt tisztségeivel kapcsolatos kötelességeit.
- j) Az intézményvezető utasítása alapján ellátja a nevelő-oktató munkával összefüggő adminisztrációs és ügyviteli feladatokat.

1.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök felelős vezetője az osztálya közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, önállóságuk, öntevékenységük és önintézményvezető

képességük fejlesztése. E munkájában épít az diákönkormányzat programjára és eszközeire.

- a) Az osztályfőnök a személyiség- és közösségfejlesztő munkája eredményessége érdekében:
- együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, illetve az osztály tanulóival kapcsolatba kerülő többi pedagógussal.
  - látogatja az osztálya tanítási óráit, a tanítási órán kívüli foglalkozásait, tapasztalatait, észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett nevelőkkel megbeszéli;
  - szükség esetén - az intézményvezető előzetes tájékoztatása mellett - az osztályban tanító pedagógusokat és az érintett más pedagógusokat tanácskozássra hívja össze;
  - az osztályában tanító pedagógusok bevonásával minden hónap végén értékeli az osztály tanulóinak tanulmányi munkáját, magatartását és szorgalmát, az osztály tanulmányi fegyelmének helyzetét.
  - vezeti az osztálya osztályozó értekezleteit, ezeken ismerteti és elemzi a tanulócsoporthelyzetét, neveltségét, tanulmányi munkáját, magatartását és szorgalmát. Az osztályában tanító pedagógusokkal megvitatja az addig tapasztaltakat és a következő időszak teendőit
- b) Az osztályfőnök a közösség és az egyén fejlődése érdekében arra törekszik, hogy a tanulók - tanítási órán és azon kívül végzett - tevékenysége, az egyes tanulók személyiségét többoldalúan fejlesztő rendszerre szerveződjék. Gondot fordít a lemaradók felzárkóztatására, a különleges bánásmódot igénylők megfelelő foglalkoztatására és a tehetséggondozásra.
- c) A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelő munkáját, együttműködik a tanulók szüleivel. Ennek során
- az osztályfőnöki megbízatása első évében - legkésőbb a tanév végéig - a tanulókat otthonukban meglátogatja, majd szükség szerint végez családlátogatásokat;
  - legalább havonként fogadóórát tart;
  - az ellenőrző könyv (tájékoztató füzet) útján is tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi munkájáról, gondosan ügyelve arra, hogy az elismerések és elmarasztalások nevelőszándékúak, a tanulók tényleges

- teljesítményével s egyéb megnyilvánulásaival összhangban legyenek, Ellenőrzi, hogy a szülők tudomásul vették-e az ellenőrző könyvbe beírt értesítéseket, nevelői észrevételeket;
- az osztálya szülői értekezletén és egyéb alkalmakkor tájékoztatás nyújt az osztály neveltségi és tanulmányi helyzetéről, ismerteti a soron következő feladatokat. A szülők pedagógiai ismereteinek bővítése érdekében az iskolai munkaterv nevelési célkitűzéseivel összhangban - egy-egy nevelési témát is napirendre tűz, tanácsokat ad, a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására törekszik;
- d) Segíti az osztálya szülői munkaközösségének tevékenységét.
- e) Minden tanév szeptember 15-ig elkészíti az osztályfőnöki foglalkozások tervét, amely tartalmazza:
- a helyzetértékelést,
  - a tanév fejlesztési feladatait,
  - a különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatokat,
  - a tanórai keretben nem megvalósítható közösségfejlesztési feladatokat, szabadidős tevékenységeket,
  - a tanulmányi kirándulások tervét,
  - az osztályfőnöki órák tanmenetét.
- f) Az osztályfőnök ellátja a feladatkörébe tartozó ügyviteli és adminisztráció feladatokat. Ennek során:
- vezeti az osztálynaplót, a törzslapot, kiállítja a bizonyítványt, és vezeti a továbbtanulással összefüggő nyilvántartást;
  - vezeti az osztálya tanulók mulasztására vonatkozó nyilvántartást.
- g) Az osztályfőnök a tanév elején a tájékoztatja tanulókat, a szülőket a tanulói jogokról és kötelességeikről, a jogorvoslati eljárásokról, az iskolai házirendről, a mulasztások igazolásának rendjéről, a mulasztások következményeiről, a magatartás és a szorgalom értékelésének elveiről, az iskola pedagógiai programjának és munkatervének, szervezeti és működési szabályzatának tanulókat érintő kérdéseiről.

Az osztályfőnöki órák

Az osztályfőnöki óra a tanulók 'közösségi életének jelentős fóruma. Célja a tanulóközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztése, a közösség és

az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozása; a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálása, ösztönzés és útmutatás a helyes magatartás és az egészséges életmód kialakításához az életkornak megfelelő szinten, a tanulók egyéni és közösségi-közéleti tevékenységének szervezése. Hozzájárulás ahhoz, hogy a munkában, a magán- és a közéletben helytálló, tevékeny felnőttekké váljanak.

Az osztályfőnöki órák feladatai

- a) A közösség és a személyiség viszonyának fejlesztése érdekében:
- a gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének fejlesztése;
  - a tanulók önkormányzó képességének kibontakoztatása;
  - a közösség iskolán belüli és külső kapcsolatainak létrehozása, erősítése;
  - nevelés a társak iránti érdeklődésre, helyes megítélésükre; a tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása;
  - a gyermekek önismeretének fejlesztése, önnevelésének irányítása, eszményképük kialakulásának elősegítése; ösztönzés és útmutatás az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére;
  - az egyén és a közösség helyes viszonyának formálása, a tanulók magatartását befolyásoló pozitív közvélemény alakítása, felkészítés a társadalmi életében való cselekvő részvételre;
  - előkészítés a helyes családi életre, a szocialista családmódel elfogadtatása, felkészítés az átalakuló családban folyó életre;
  - nevelés a magánélet és közélet érdekeinek egyeztetésére,
- b) A tanulás tanítása érdekében:
- a tanulóhoz és a munkához való helyes viszony kialakítása
  - a tanulás belső motívumainak fejlesztése;
  - a helyes, gazdaságos tanulási módszerek elsajátíttatása;
  - a továbbtanulási lehetőségek, a tanulók előtt nyitva álló szakmák, foglalkozások, életpályák megismertetése, előkészítés a tudatos, a társadalmi igényeket és az egyéni képességeket egyaránt érvényesítő iskola- és pályaválasztásra;
  - meggyőzés a rendszeres tanulás és a jól végzett munka egyéni és társadalmi jelentőségéről, az egész életen át tartó tanulás fontosságáról;
  - a munka, a dolgozó ember tiszteletére, megbecsülésére nevelés;

- c) A hazafiságra nevelés érdekében:
- a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának élményszerű megalapozása, az ezekhez való kötődés igényének felkeltése;
  - a haza, a demokratikus társadalmi rend iránti szeretet, hűség érzelmének elmélyítése;
  - közös ügyért való munkálkodás és a haza építésében való részvétel igényének kialakítása;
  - nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismertetése;
  - a nemzeti szimbólumok megismertetése;
  - a nemzeti ünnepek és nemzeti emléknapok megismertetése;
- d) A tanulók egészséges és kulturált életmódra nevelése érdekében:
- a biztonságos, egészséges életre, a tiszta és rendes környezet megteremtésére, környezetvédelemre szoktatás;
  - az iskolai és iskolán kívüli játék-, sport-, kulturális tevékenység megszervezése;
- e) Pályaorientációs tevékenység érdekében:
- A tanulók önismeretének fejlesztése;
  - A tanulók által választandó szakmák, pályák követelményeinek megismertetése;
  - A továbbtanulási lehetőségek megismertetése;

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

1.6.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek helyi rendje

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezés. E fogalommal jelölik mindazokat a gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétének ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól. Magatartásukkal zavarják a pedagógust és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő iskolai környezettel szemben.

A pedagógiai munka első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát, mely általában személyiségfejlődési zavarokat okoz.

Kiemelkedő fontosságú a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógusok személyes hatása, személyiségük közvetlen befolyása és az a viszony, amelyet a tanulókkal kialakítanak.

A problematikus vagy nehezen nevelhető gyermekek magatartása jelentősen eltér az adott korban megkívánható normáktól, ezért az általánosan használt pedagógiai módszerekkel nem lehet náluk eredményt elérni; ugyanakkor azonban még nem igényelnek különleges ellátást, fejlesztő foglalkozást.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekekkel. Leggyakoribb ismertetőjegyei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni, és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetek,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok –pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök, stb.).

A nehezen kezelhető tanulók egy részét rossz társaság felé terelheti az, hogy a családi vagy iskolai közösségben nem találják meg a helyüket, magányosan vagy szerepet (bohóc, bűnbak) játszva élnek.

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek a következők:

- minden egyes tanuló magatartásának, viselkedésének figyelemmel kísérése,
- a tanuló a beilleszkedési zavarának, tanulási nehézségének, magatartási rendellenességének észlelésekor helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
- a beilleszkedési zavar, tanulási nehézség, magatartási rendellenesség, a magatartási zavar okainak feltárása, a nevelési tanácsadó segítségének kérése,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési terv kidolgozása, egyéni fejlesztő foglalkozások megszervezése és lebonyolítása a nevelési tanácsadó segítségével,
- kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szüleikkel, illetve gondviselőikkel, a gyerekkel foglalkozó szakemberekkel,

- folyamatos konzultáció az osztályban tanító pedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel,
- a tanítási órákon differenciált foglalkozás kialakítása, differenciált eljárások alkalmazása,
- törekvés arra, hogy a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során.

A tanulási nehézség és kudarc mögött nagyon gyakran tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, hiperaktivitás, valamint ezek kevert tünetei) húzódnak meg. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő feladatok az iskolába lépéskor vagy a nevelési-oktatási folyamat bármelyik szakaszában tanulási zavarra utaló tüneteket észlelésétől kezdődően szükséges teendőket jelenti.

Cél:

- Csökkenjen az évismétlők száma.
- A tanulási nehézségek feltárása és szakszerű ellátása, illetve lehetőség szerinti megszüntetése.
- Az gimnáziumba, szakközépiskolában továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya növekszik.

Feladatok:

- A tanulási zavar észlelésekor a pedagógus az intézményvezetőnél kezdeményei, hogy keresse meg a szakértői és rehabilitációs bizottságot a tanulási nehézség megállapítása céljából.
- A tanulási nehézség megállapítása esetén egyéni fejlesztési terv kidolgozása a nevelési tanácsadóval együttműködve a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak alapján.
- A tanuló mentesítése az értékelés és minősítés alól a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint.
- Tervszerű egyéni fejlesztés.
- A tanuló fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló fejlődésének negyedévenkénti részletes értékelése.
- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni

neveléshez. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a részletes értékelést a pedagógus átadja a szakértői és rehabilitációs bizottságnak.

1.6.2. A kiemelten tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A képesség valamely tevékenységre, teljesítményre való testi-lelki adottság, alkalmasság, amely egyszerű képességekből, készségekből, rutinokból és ismeretekből szerveződő pszichikus rendszer.

(Egyszerű képességek: meghatározott öröklött adottságok alapján elsajátított készségek, rutinok és ismeretek szerveződése).

Tehetség az egyénnek az a vele született, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képessége, amelynek birtokában az emberi tevékenység egy bizonyos területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetség jellemzői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, fejlett következtetési képesség, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, kíváncsiság, érdeklődés, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, felügyelet elvetése, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. A tehetség kibontakozását serkenti: a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a tanár ösztönzi attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékosság, az értékelés késleltetése.

Gátolja: az érdektelenség, a kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer.

Az egy osztályba kerülő tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz, ezen kívül különböznek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban. Ennek elismerése azzal a pedagógiai konzekvenciával jár, hogy a tanulók adottságai alapján kifejleszthető képességei is széles skálán helyezkednek el, léteznek intellektuális, művészeti, manuális, szociális, mozgásos, szervezői stb. képességek. A sokféle képesség azonban egy közös vonással rendelkezik: a tanuló önnön tevékenységének folyamatában fejlődik. A képességek sokrétű tartománya a tanulást is magában foglaló, de annál tágabb, szélesebb és sokrétű tevékenységrendszer kialakítását követeli meg.

A tehetség felismerése és gondozása az iskolai nevelő-oktató munkában kiemelkedő jelentőségű feladat. Az optimális képességfejlesztés feladatának megvalósítása a tanulók pedagógiaiailag is indokolható érdeklődésének, igényeinek és képességeinek megfelelő tevékenységrendszer kialakítását jelenti.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos tényező, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményekhez.

A tehetséggondozás módszerei:

- egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanulásszervezés,
- csoportbontás (nívócsoportos oktatás),
- szakkörök szervezése,
- iskolai és iskolán kívüli tanulmányi, művészeti, kulturális és sport versenyek, ezekre a tanulók felkészítése,
- egyéni pályázatok,
- egyéni foglalkozások szervezése, egyéni fejlesztés

Tanórai tevékenységek:

- mennyiségi és minőségi differenciálás feladatokkal, problémákkal,
- szakirodalom tanulmányozása, kiselőadások tartása, egy-egy kiemelkedő életútjának tanulmányozása, beszámoló készítése,
- a tananyag dúsítása horizontálisan és vertikálisan, egyéni haladási ütem biztosítása, gyorsítás,
- differenciált házi feladatok nyújtása.

1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának helyi rendje

A tanulók részvételi jogait az intézményi döntési folyamatban közvetlenül, illetve képviselőik útján gyakorolják.

Iskolagyűlés

A részvételi jog közvetlen gyakorlásának a fóruma az iskolagyűlés, amit az iskola intézményvezetője tanév elején hív össze. Az intézményvezető az iskolagyűlésen tájékoztatja a tanulókat tanév feladatairól és helyi rendjéről, az iskolai munkaterv tanulókat érintő kérdéseiről. A tanuló az iskolagyűlésen véleményt nyilváníthat és

javaslattal élhet az iskola működését és a tanulókat érintő bármely kérdéssel kapcsolatban.

A tanulók képviselőjére jogosult diákönkormányzat véleményét az iskola kikéri minden olyan kérdésben, amely a tanulók nagyobb közösségét érinti. Különösen:

- a jogszabályokban meghatározott ügyekben,
- a pedagógia program, a szervezeti és működési szabályzat, a házirend elfogadásakor és módosításakor,
- az iskolai munkaterv elkészítésekor,
- a tanulóval szemben indított fegyelmi eljárás során.

1.8. A szülő, tanuló, pedagógus és a partnerei együttműködésének formái

1.8.1. A szülő és a pedagógus együttműködésének formái

A szülővel való együttműködés formái:

- Szülői értekezletek.
- Fogadóórák.
- Nyílt napok, nyílt órák és foglalkozások.
- Családlátogatások
- Rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról, személyiségének fejlődéséről
- A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók árnyalt, szöveges értékelése negyedévente a szüleikkel közösen.
- Közös rendezvények.
- Előadások a szülők részére.
- Továbbtanulási, iskolaválasztási tájékoztatók, tanácsadás.

1.8.2. A pedagógus és a tanuló együttműködésének formái

A pedagógusok és az iskola tanulói közötti viszony elsődlegesen törvényileg meghatározott, hivatalos – a nevelő szakmai és emberi irányítói felelősségét feltételező, aszimmetrikus – munkakapcsolat. E nemzedékeket összekötő együttműködés keretei között valósul meg a kultúra intézményes továbbörökítése, a tudományok korszerű eredményeinek közvetítése, s emellett fontos szerep hárul rá a

társadalmi együttélés erkölcsi értékeinek és normáinak kialakításában, valamint az állampolgári, közéleti készségek élményszerű gyakorlásában is. Ez a kapcsolat – folytatva és kiegészítve a meghatározó családi indítást – a testileg és lelkileg egészséges, önálló gondolkodásra és életvezetésre képes, eredményes munkára és személyes boldogságra készülő, problémáikkal megküzdő fiatalok személyiségének kibontakozását szolgálja.

A kapcsolat a nevelő és a tanuló között legtöbbször az osztály vagy kisebb csoportok keretei között hivatalos formában valósul meg, de számos alkalommal bármelyik fél kezdeményezésére közvetlenebb személyes jelleget ölthet, és esetenként emberileg is elmélyülhet. A személyes kapcsolat, az egyéni beszélgetés fontos módszere nevelői eszköztárunknak, az értékek közvetítésének, valamint a problémák kezelésének egyaránt. A tanításon kívüli találkozás lehetőségei a közös tevékenységek: szakkör, diákönkormányzat, kirándulás, tábor, szabadidős foglalkozások stb. Személyes beszélgetések során a tanulók és a nevelők érdekeinek, emberi méltóságának, személyiségi jogainak egyidejű védelme és összeegyeztetése az adott pedagógus személyes felelőssége.

1.8.3. Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái

Az iskola partnereivel való kapcsolattartás formái a következők:

- szerződéses kapcsolat,
- részvétel az iskola rendezvényein, ünnepségein,
- közös rendezvények, programok,
- telefon,
- e-mail.

1.9. A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Az iskola felveszi, átveszi a működési körzetében tartózkodási hellyel rendelkező tanulót.

A 2-8.évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő különbözeti vizsgát kell tennie idegen nyelvből és azokból a tárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján nem tanult. Amennyiben a tanuló valamely

tantárgy(ak)ból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem fele meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Az iskola működési körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola intézményvezetője dönt.

Ha a körzeten kívüli tanuló az 1-4.évfolyamra jelentkezik, vagy ha az 5-8.évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű, továbbá, ha fegyelmi büntetésben részesült, az intézményvezető a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri a nevelőtestület véleményét.

1.10. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély – nyújtási ismeretek elsajátításának általános célja

Az iskola tanulói sajátítsák el az alapvető elsősegély –nyújtási ismereteket, legyenek képesek objektíven cselekedni, segítséget kérni, hívni, ha olyan esetekkel állnak szemben, amikor erre szükség van.

Az elsősegély – nyújtási ismeretek elsajátításának rövidtávú céljai

- A tanulók ismerjék fel az életveszélyt, a sürgős beavatkozás szükségességét.
- Szükséges esetben segítséget tudjanak kérni felnőttektől, pedagógusoktól, indokolt esetben tudjanak és merjenek mentőt hívni.

Az elsősegély – nyújtási ismeretek elsajátításának középtávú céljai

- A tanulók ismerjék fel az életveszélyt, tudják annak elhárításának lehetőségeit.
- A tanulók szükség esetén merjenek és képesek legyenek határozottan szaksegítséget, mentőt hívni.
- A tanulók a mentők kiérkezésükig önállóan, utána akár velük együtt részt tudjanak venni a szakszerű ellátásban.

Az elsősegély – nyújtási ismeretek elsajátításának megvalósítása

Az elsősegély –nyújtási ismeretek beépülnek:

- az alsó tagozaton a környezetismeret, a technika és a testnevelés tantárgyak helyi tantervébe évfolyamonként évi 6 óra időkeretben,
- a felső tagozaton a természetismeret, a biológia, testnevelés helyi tantervébe és az osztályfőnöki órák tanmenetébe évi 8 óra időkeretben.

Az iskola tanévenként elsősegély – nyújtó szakkört szervez.

Az iskola az elsősegély- nyújtási ismeretek elsajátítása érdekében együttműködik az iskolaorvossal, a védőnővel és az ajkai mentőszolgálattal.

Az elsősegély –nyújtási ismeretek témakörei az alsó tagozaton

1. óra

Ismerkedés az emberi szervezettel

- csontok, izmok, ízületek feladata,
- szív elhelyezkedése, működése,
- erek, érrendszer, vérkeringés,
- légutak, légzés,
- bőr szerepe,
- érzékszervek.

Segítség kérése

- felnőttek jobban hisz mindenki,
- test méretek, súlyarányok.

Mentőhívás

2. óra

Az eszméletlen beteg

- fogalma,
- mikor gondoljunk rá?
- veszélyei,
- teendők,
- oldalfekvő helyzet biztosítása.

Légzés, pulzus vizsgálata

- akár külön-külön is,

- életveszély felismerése.

3. óra

Sebek, sebellátás, vérzés

- általános jellemzők (vérzés, fájdalom, fertőzés),
- általános tennivalók (vérzéscsillapítás, fertőtlenítés, kötés),
- különleges vérzések (orrból, fülből, foghúzás, mandulaműtét után).
- sebfedés, kötözés.

Égett sérült

- súlyosság,
- ellátás: hűtés, fertőtlenítés, kötés.

Marásos sérülések

- égési sérülés,
- eltávolítás,
- ellátás.

4. óra

Csont és ízületi sérülések

Törés, rándulás, ficam.

- meghatározás, hasonlóságok és különbségek,
- ellátás.

Gerincsérülés

- meghatározás,
- veszélyek,
- ellátás,
- betegmozgatás.

Áramütés

- leggyakoribb lehetőségek,
- önmagunk védelme!!!
- segítség hívása,
- másodlagos sérülések.

5. óra

Ájulás

- okok,

- ellátás.

Allergia

- kialakulása,
- enyhe-súlyos panaszok.

Idegen test

- bőrben (sebben), szemben, orrban, fülben, légutakban,
- eltávolítás.

6. óra

Szívinfarktus

- okok,
- panaszok,
- teendők.

Epilepsziás roszullét

- okai,
- roham lezajlása,
- teendők.

Cukorbetegség

- a betegség kialakulása,
- kóros eltérések tünetei, panaszai,
- teendők.

Gázmérgezések

- szén-monoxid, -dioxid, klórgáz,
- előfordulásuk,
- panaszok,
- teendők.

Az elsősegély –nyújtási ismeretek témakörei a felső tagozaton

1. óra

Az elsősegélynyújtás fogalma

- A beteg/sérült érdekében végzett első ellátás, amely az alapvető életműködések (légzés, szív működés) fenntartására, pótlására, vérzés-, fájdalomcsillapításra, állapotromlás megakadályozására irányul.

- Törvény szerint mindenkinek kötelessége a tudása és lehetőségeihez képest elsősegélyt nyújtani és segítséget (mentőt vagy csak egy felnőttet) hívni. Ennek elmulasztása cserbenhagyásnak minősül és súlyosan büntetendő.

Mentőhívás

- Hívószám: 104.
- Segélyhívás → vezetékes és mobiltelefonról is ingyen hívható (akkor is, ha „lefogyott a kártya”)!
  - Miket kérdeznek?
    - a beteg/sérült nevét, életkorát (nem baj, ha nem tudjuk), betegek/sérültek számát,
    - mi történt? (néhány szóval, pl. elesett és fáj a lába, vérzik az orra, nem ébreszthető),
    - hol történt? (ez a legfontosabb, találjon oda a segítség),
    - a bejelentő (telefonáló) nevét és annak a telefonnak a számát, amelyikről telefonál,
    - egyéb körülményt (beszorult sérült → Tűzoltóság, közúti baleset → Rendőrség, veszélyes helyszín stb).

Az emberi szervezet felépítése és működése

- Csontok:
  - testünk szilárd vázát alkotják,
  - különböző alakúak és méretűek,
  - összesen 206 darab.
- Ízület:
  - két vagy több csont összekapcsolódása,
  - alkotói: Az izmok végeikkel csontokra tapadnak, így mozgatják azokat.
- Légutak: a levegő útja a szervezetben
  - orr-szájüreg, garat, gége, légcső, hörgők, tüdők.
- Szív:
  - szegycsont mögött, kissé a baloldalon,
  - izom, összehúzódva vért pumpál az erekbe.
- Erek:
  - behálózzák az egész testet,
  - hajszálér, véna (visszér), artéria (ütőér).

2. óra

Betegvizsgálat menete

- tetőtől - talpig

Betegmozgatás

- Rautek műfogás.

Eszméletlen állapot

- A betegnek van légzése és szívműködése, de semmilyen ingerre nem reagál.
- A kiváltó ok (koponya-, agysérülés, agyi keringési zavar, mérgezés stb.) miatt az agy „kikapcsol”. Ezért nem működik a hallás, a fájdalom érzékelés és az izmok működtetése sem.
- Veszélyei:
  - hanyatt fekvé a nyelv hátra csúszhat és elzárja a levegő útját (fulladás!),
  - a gyomor záróizma is elernyed és a gyomortartalom visszafolyik a szájba. Onnan a következő légvétellel a légcsőbe juthat és szintén elzárhatja a légutakat. Életveszélyes állapot! Ellátása: Stabil oldalfekvő helyzet.

Újraélesztés

- Légzés és vérkeringés mesterséges pótlása lélegeztetéssel és mellkaskompresszióval.
- Légzés vizsgálata:
  - fej pozicionálása
  - hármás észlelés (10 másodperc).
- Lélegeztetés:
  - fej pozicionálása,
  - 2 befúvás az orrba,
  - figyeljük a mellkas süllyedését.
- Keringés vizsgálata: valamelyik oldali nyaki ütőér tapintásával, 10 másodpercig,
- Mellkas kompresszió:
  - helyes kéztartás,
  - a szegycsont alsó harmada,
  - kb. 4-6 cm mélyre, 30-szor.
- Újraélesztés menete – hibák:
  - felületes vizsgálat (meglevő légzés/keringés mellett lélegeztetés vagy kompresszió),
  - száj nincs zárva teljesen,

- fej nincs hátra hajtva,
- kéz nincs jó helyen,
- túl durva, illetve mély lenyomások.
- Szövődmények:
  - bordatörés,
  - gyomor, tüdőszérülés.
- Mikor hagyhatjuk abba?
  - ha légzés vagy keringés visszatér,
  - ha valaki átveszi tőlünk,
  - elsősegélynyújtó elfárad.
- Gyakorlás.

3. óra

Sebek, sebellátás, vérzések, kötözés

- sebekről általánosságban (vérzés, fájdalom, fertőzés),
- ellátás általánosságban (vérzéscsillapítás, fertőtlenítés, fedés, nyugalomba helyezés)
- horzsolás, harapott seb, égés, amputáció,
- vérzéstípusok (hajszáleres, vénás, artériás),
- különleges vérzések (fülből, orrból, foghúzás után, mandulaműtét után),
- kötözés.

Törés, rándulás, ficam

- meghatározás,
- tünetek,
- ellátás.

Áramütés

- leggyakoribb lehetőségek,
- veszélyek!,
- segítség hívása,
- másodlagos sérülések, ellátás.

4. óra

Koponya-, agysérülések

- gyakori baleset-formák,
- általános tünetek, panaszok,

Koponyatörés

- arckoponya: veszélyek, ellátás,
- koponyaalapi törés: meghatározás, típusai, tünetek, ellátás,

Agyrázkódás

- tipikus tünetek, ellátás.

Gerincsérülés

- tünetek, következmények,
- gerincsérült ellátása, mozgatása (tálcafogás gyakorlása).

Stroke

- meghatározás,
- tünetek,
- ellátás.

5. óra

Idegen test

- sebben, szemben, fülben, légutakban,
- Heimlich műfogás.

Ájulás

- agyi keringés zavar,
- kiváltó okok,
- sérülés kivédése,
- ellátás.

Allergia

- többszöri találkozáskor,
- ellenanyagok,
- tünetek: helyi reakciótól a fulladásig,
- ellátása.

6. óra

Szív eredetű mellkasi fájdalom

- koszorús erek szűkülete, elzáródása,
- tipikus tünetek, panaszok,
- időablak,
- ellátás.

Cukorbetegség

- élettani alapok: hasnyálmirigy, inzulin,
- normál érték,
- cukorháztartás kisiklásának leggyakoribb okai,
- alacsony és magas vércukorszint tünetei, panaszok, ellátás.

Görcsrohamok

- meghatározás,
- kiváltó okok (nem csak epilepszia!),
- zajlása,
- veszélyei,
- ellátása.

7. óra

Mérgeзések

- Alkohol
  - gyakori,
  - veszélytelennek tűnik, de nem az(!),
  - tünetek,
  - ellátás.
- Gázmérgeзések
  - Szén-monoxid
    - égés során, füstben,
    - tünetek,
    - veszélyei,
    - ellátás.
  - Szén-dioxid
    - erjedés, bomlás,
    - boros pince,
    - panaszok, tünetek,
    - ellátás.
  - Klórgáz
    - tisztító, fehérítő szerekben,
    - tipikus balesetek,
    - panaszok,
    - ellátás.

- Marószers mérgezés
  - bőrön, szemben, szájban, légutakban.
- Oldószermérgezés (benzin)
  - légutakban, száj-nyelőcső-gyomor.
- Kábítószer mérgezés
  - élnkító szerek,
  - bódítók,
  - tünetek,
  - ellátás.

8. óra

Gyakorlat

- stabil oldalfekvő helyzet, újraélesztés, kötözések, idegentest eltávolítás.

2. HELYI TANTERV

2.1. Az iskola az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai, az előírt tananyagot és követelményei

Tantárgyi struktúra és óraszámok: Óraterv a kerettantervhez 1-4.évfolyam

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+0,5	6+0,5
Matematika	4	4	4+0,5	4+0,5
Idegen nyelv (angol/német)				2+1
Környezetismeret/ természetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Rajz és vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika és életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Hit és erkölcsstan	1	1	1	1
Kötelező óraszám a törvény alapján	23	23	23	26
Választható tanórai foglalkozások				
Informatika	1	1	1	1
Idegen nyelv (angol/német)	1	1	1	
Összes óraszám	25	25	25	27

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam

Tantárgy	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	4
Történelem és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon és népismeret	1			
Idegen nyelv (angol/német)	3	3	3	3
Matematika	4	3+1	3+1	3+1
Informatika		1	1	1
Természetismeret (egészségtan)	2	2+1	0	0
Fizika	0	0	1	1
Biológia és egészségtan	0	0	2	1
Kémia	0	0	2	2
Földrajz	0	0	1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Rajz és vizuális kultúra (Mozgóképkultúra és médiaismeret)	1	1	1	1
Testnevelés és sport (tánc)	5	5	5	5
Osztályfőnöki (Ember és társadalomismeret, etika)	1	1	1	1
Hit és erkölcsstan	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Kötelező óraszám a törvény alapján	26	27	30	29
Választható tanórai foglalkozások				
Cigány népismeret	1	1	1	1
Informatika	1			
Technika				1
Összes óraszám	28	28	31	31

2020-2021-es tanévtől az óraterv¹

1. és az 5. évfolyamon kerül bevezetésre

Óraterv a kerettantervekhez 1-4. évfolyam

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5+0,5	5+0,5
Matematika	4	4	4+0,5	4+0,5
Idegen nyelv (angol/német)	-	-	-	2+1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Rajz és vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Etika/ hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Kötelező óraszám a törvény alapján	22	22	22	23
Választható tanórai foglalkozások				
<i>Szabadon tervezhető óraszám</i>	2	2	2	2
Digitális kultúra	1	1		
Idegen nyelv (angol/német)	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			0,5	0,5
Matematika			0,5	0,5
Maximális óraszám	24	24	24	25

¹ Felmenő rendszerben kerül bevezetésre

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam

Tantárgy	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	3+1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Idegen nyelv (angol/német)	3	3	3	3
Matematika	4	4	3+1	3+1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Természetismeret	2	2+1	-	-
Fizika	-	-	1	1
Biológia	-	-	2	1
Kémia	-	-	2	2
Földrajz	-	-	1	2
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Etika/hit- és erkölcsan	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	-
Kötelező óraszám a törvény alapján	27	26	28	28
Választható tanórai foglalkozások				
<i>Szabadon tervezhető óraszám</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
Hon és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	-	1	-	-
Magyar nyelv és irodalom	-	-	1	1
Matematika	-	-	1	1
Dráma és színház	-	1	-	-
Maximális óraszám	28	28	30	30

Matematika

1. – 4. OSZTÁLY

Témakör neve	1. évfolyam heti 4 óra	2. évfolyam heti 4 óra
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4	4
Rendszerezés, rendszerképzés	4	4
Állítások	4	4
Problémamegoldás	4	4
Szöveges feladatok megoldása	5	6
Szám és valóság kapcsolata	10	9
Számlálás, becslés	6	6
Számok rendezése	6	6
Számok tulajdonságai	9	9
Számok helyi értékes alakja	5	5
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	10

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Alapműveletek értelmezése	10	10
Alapműveletek tulajdonságai	16	16
Szóbeli számolási eljárások	10	10
Fejben számolás	9	9
Alkotás térben és síkon	4	4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	6
Transzformációk	3	3
Tájékozódás térben és síkon	4	4
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	9
Adatok megfigyelése	3	3
Valószínűségi gondolkodás	3	3
Összesen:	136	136
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	8	8

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Összesen:	144	144
Témakör neve	3. évfolyam heti 4 + 0,5 óra	4. évfolyam heti 4 + 0,5 óra
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3	3
Rendszerezés, rendszerképzés	5	5
Állítások	4	4
Problémamegoldás	5	5
Szöveges feladatok megoldása	8	8
Szám és valóság kapcsolata	4	4
Számlálás, becslés	5	5
Számok rendezése	3	3
Számok tulajdonságai	8	9
Számok helyi értékes alakja	6	6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	10

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Alapműveletek értelmezése	3	3
Alapműveletek tulajdonságai	4	4
Szóbeli számolási eljárások	6	6
Fejben számolás	8	7
Írásbeli összeadás és kivonás	6	6
Írásbeli szorzás és osztás	6	6
Törtrészek	5	5
Negatív számok	3	3
Alkotás térben és síkon	6	6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	6
Transzformációk	4	4
Tájékozódás térben és síkon	3	3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	9
Adatok megfigyelése	3	3

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Valószínűségi gondolkodás	3	3
Összesen:	136	136
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	7	7
Összesen:	143	143

5. – 6. OSZTÁLY

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi tanterv	helyi tanterv
	5.évfolyam órakerete heti 4 órára	6.évfolyam órakerete heti 4 órára
I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	10	10
1. Halmazok	5	5
2. Matematika logika, kombinatorika	5	5
II. Számтан, algebra	75	69
1. Természetes számok halmaza, számelméleti alapismeretek	12	8
2. Alapműveletek természetes számokkal	12	4

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

3. Egész számok, alpműveletek egész számokkal	13	5
4. Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	9	9
5. Alpműveletek közönséges törtekkel	9	9
6. Alpműveletek tizedes törtekkel	7	7
7. Arányosság, százalékszámítás	6	14
8. Egyszerű szöveges feladatok	7	13
III. Függvények, az analízis elemei	9	9
1. A függvények fogalmának előkészítése	5	5
2. Sorozatok	4	4
IV. Geometria	37	33
1. Mérések és mértékegységek	12	4

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Tematikai egység címe	Órakeret	
2. Síkbeli alakzatok	9	9
3. Transzformációk, szerkesztések	10	10
4. Térgeometria	6	10
V. Statisztika, valószínűség	10	10
1. Leíró statisztika	5	5
2. Valószínűség számítás	5	5
összesen:	136	136
Ismétlés, számonkérés		
Szabad órakeret (5 %)	8	8
összesen:	144	144

7 – 8. évfolyam

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

	kerettanterv alapján órakeret a 7-8. évfolyamra	helyi tanterv		helyi tanterv	
		7.évfolyam órakerete heti 3,5 óra	7.évfolyam szabadon választható órakeret heti 0,5 óra	8.évfolyam órakerete heti 3,5 óra	8.évfolyam szabadon választható órakeret heti 0,5 óra
I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	30	17	18óra	17	18óra
1. Halmazok, számhalmazok	12	6		8	
2. Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	18	11		9	
II. Számтан, algebra	78	47		47	
1. Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	18	10		10	

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

2. Arányosság, százalékszámítás	22	12		12	
3. Szöveges feladatok előkészítése	16	10		10	
4. Szöveges feladatok	22	15		15	
III. Függvények, az analízis elemei	12	12		12	
1. A függvények fogalmának előkészítése	12	12		12	
IV. Geometria	60	32		32	
1. Síkbeli alakzatok	20	12		10	
2. Transzformációk, szerkesztések	20	10		14	
3. Térgeometria	20	10		8	
V. Statisztika, valószínűség	24	12		12	

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

1. Leíró statisztika	12	6		6	
2. Valószínűség számítás	12	6		6	
Ismétlés, számonkérés Szabad órakeret (5 %)	12	16		16	
összesen:	216	126 óra	18 óra	126 óra	18 óra
		144 óra		144 óra	

Környezetismeret

3–4. évfolyam

Témakör neve	Kerettanterv alapján a 3-4. évfolyam (95%)	3. évfolyam heti 1 óra	4. évfolyam heti 1 óra
---------------------	---	-------------------------------	-------------------------------

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Megfigyelés, mérés 1., 2.	12	6	6
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	8	4	4
Tájékozódás az időben 3.	8	4	4
Tájékozódás a térben 4.	8	8	8
Hazánk, Magyarország 3., 4.	6	3	3
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	20	10	10
Testünk, egészségünk 5.	6	3	3
Összesen:	68	34	34
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	4	2	2
Összesen:	72	36	36

Természetismeret

5-6. osztály

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Témakör neve	5. évfolyam	6. évfolyam
	72 óra	108 óra
Anyagok és tulajdonságaik	12	-
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	7	-
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	8	-
Tájékozódás az időben	6	-
Alapvető térképészeti ismeretek	7	-
Topográfiai alapismeretek	7	-
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	-	10
A növények testfelépítése	9	-
Az állatok testfelépítése	9	-
Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái	-	17

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái	4	5
Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	-	13
Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	-	26
Az energia	-	10
A Föld külső és belső erői, folyamatai	2	8
Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	2	13
év végi ismétlés		6
Összes óraszám:	72	108

Biológia

A 7–8. évfolyamon a **biológia** tantárgy alapóraszám: 102 óra.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A témakörök áttekintő táblázata:

Nat témakörök	Témakör neve	Óraszámok 7-8. osztály
1. A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei	A biológia tudománya	3
2. Az élet kialakulása és szerveződése	Az élet kialakulása és szerveződése	6
3. Az élet formái, működése és fejlődése	Az élővilág fejlődése	6
	Az élővilág országai	10
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	Bolygónk élővilága	10
4. Életközösségek vizsgálata	Életközösségek vizsgálata	10
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	A természeti értékek védelme	8
5. Az élővilág és az ember kapcsolata	Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10
6. A fenntarthatóság fogalma,		

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

biológiai összefüggései		
7. Az emberi szervezet felépítése, működése	Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	5
	Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8
	Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	6
	Szaporodás, öröklődés, életmód	10
8. Életmód és egészség	Egészségmegőrzés, elsősegély	10
	Összes óraszám:	102

Dráma és színház

6. évfolyamon

Témakör neve	Óraszámok 6. osztály
Szabályjátékok, népi játékok	7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével,	4

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

mozgással, tánccal)	
Rögtönzés	5
Saját történetek feldolgozása	5
Műalkotások feldolgozása	3
Dramaturgiai alapfogalmak	3
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2
Színházi műfajok, stílusok	2
Színházi előadás megtekintése	3
Összes óraszám:	34

Fizika

Témakör neve	Óraszámok 7-8. osztály
Bevezetés a fizikába (1)	8

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Az energia (5)	8
Mozgás közlekedés és sportolás közben (2)	10
Lendület és egyensúly (2, 4)	10
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben (3, 4)	14
Elektromosság a háztartásban (4)	14
Világítás, fény, optikai eszközök (4)	12
Hullámok (3, 4)	10
Környezetünk globális problémái (6)	6
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata (6)	10
Összes óraszám:	102

Földrajz

A 7–8. évfolyamon

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Témakör neve		Óraszámok
		7-8. osztály
Tájékozódás a földrajzi térben		4
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza		5
Magyarország földrajza		25
A Kárpát-medence térsége		8
Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai	Európa földrajza	22
	Az Európán kívüli kontinensek földrajza	20
A földrajzi övezetesség rendszere		8
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		10
Összes óraszám:		102

Kémia

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

7–8. évfolyamon

Témakör neve	Óraszámok
	7-8. osztály
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	17
Az anyagi halmazok	17
Atomok, molekulák és ionok	14
Kémiai reakciók	20
Kémia a természetben	15
Kémia a mindennapokban	19
Összes óraszám:	102

Német nyelv

4. évfolyamon

Témakör neve	Óraszámok
--------------	-----------

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

	4. osztály
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	27
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	10
Bezüge zur Zielsprache	10
Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen	9
Spielerisches Lernen	18
Unterhaltung	8
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	5
Összes óraszám:	102

5. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok 5. osztály
--------------	-----------------------------

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	32
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	4
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	6
Interkulturelle und landeskundliche Themen	14
Aktuelle Themen	7
Unterhaltung und spielerisches Lernen	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	7
Összes óraszám:	102

6. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok
--------------	-----------

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

---

	6. osztály
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	32
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	4
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	6
Interkulturelle und landeskundliche Themen	14
Aktuelle Themen	7
Unterhaltung und spielerisches Lernen	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	7
Összes óraszám:	102

7. évfolyam

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Témakör neve	Óraszámok 7. osztály
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	6
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	12
Fächerübergreifende Themen und Situationen	7
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	7
Interkulturelle und landeskundliche Themen	12
Aktuelle Themen	7
Unterhaltung	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10
Összes óraszám:	102

8. évfolyam

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Témakör neve	Óraszámok 8. osztály
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	6
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	12
Fächerübergreifende Themen und Situationen	7
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	7
Interkulturelle und landeskundliche Themen	12
Aktuelle Themen	7
Unterhaltung	11
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10
Összes óraszám:	102

Angol nyelv

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

---

5. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok 5. osztály
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	20
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	5
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	15
Intercultural topics	13
Current topics	8
Entertainment and playful learning	20
Gaining and sharing knowledge	9
Összes óraszám:	102

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

---

6. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok
	6. osztály
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	22
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	5
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	15
Intercultural topics	13
Current topics	10
Entertainment and playful learning	20
Gaining and sharing knowledge	7
Összes óraszám:	102

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

---

7. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok 7. osztály
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30
Public matters	6
Topics concerning classroom activities	11
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	6
Entertainment	12
Gaining and sharing knowledge	10
Összes óraszám:	102

8. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok 8. osztály
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	25
Public matters	10
Topics concerning classroom activities	8
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	10
Entertainment	12
Gaining and sharing knowledge	10
Összes óraszám:	102

Technika és tervezés

1-2. évfolyam

Témakör neve	1. évfolyam heti 1 óra	2. évfolyam heti 1 óra
Anyagok a környezetünkben	4	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	15
Otthon – család – életmód	7	7
Jeles napok, ünnepek	5	5
Közlekedés	3	3
Összesen:	34	34
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	2	2
Összesen:	36	36

3-4. évfolyam

Témakör neve	3. évfolyam heti 1 óra	4. évfolyam heti 1 óra
--------------	---------------------------	---------------------------

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Anyagok a környezetünkben	4	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	15
Otthon – család – életmód	8	8
Jeles napok, ünnepek	4	4
Közlekedés	3	3
Összesen:	34	34
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	2	2
Összesen:	36	36

5–6. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok 5-6. osztály
Modell- és makettépítés technológiai	8
Település – a település kialakulása, településtípusok	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	8
Közterek, közösségi terek, középületek	8
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	6
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	8
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	8
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	6
Komplex modell- és makettkészítés	10
Összes óraszám:	68

7. évfolyam

Témakör neve	Óraszámok
	7. osztály
A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	8
Az egészséges település	6
Közlekedés, közlekedési rendszerek	6
Komplex modellezési feladat	8
Összes óraszám:	34

Vizuális kultúra

1-2. osztály

Témakör neve	1. évfolyam heti 2 óra	2. évfolyam heti 2 óra
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12	12
Összesen:	68	68
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	4	4
Összesen:	72	72

3-4. osztály

Témakör neve	3. évfolyam heti 2 óra	4. évfolyam heti 1 óra
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	24	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	10	6
Összesen:	66	36
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	2	1
Összesen:	68	37

5-6. osztály

Témakör neve	5. osztály óraszám	6. osztály óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	4

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	5
Pályázatok	2	2
Összes óraszám:	36	36

7–8. osztály

Témakör neve	7. osztály óraszám	8. osztály óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	4	4
Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	4	4
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	6	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	5

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	5
Pályázatok	2	2
Összes óraszám:	36	36

Magyar nyelv és irodalom

1-2. évfolyam

Témakör neve	1. évfolyam	2. évfolyam
	heti	heti
	7 óra	7 óra
I. BESZÉD ÉS OLVASÁS	146	131
1. Beszéd és kommunikáció	15	15
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	0
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	48	12

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

4. Népmesék, műmesék	6	30
5. Versek, népköltészeti alkotások	5	23
6. Helyem a közösségben – család, iskola	4	14
7. Évszakok, ünnepekörök, hagyományok	4	21
8. Állatok, növények, emberek	4	16
II. ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	92	107
1. Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40	0
2. Írás jelrendszere	28	12
3. A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	11	15
4. A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2	23
5. Kisbetű – nagybetű	4	14

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

6. A magyar ábécé – a betűrend	2	16
7. Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe	5	27
Összesen:	238	238
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	14	14
Összesen:	252	252

3-4. évfolyam

Témakör neve	3. évfolyam heti 5+0,5 óra	4. évfolyam heti 5+0,5 óra
I. OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS	94	100
1. Beszéd és kommunikáció	11	11
2. Mesék, történetek	13	9

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

3.Mondák, regék	15	15
4. Versek, népköltészeti alkotások	12	13
5. Helyem a világban	12	13
6. Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek	12	13
7. Állatok, növények, tájak, találmányok	15	20
8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4	6
II. NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	76	70
1. A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	9	4
2. A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	12	6
3. A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat,	9	

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)		14
4. Szótló és toldalék, szóelemzés	7	7
5. Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6	6
6. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve – kisbetű – nagybetű	9	9
7. Tulajdonságokat kifejező szavak	9	4
8. Mennyiségeket kifejező szavak	4	9
9. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	11	11
Összesen:	170	170
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	8	9
Összesen:	178	179

5-6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
MAGYAR NYELV	
A kommunikáció alapjai	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8
Állandósult szókapcsolatok	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20
Hangalak és jelentés	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	13
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	28
IRODALOM	
Család, otthon, nemzet – kispikái alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18
Petőfi Sándor: János vitéz	14

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
Hősök az irodalomban	10
Arany János: Toldi	16
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28
Összes óraszám:	272

7-8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
Magyar nyelv	
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szó szerkezet	12
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Könyvtárhasználat	2
Készüljünk a felvételire!	10
Szövegértés, szövegalkotás	3
Összetett mondat a szövegben	8
Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	14
Irodalom	
I. Korok és portrék	50

A) A középkor	3
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11
C) Irodalmunk a 17–18. században	4
D-E) Klasszicizmus és romantika	32
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	27
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11
C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	18
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2
V. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

VI. Szórakoztató irodalom	3
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felárköztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28
Összes óraszám:	204

Történelem

5-6. évfolyam

Témakör	Javasolt óraszám
Személyes történelem	7
Fejezetek az ókor történetéből	13
A kereszténység	5
A középkor világi	13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10
Új látóhatárok	11

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14
Élet a kora újkori Magyarországon	6
Forradalmak kora	5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15
Évente két mélységelvű téma	17
Összes óraszám:	136

7-8. évfolyam

Témakör	Javasolt óraszám
A modern kor születése	5
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7
Az első világháború és következményei	11
Totális diktatúrák	5
A Horthy-korszak	9
A második világháború	10
A megosztott világ	5
Magyarország szovjetizálása	10

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A forradalomtól az ezredfordulóig	20
Együttélés a Kárpát-medencében	8
Népesedés és társadalom	5
A demokratikus állam	7
Régiók története	14
Mérlegen a magyar történelem	8
Két mélységelvű téma	12
Összes óraszám:	136

Állampolgári ismeretek

8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Településünk, lakóhelyünk megismerése	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4
A fogyasztóvédelem alapjai	3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3
Összes óraszám:	34

Testnevelés

1-2. évfolyam

Témakör neve	1. évfolyam heti 5 óra	2. évfolyam heti 5 óra
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	13
Kúszások és mászások	13	13

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Járások, futások	18	18
Szökdelések, ugrások	13	13
Dobások, ütések	10	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18	18
Labdás gyakorlatok	13	13
Testnevelési és népi játékok	16	16
Küzdőfeladatok és -játékok	15	15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	23
Úszás	18	18
Összesen:	170	170
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	10	10
Összesen:	180	180

3-4. évfolyam

Témakör neve	3. évfolyam heti 5 óra	4. évfolyam heti 5 óra
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	13
Kúszások és mászások	13	13

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Járások, futások	18	18
Szökdelések, ugrások	13	13
Dobások, ütések	10	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18	18
Labdás gyakorlatok	13	13
Testnevelési és népi játékok	16	16
Küzdőfeladatok és -játékok	15	15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	23
Úszás	18	18
Összesen:	170	170
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	10	10
Összesen:	180	180

5-6. évfolyam

Témakör neve	5. évfolyam	6. évfolyam
	heti 5 óra	heti 5 óra
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció,	18	18

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

relaxáció		
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	23
Torna jellegű feladatmegoldások	23	23
Sportjátékok	35	35
Testnevelési és népi játékok	17	17
Önvédelmi és küzdősportok	20	20
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	16	16
Úszás	18	18
Összesen:	170	170
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	10	10
Összesen:	180	180

7-8. évfolyam

Témakör neve	7. évfolyam heti 5 óra	8. évfolyam heti 5 óra
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	18	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	23
Torna jellegű feladatmegoldások	23	23

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Sportjátékok	35	35
Testnevelési és népi játékok	17	17
Önvédelmi és küzdősportok	20	20
Alternatív környezetben úzhető mozgásformák	16	16
Úszás	18	18
Összesen:	170	170
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	10	10
Összesen:	180	180

Digitális Kultúra

3-4. évfolyam

Témakör neve	3. évfolyam heti 1 óra	4. évfolyam heti 1 óra
A digitális világ körülöttünk	3	3
A digitális eszközök használata	7	7
Alkotás digitális eszközökkel	9	9

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Információszerzés az e-Világban	4	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3	3
A robotika és a kódolás alapjai	8	8
Összesen:	34	34
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	2	2
Összesen:	36	36

5-6.évfolyam

Témakör neve	5. osztály	6. osztály
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7	7
Online kommunikáció	2	3
Robotika	5	6
Szövegszerkesztés	6	6
Bemutatókészítés	4	4

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Multimédiás elemek készítése	4	4
Az információs társadalom, e-Világ	3	3
A digitális eszközök használata	2	2
Összes óraszám:	34	34

7-8. évfolyam

Témakör neve	7. osztály	8. osztály
Algoritmizálás és blokkprogramozás	8	7
Online kommunikáció	2	2
Robotika	4	4
Szövegszerkesztés	4	4
Bemutatókészítés	3	3
Multimédiás elemek készítése	3	3
Táblázatkezelés	6	6
Az információs társadalom, e-Világ	2	3
A digitális eszközök használata	2	2

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Összes óraszám:	34	34
------------------------	-----------	-----------

Ének-zene

1-2. évfolyam

Témakör neve	1. évfolyam heti 2 óra	2. évfolyam heti 2 óra
Zeneművek/Énekes anyag	35	35
Zeneművek/Zenehallgatás	13	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7	6
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6	7
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7	6
Összesen:	68	68
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	4	4
Összesen:	72	72

3-4. évfolyam

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Témakör neve	3. évfolyam heti 2 óra	4. évfolyam heti 2 óra
Zeneművek/Énekes anyag	35	35
Zeneművek/Zenehallgatás	13	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7	6
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6	7
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7	6
Összesen:	68	68
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	4	4
Összesen:	72	72

5-8. évfolyam

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 68 óra (heti 2 óra)

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 34 óra.

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

ÓRASZÁM: 5. osztályban: 34 óra, 6. osztályban: 17 óra

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet keríttek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagybonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisse, haj;
Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A
Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari
réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám;
Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén:
Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György:
Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok;
Örvendetes napunk támadt

ISMERETEK

- 5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
  - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
  - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
  - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
  - A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő

a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása
- Népszokások eljátszása
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában
- Részvétel az iskolai kórus munkájában
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 5. osztályban: 14 óra, 6. osztályban 7 óra

Zenehallgatási anyag – 5. osztály

Dunántúli ugrós táncok

Kodály Zoltán: Háry János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar

Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel

Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar

Zene Mátyás király udvarából

J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)

W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló

Liszt Ferenc: Manók tánca

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüülériák kertje

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

John Williams: Csillagok háborúja – induló

Zenehallgatási anyag – 6. osztály

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar;
Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven

Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel

Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő

Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet

Bedrich Smetana: Moldva – részlet

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

2.1.1. ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

2.1.2. FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz

- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

2.1.3.FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

2.1.4.JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 5. osztályban 8 óra, 6. osztályban 4 óra

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

2.1.5. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra, 6. osztályban 3 óra

2.1.6. ISMERETEK

- Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv
- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund
- Dúr és moll hangzás
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

2.1.7. FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

2.1.8. FOGALMAK

Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

2.1.9. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra, 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban

2.1.10. FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

2.1.11. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával

– A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

7–8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A tantárgy alapóraszám *két évfolyamon*: 68 óra

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

ÓRASZÁM: 28 óra

Magyar népdalok - 7. osztály

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A szennai lipisen-laposton; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském ; Hopp ide tisztán ; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A.Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pisztráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

Magyar népdalok - 8. osztály

A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújdosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János:
Süvegemem nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja

ISMERETEK

- Népdalok és műdalok
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői
- Műzene és népzenei feldolgozások különbsége
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés
- A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői
- A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből
- Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata
- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése
- Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 24 óra

Zenehallgatási anyag – 7. osztály

Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) - részletek

Orlando di Lasso: Visszhang

Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet

J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária;
János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.

G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel

H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor

Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel

W. A. Mozart: Falusi muzsikuskok; Figaro házassága – nyitány részlet

L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömóda

Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel

Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)

A népzenei revival legjobb felvételei

Zenehallgatási anyag – 8. osztály W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele

Frédéric Chopin: g-moll mazurka

Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia

Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet

Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)

Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus

Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal

Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet

Robert Schumann: Gyermejk jelenetek – Álmodozás

Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló

Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel

Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc

Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva – részletek a variációkból

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal

Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna

Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete

George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)

Jazz standard-ek

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).

Népzenei revival legjobb felvételei

ISMERETEK

- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével
- élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása
- a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során
- a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül
- a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

FOGALMAK

Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.

Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek / - Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

FOGALMAK

3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult új dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon az osztály csoportjai között

- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- Kis és nagy szext, szeptim

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanult hangközők éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

2.1.12. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközők és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

ÓRASZÁM: 4 óra

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

ISMERETEK

– Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés

– A korábbi ismeretek mobilizálása:

- Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
- A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
- Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
- Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

– Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre

– Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban

– A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

– A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése

– Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal

– Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával

– Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

– A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

Etika

1-2. évfolyam

Témakör neve	1. évfolyam heti 1 óra	2. évfolyam heti 1 óra
1. Éntudat – Önismeret	5	5

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

2. Család – Helyem a családban	6	6
3. Helyem az osztály közösségében	6	6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5	5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	6
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6	6
Összesen:	34	34
Ismétlés, számonkérés, szabad órakeret (5%)	2	2
Összesen:	36	36

3-4. évfolyam

Témakör neve	3. évfolyam heti 1 óra	4. évfolyam heti 1 óra
1. Éntudat – Önismeret	5	5
2. Család – Helyem a családban	6	6
3. Helyem az osztály közösségében	6	6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5	5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6	6
Összesen:	34	34
ISMÉTLÉS, SZÁMONKÉRÉS, SZABAD ÓRKERET (95%)	2	2
ÖSSZESEN:	36	36

5-6. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám		
		5. o.	6. o.
1. Éntudat – Önismeret	10	6	4
2. Család – Helyem a családban	12	5	7
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12	5	7
7. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10	8	2
8. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12	4	8
9. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12	6	6

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Összes óraszám:	68	34	34
------------------------	----	----	----

7-8. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám		
		10. o.	11. o.
1. Éntudat – Önismeret	10	5	5
2. Család – Helyem a családban	12	10	2
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12	2	10
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10	2	8
5. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12	8	4
6. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12	7	5
Összes óraszám:	68	34	34

2.1.13. Előírt tananyag, követelmények

Az iskola helyi tantervében meghatározott tananyag elsajátítása, a követelmények teljesítése csak a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető. Az iskolába történő beiratkozás a szabadon választott tanítási órákon való részvétel vállalását is jelenti. Erre a tanuló és a kiskorú tanuló szülőjének figyelmét a

beiratkozás előtt írásban fel kell hívni.(243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, 5.§ (3) bek.)

2.2. A választott kerettantervek; Az iskola az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga

2.2.1.Megtanítandó és elsajátítandó tananyag

Az iskola által választott kerettantervek megnevezése:

- *1. melléklet az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelethez*

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára.

- *2. melléklet az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelethez*

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát a pedagógiai program 1. számú melléklete tartalmazza.

2.2.2.Az iskolaotthonos 1-4. évfolyamok időbeosztása

Az iskolaotthonos nevelést és oktatást a közoktatásról szóló törvény 52. §-ának (3) be-kezdésében az adott évfolyamra meghatározott kötelező tanórai foglalkozások megtartásával, továbbá az 52. § (7) bekezdésében és az 53. § (4) bekezdésében az adott évfolyamra meghatározott nem kötelező tanórai foglalkozások és napközis foglalkozások időkeretében szerveződik, biztosítva továbbá az 52. § (11) bekezdésében szabályozott egyéni foglalkozások megtartását szolgáló időkeretet.

Az iskolaotthonos nevelés és oktatás biztosítja a tanulók részére az új ismeretek, tananyagok, követelmények elsajátítását, a következő tanítási napokra történő felkészülést, továbbá a mindennapi testedzést.

Az iskolaotthon, mint az egésznapos nevelés szervezeti kerete, a 2013/2014. tanévtől felmenő rendszerben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 6.sz mellékletében meghatározott, finanszírozott időkeret terhére szerveződik.

Óra	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7.45 – 8.00	Beszélgető kör	Beszélgető kör	Beszélgető kör	Beszélgető kör	Beszélgető kör
8.00 -10.00	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A
	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A	Tanóra A
	Tízórai	Tízórai	Tízórai	Tízórai	Tízórai
10.00 – 10.45	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B
10.45.-11.30	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás
11.30 – 12.00	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd
12.00 – 13.00	Mozgás	Mozgás	Mozgás	Mozgás	Mozgás
13.00 – 13.45	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B	Tanóra B
13.45 – 14.45	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység
14.45 - 15.30	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás	Önálló tanulás
15.30 – 15.45	Uzsonna	Uzsonna	Uzsonna	Uzsonna	Uzsonna
15.45 – 16.15	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység	Szabadidős tevékenység

2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

2.3.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei

Az 1-4. évfolyamokon a tankönyvi oldalak 50 százaléka, a többi évfolyamon egy harmada kell, hogy ábrát, képet vagy egyéb illusztrációt tartalmazzon.

A tankönyv ábra- és képanyaga adjon segítséget az előzetes ismeretek aktivizálásához, az információk rendszerezéséhez, jelenségek összehasonlításához, folyama-tok, összefüggések, problémák megértéséhez, valamint a tanulók értékre neveléséhez. A képi elemek (térkép, grafikon, diagram, kép, ábra, egyéb vizuális jellegű illusztráció) 50 %-ához közvetlenül kérdések vagy feladatok kapcsolódjanak.

A tankönyv ábra- és képanyaga illusztrálja és/vagy új információval egészíti ki a szöveget. A tankönyv ábra- és képanyaga tartalmazzon rendszerezést, összehasonlítást, a folyamatok és problémák magyarázatát, az összefüggések bemutatását, a gondolkodásra késztetést.

A tankönyv nyelvezete feleljen meg a tanulók átlagos fejlettségi szintjének.

A tankönyvben szereplő szakszavak, szakkifejezések mennyisége és nehézségi szintje feleljen meg a helyi tantervnek, és az alkalmazni kívánt évfolyamokon tanulók életkorából következő fejlettségi szintnek.

A fogalomrendszere, logikus struktúrában tartalmazza az egyes tananyagrészeket.

A tankönyv kérdései és feladatai biztosítsanak megfelelő feltételeket a tanulási célokban meghatározott projektalapú, problémamegoldó, ismeretszerző és ismeretalkalmazási készségek és képességek differenciált fejlesztésére stb. Feleljenek meg a kompetenciaalapú oktatás követelményeinek, az iskola célrendszerének és helyi tantervének.

A tankönyv minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására.

Előnyben kell részesíteni azokat a tankönyveket,

- amelyek több éven keresztül használhatók, tartósak;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
- amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

2.3.2. A taneszközök kiválasztásának szempontjai

A taneszköz alapvető feladata a tanári képességek kiterjesztése, kiegészítése és nem a tanár helyettesítése. Kiválasztása tehát az oktatási folyamat tervezésének szerves része. A taneszköz kiválasztása a pontos tanítási célok, a tananyag és a feldolgozási módszer ismeretében történik. Tudnunk kell, milyen eszközök állnak rendelkezésre, milyen

hatások várhatók az egyes taneszközök alkalmazásától, milyen kombinációban érdemes az adott eszközöket használni.

Az alábbi tényezők mérlegelésével dönthetünk a legnagyobb hatékonyságú eszköz kiválasztása mellett.

A taneszköz kiválasztás szempontjai:

- célkitűzés,
- tartalom,
- eredményesség, hatékonyság,
- emberi tényezők (a tanulók és a tanár jellemzői),
- szervezeti formák és módszerek (didaktikai szempont),
- gazdaságossági tényezők,

Egyik taneszköznek (hagyományos, audiovizuális, elektronikus, stb.) sincs kitüntetett szerepe az eredményes és hatékony tanítás-tanulás megvalósításában. Nem minden új taneszköz alkalmas minden célra, illetőleg egy célra több taneszköz is használható eltérő hatékonysággal.

A taneszközök kiválasztásának teljes szempontrendszere:

- Célkitűzés: a taneszköz feleljen meg a tanítási, oktatási céloknak és követelményeknek.
- Tartalom: a taneszköz illeszkedjen a tananyag tartalmához kapcsolódó információ jellegéhez.
- Eredményesség: a taneszköz segítse az eredményes kommunikációt, meg kell vizsgálni, hogy tanítási célokat és tartalmakat melyik taneszköz szolgálja leghatékonyabban.
- Figyelembe kell venni a tanulók életkori és egyéb sajátosságaiból adódó korlátokat. Fiatalabb korban például nagyobb szerepe van a vizualizációnak, gyakorlati tapasztalatoknak, míg később egyes témákban esetleg a szóbeli tartalommagyarázat is elég lehet. Továbbá az életkor szintén meghatározza a figyelem jellegét és tartósságát. Meg kell vizsgálni, hogy az adott taneszköz alkalmas-e a tanulók érdeklődésének felkeltésére, fenntartására, biztosítja-e a megfelelő motivációt.
- A taneszköz alkalmazása illeszkedjen a szervezeti formák és tanítási módszerekhez

- Gazdaságossági tényezők: az azonos szakmai hatékonyságú eszközök közül a kevésbé költségeset kell választani.

2.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok áthathatják az iskolai nevelő-oktató munka egészét. Az egyes pedagógiai területekhez kapcsolódó feladatok beépülnek a helyi tantárgyi tervekbe, a tanórai és egyéb foglalkozások tervezési dokumentumaiba.

2.4.1. Az erkölcsi nevelés megvalósítása

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban.

Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció el-leni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés áthatja a nevelési-oktatói folyamatot. Az erkölcsi nevelés feladatainak megvalósításában kitüntetett szerepe van az erkölcsstan tanítása mellett a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásoknak.

2.4.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés megvalósítása

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés feladata, hogy a tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés feladatainak megvalósítása kapcsolódik az egye tantárgyak ismeretanyagához.

A tanulókat meg kell ismertetni lakóhelyük és környékének népi hagyományaival és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumaival, a nagy ünnep-körök egy-egy hagyományával és az éves ünnepkör legfontosabb állomásaival, nemzeti ünnepeinkkel. Az iskolai ünnepélyek előkészítése során minél több tanulót be kell vonni az érzelmi azonosulását segítő tevékenységekbe (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése, a tanterem feldíszítése). El kell érni, hogy 4. évfolyam végére minden tanuló tudja énekelni a Himnuszt.

2.4.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítása

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A közügyekben való részvétel a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését kívánja. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás

elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny rész-vételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Iskolánk közvetlen társadalmi környezetében is alapvetően megsérült a társadalmi minta-átadás, a szocializáció folyamata: a szülők mintáival a felnövekvő nemzedékek már nem nagyon tudnak boldogulni; az iskolának tehát egyre inkább segítenie kell a családokat gyermekeik szocializálásában.

Ez a megközelítés három alapvető pillérre építi az állampolgárságra, demokráciára nevelés iskolai gyakorlatát:

- A társadalomra vonatkozó alapvető ismeretek, fogalmak átadása.
- Különböző készségek (gondolkodási, kommunikációs, együttműködési készségek stb.) megalapozása és erősítése.
- Az aktív társadalmi részvétel megalapozása (a diákoktól csak akkor várható el, hogy cselekvő állampolgárokká váljanak, ha már az iskolában is – a diákönkormányzatban, a helyi társadalom szintjén – aktív résztvevői lehetnek a közéletnek).

A nevelő-oktató munka alapvető célja az, hogy kifejlessze a diákokban a készséget és a hajlandóságot, hogy életük további részében tudatosan, aktívan és kritikusan foglalkozzanak társadalmi kérdésekkel. Igazi értékét nem az mutatja, hogy a diákok mit sajátítanak el, mit tanulnak meg az iskolában, hanem az, hogy hogyan viselkednek majd a későbbiekben, amikor ismeretlen helyzetbe kerülnek.

Ebben az értelemben a következő tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba épülnek be az állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítását szolgáló ismeretek és tevékenységek:

- Történelem;
- Erkölcstan
- Magyar nyelv és irodalom

A nem tanórai keretek között folyó foglalkozások közül minden közösségi tevékenység, valamint a diákönkormányzat szolgálhat állampolgárságra, demokráciára nevelés feladatai megvalósításának színteréül.

2.4.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésének megvalósítása

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszhető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az elsajátított tudást és készségeket énképébe be tudja építeni, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatni kell abban, hogy érezze, alakítani tudja fejlődését, sorsát és életpályáját. A megalapozott önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése áthatja a pedagógiai folyamatok egészét. Iskolánkban tematizáljuk az alsó tagozaton a tanítói munkát, felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit, de témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretekben folyó egyéb iskolai foglalkozások, programok számára is.

A társas kultúra fejlesztés feladatai

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egy-részt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

Általános feladatok

- a) Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése.
- b) A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás illetve módosításuk.
  - A tanulók jogainak megismertetése, érvényesítése, kötelességeik betartásának ellenőrzése

- A viselkedéskultúra fejlesztése, a társas együttélés szabályainak – rend, fegyelem, megfelelő szervezettség – gyakorlása
  - A szabályok betartásának illetve megszegésének következményei
- c) A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

A tanórai feladatok:

- az együttműködési készség, a kölcsönös felelősségvállalás fejlesztése,
- a kulturált érintkezés és kommunikáció gyakoroltatása,
- a konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakoroltatása,
- alapvető erkölcsi és demokratikus értékek, normák (igazmondás, becsületesség, megbízhatóság, segítőkészség, egymás elfogadása, szolidaritás, tolerancia stb.), megismertetése és tudatosítása.

A tanórán kívüli foglalkozások feladatai

A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi normák ki-alakítása és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történi alakítása.

- Bizalmon és megbecsülésen alapuló pozitív tanuló-nevelő kapcsolat
- Egyéni, kiscsoportos és csoportos beszélgetések
- A társadalmi együttélés alapvető szabályainak megismertetése, közösségben való megtapasztaltatása, gyakoroltatása
- Konfliktushelyzetek, problémaszituációk megoldási lehetőségeinek megismertetése, a tapasztalatok különböző helyzetekben történi alkalmazása
- Gyermek és felnőtt példaképek bemutatása, követésre ösztönzés
- Együttes kellemes élmények biztosítása, hangulatos csoportlétkör megteremtése (mozi – és színházlátogatások, séta, kirándulás, klubdélután stb.)
- A közösség tagjainak együvé tartozását erősíti közös tevékenységek szervezése – pl.: az év ünnepeire – anyák napja, karácsony, farsang-készülődés.

- Baráti kapcsolatok kialakulásának támogatása, ösztönzése.
- Közös feladatok kis- és nagycsoportos végrehajtása közösen elkészített terv alapján, közös ellenőrzés, értékelés.
- Kommunikációs játékok, gyakorlatok végzése.
- A másokat toleráló magatartás, a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti együttérzés és segítőkészség fejlesztése.
- A felnőttek, idősek iránt érzett tisztelet felébresztése, a velük szembeni magatartás gyakoroltatása.
- Hazánkban és más országokban élő népcsoportok, népek értékeinek, hagyományainak, eredményeinek ismertetése, megbecsülése, tisztelete.

Önismeret fejlesztés feladata, hogy

- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert a tanuló;
- találja meg a helyét a családban, a társadalomban és a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatokra;

2.4.5. A családi életre nevelés feladatainak megvalósítása

Az iskola alapvető feladatai közé tartozik, hogy a legalapvetőbb emberi értékeket: hu-manizmus, empátia, szeretet, türelem, megértés, becsület, tisztesség, nyitottság, önbecsülés valamint a haza és az otthon szeretetét tanórán illetve tanórán kívüli foglalkozásokon közvetítse a diákok számára. A család szeretete, a családi életre nevelés kiemelkedő a gyerekek erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A pedagógusok feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a fiataloknak a felelős párkapcsolat kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről

Az iskolába, mint másodlagos szocializációs környezetbe lépő első osztályos tanulók családi hátterét fel kell mérnie a tanítónak, mert ennek hiányában nem lehet a családi

háttérrel, a tökéletes, erkölcsileg megfelelő családi életéről beszélni úgy, hogy a gyermeket lelkileg ne sértsük meg.

A fent említett területet az alsó- és felső tagozaton tanórán valamint tanórán kívüli foglalkozásokon (szakkör, ünnepély, kirándulás) egyaránt érinteni kell, mivel ez a téma a felnőtt életének egyik alappillére lesz. A tantervek külön óraszámot nem biztosítanak a téma feldolgozására, ezért mindig bele kell építeni az adott tanórába, a megfelelő témához kapcsolva.

Családi életre nevelés a tanórákon:

1. osztály:

- beilleszkedés időszakában meg kell ismerni a gyermekek szociális háttérét, mely kiindulópont lehet a tanító számára,
- szituációs játékokkal (szülő-gyermek szerepek) könnyedén, a kisgyermekhez közelálló módon vihetjük be az adott témát a tanórákba – legfőképpen magyar nyelv és irodalom valamint környezetismeret órákon,
- magyar nyelv és irodalom órán (II. félév) az adott olvasmányok feldolgozásánál,
- környezetismeret órán az otthon, a család szerepének jelentőségét kiemelni.

2-4. osztály:

- magyar nyelv és irodalom órán olvasmányok és versek feldolgozása során,
- környezetismeret órán otthon, család, szerepének jelentősége; erkölcsi értékek kialakítása, fejlesztése,
- rajz órán a családrajz készítése során.

5-8. osztály:

- magyar irodalom órán olvasmányok versek, regények feldolgozása során a tanórába bele kell szőni a családi élet jelentőségét.

7-8. osztály:

- biológia órán a párkapcsolatra való felkészítés,
- a szexualitás témakörét is érinteni kell, mivel a családi élet kialakításának egyik alappillére.

- az osztályfőnöki órákon a pedagógusoknak lehetősége van a család jelentőségének kiemelésre, a párkapcsolatra való felkészítésre.

Az életkori szakaszoknak megfelelő szókinccsel és módszerekkel kell az adott témát feldolgozni, a tanulók mindennapjaiba belevonni.

Családi életre nevelés lehetőségei tanórán kívüli foglalkozásokon:

- 5-8. osztályos tanulók számára olyan szakkör vagy délutáni foglalkozás tartása, mely mélyebben érinti a család fogalmát, jelentőségét az ember életében; a párkapcsolat fontosságát, a szexualitás jelentőségét (szituációs játékok, dramatizálás, történetek, média),
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések, iskolai rendezvények alkalmával is ki lehet térni erre a témára:
- idősök napja alkalmából látogatás az időseknél,
- adventre és karácsonyra való felkészülés,
- húsvéti előkészületek,
- egészség nap,
- anyák napi megemlékezés,
- felső tagozaton szexuális felvilágosítás tartása nőgyógyász vagy védőnő bevonásával.

2.4.6. A testi és lelki egészségre nevelés feladatainak megvalósítása

Az iskola az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere. A gyerekek hosszú éveket töltenek az iskolában. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, preferenciáikat. Az iskola a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására. Az iskola gyermekekre gyakorolt hatása többrétegű. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott nevelési-oktatási terv, másrészt egy „rejtett tanterv” is hat, melyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik. Az iskolának a primer prevencióban (a betegség megjelenésének megakadályozásában,

az egészség megőrzésében) van jelentős szerepe. A másodlagos prevenció körébe tartozik az iskolás gyermekek életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatainak rendszere. Az iskolai egészségfejlesztő munka alapvetően befolyásolja az iskola egészének mindennapjait, a fizikai-tárgyi és a pszichoszociális környezetének alakításával. Az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és a tanulók ismereteinek bővítésére.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek, témák az iskola pedagógia rendszerébe, összes tevékenységébe beépülnek. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- Testi nevelés
  - higiénés nevelés (személyi higiéné, környezet egészségügy)
  - megelőzésre nevelés (betegségek, fertőzőbetegségek megelőzése)
  - kondicionálás (testnevelés, testedzés, sport, helyes testtartás)
  - balesetek megelőzése (közlekedési-, háztartási-, iskolai-, szabadidős-)
  - helyes táplálkozásra nevelés
- Lelki (mentálhigiénés) nevelés
  - önismeretre, önfejlesztésre nevelés
  - az emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés (barátság, párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben)
  - egészséges életvezetésre nevelés (konfliktusmegoldó képesség fejlesztése, az idővel való gazdálkodás szerepe, a rizikóvállalás és határai, a tanulás technikái, a tanulási környezet alakítása)
  - környezeti hatások feldolgozására nevelés (az értékek ismerete, a stressz hatása az emberre, túlterhelés, lelki ártalmak, urbanizációs ártalmak)
  - az abúzus és a deviancia megelőzésére nevelés (szenvedélybetegségek elkerülése)
  - érzelmi nevelés
- Szociohigiénés nevelés
  - kommunikációs nevelés
  - családi életre nevelés
  - iskola-, munkahely pszicho - klímájának alakítása
  - szerepfeszültségek felismerése és oldása

- az izoláció megelőzés
- pályaválasztás segítése

A tevékenység színterei

- Tanórai foglalkozások - Egészségfejlesztési lehetőségek a különböző műveltségi területeken:
  - **Magyar nyelv és irodalom:** A nyelv az önkifejezésnek, az önálló vélemény kialakításának és kifejezésének az alapja, az irodalomnak meghatározó szerepe van az érzelmi élet fejlesztésében. A nyelvi- és a nem nyelvi kommunikációt, valamint a másik ember megértését elősegítő kommunikációt formálja. Az önálló feladatvégzés módszereivel ismertet meg. A nyelvi kultúra fejlesztésével megalapozza a sikeres szocializációt. Érzékenységet fejleszt az emberi értékek és emberi problémák felfedezése iránt, képességet fejleszt a konfliktuskezelésre.
  - **Élő idegen nyelv** (angol nyelv, német nyelv): A kommunikatív nyelvi kompetenciákat fejleszti a hallás, a beszéd, az olvasás, az írás alapkészségeken keresztül.
  - **Matematika:** Formálja és gazdagítja a személyiséget, a gondolkodást érzelmi és motivációs vonatkozásokban egyaránt. A gondolkodás örömeinek forrása, a mindennapi élet és a szakmák eszköze. Kiemelt területei: a döntési kompetencia-, a problémamegoldó gondolkodás-mód és a kreativitás fejlesztése, a pontos, kitartó, fegyelmezett munka végzése, az önellenőrzés igénye, módszereinek megismerése és alkalmazása.
  - **Ember és társadalom:** A történelem a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösség számára. Az emberismeret hozzájárul önismeretünk elmélyítéséhez. A társadalomismeret fejleszti a konfliktusok elemzéséhez szükséges képességeket. Kiemelt fejlesztési területeik: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a szociális érzékenység, és a környezetért érzett felelősség képességének kialakítása is.
  - **Ember a természetben:** A műveltségi terület arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember és a természet megbonthatatlan egységet alkot, ezzel rámutat az egyének sajátos felelősségére is. A kémiai

műveltség tartalmak figyelmet fordítanak a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésének alapelveire is. A biológiai és egészségügyi műveltség tartalmak fontos eszközök arra, hogy a tanulók tudatosan törekedjenek az egészséges élet-móddal kapcsolatos szabályok betartására (egészséges táplálkozás, egészséges életkörülmények, a betegségek megelőzése, a veszélyeztető anyagok szervezetre gyakorolt hatásai stb.)

- **Földünk-környezetünk:** A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot változásban, fejlődésben mutat be, így fokozatosan kialakul a tanulók környezetért felelős magatartása és problémaérzékenységét is fejleszti.
- **Művészetek:** Nagyban hozzájárulnak a harmonikus személyiség kialakulásához. Ének-zene: az emocionális érzékenységet fejleszti. Vizuális kultúra: tudatosítja az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát, kialakítja a látványok élvezetének képességét. Gyakorlati tevékenységei személyiségfejlesztők, segítik az érzelmi gazdagodást, a céltudatos önszabályozást, pl. a médiahasználati szokások kritikus megfigyelésével, a műsorokban megjelenő konfliktusok elemzésével. A rajz órák is lehetőséget biztosítanak a tanulóknak, hogy véleményüket formálják az egészségről, mint értékről, melyet plakát formájában nyilváníthatnak ki.
- **Informatika:** Az információs és kommunikációs kultúra az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának döntő tényezője. Általánosan könnyen, gyorsan hozzájuthat az egyén az életvitelének alakításához szükséges információkhoz is.
- **Életvitel és gyakorlati ismeretek:** Kapcsolatot teremt az iskolai tanulás és az iskolán kívüli világ között pl. a közlekedés-, egészség-, biztonság- és szabadidő-kultúra témakörei segítségével.
- **Testnevelés és sport:** Az általános és speciális mozgáskultúra megismertetésével és elsajátításával, az életmódszemlélet alakításával, a tanulók személyiségének teljes pszicho-motoros fejlesztésével felkészít az élet- és munkanehezségek elviselésére, a kapcsolatteremtő képesség

fejlesztésére, a szolidaritás és a tolerancia megismertetésére. Higiéniai szokások alakításával az egészségfejlesztési eljárások, módszerek megismertetésével szükségleteket fejleszt az egészség megőrzése és fenntartása érdekében. Igényt kelt a biomechanikailag helyes testtartás kialakítására és fenntartására. Elsődleges a biológiai érést, a gyermekek egészséges testi fejlődését támogató, a fizikai- és lelki kondíciót fejlesztő, a szórakozást, a versenyzési vágy kielését biztosító funkció.

- Tanórán kívüli foglalkozások
  - **Napközi foglalkozások:** kiegészítik a tanórai programokat, illetve a konkrét esetfeldolgozásokat. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.
  - **Délutáni szabadidős foglalkozások:** sportprogramok, a témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.
  - **Egészségnap:** az iskola egészét átfogó előre tervezett program.
  - **Szülői értekezletek:** fórum, tájékoztató esetleg külső előadó közreműködésével.

2.4.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen:

- a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is,
- hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Tevékenységek a segítő magatartás kialakításához

- beteg osztálytársak meglátogatása,
- házi feladatok eljuttatása a hiányzó osztálytársaknak,
- ajándékkészítés ovisoknak Télapóra,
- hulladékgyűjtés a Föld napján,
- diákönkormányzati tevékenységek: pl. játszóház szervezés a kicsiknek, adventkor, húsvétkor stb.,
- kupak gyűjtés beteg gyerekek gyógyulásáért,

- közreműködés a suliujság elkészítésében,
- osztálytermek díszítése, tisztaságának és rendjének fenntartása,
- az iskolaudvar gondozása
- az iskola virágládáinak gondozása
- közreműködés az iskolai ünnepek és rendezvények lebonyolításában.

2.4.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezeti nevelés a mindennemű környezet iránt tudatos szemléletformálás. A természetszeretet az az alap, melyre építve az egyén már gyermekkorától rávezethető (szocializálható, nevelhető, tanítható) a természeti és társadalmi környezetre történő odafigyelésre.

A fenntartható jövő legfontosabb letéteményese az „új polgár”, aki egyre kevésbé pusztá elszenvetője, végrehajtója a politikai akaratnak, helyette mindinkább partnere, közvetlenebb alakítója, résztvevője a döntéseknek és az ezt követő cselekvésnek. Ez a szemlélet a modern neveléstudományokban és a környezetpszichológiában egyaránt jelentkezik. Ennek az új polgárnak naprakészebb, társadalmilag és egyénileg egyaránt hasznosabb ismeretekre, jártasságokra és készségekre van szüksége. Ez a tudás csak egy átalakuló, korszerűsödő nevelési-oktatási rendszerben szerezhető meg, melynek részét kell képeznie a környezeti nevelést is tartalmazó tanuláshoz a fenntarthatóságért.

Környezeti nevelésünk kiterjed a testi-lelki egészségnevelésre, részévé válik a személyiségfejlesztésnek, és beilleszkedik a mentálhigiénés nevelés feladatrendszerébe is. Az osztályfőnöki órák programja tartalmaz egészségnevelési témaköröket – testi, lelki, szociális jólét, környezet és ember kapcsolata. Egyik fontos célunk az önismeret és az empátia fejlesztése, a társas kapcsolatok elmélyítése, a konfliktuskezelés módjainak megismertetése, a döntés és az együttműködés technikáinak bemutatása és a hatásos stressz kezelés. Az önismereti foglalkozások célja, hogy a tanulók megtanulják belső energiáik hasznosítását. Szeretnénk elérni, hogy tanulóinkban tudatosuljanak értékeik, és elfogadják azokat, vagyis pozitív énképük alakuljon ki. Ugyanakkor mások értékeinek felismerésére is igyekszünk megtanítani őket.

Az egészséges életmód nevelési feladataira tanórán és tanórán kívül is sok időt szánunk. Az egészséges táplálkozás elméletét több tantárgy tanítja, a gyakorlati alkalmazást első-sorban az egészségnapon tesszük lehetővé.

Sajnos a szenvedélybetegségekkel is egyre többet kell foglalkoznunk. Szakemberek be-vonásával szervezünk előadásokat, melyekre a szülőket is meghívjuk.

Ma már a környezeti nevelési tartalmak nem csak a biológia, földrajz és kémia tanórákon vannak jelen. Az alsó osztályos gyerekek is találkoznak a fenntarthatósággal, a környezetvédelemmel a projektnapok keretein belül (például a Föld napja vagy a Somló projekt). Megismerik a szelektív hulladékgyűjtés, a környezetvédelem fontosságát.

A természeti, a társadalmi, a gazdasági és a politikai rendszerek megismerése és az ezekről alkotott nézet- és attitűdrendszer formálása elsősorban biológia és történelem órák keretein belül zajlik, de az ünnepélyek, megemlékezések is teret adnak ennek a témának.

Az értékrend és az etikai ítélőképesség fejlesztésére, a részvételi demokráciára való alkalmasságra, képességek és indítékok kialakítására az etika és osztályfőnöki órákon van lehetőség a történelem órán kívül.

A kritikai gondolkodás, a konfliktusok kezelése, a személyes életviteli szokások alakulását meghatározó döntési mechanizmus formálása szintén az osztályfőnöki órák feladata.

Környezettudatos értékek a pedagógiai munkában

- Környezeti és fenntarthatósági témák részletes megismerése
- Természet tanulmányozása, megismerése
- Egészséges életmódra nevelés
- Aktív részvétel – gyakorlat- közeliség

Környezettudatos értékek az iskola működtetésében

- Közösségi élet kibontakoztatása
- Egészséges életmódra nevelés

Környezettudatos értékek megjelenése a kommunikációban

- Kooperáció elősegítése

- Közösségi élet kibontakoztatása
- Környezeti és fenntarthatósági témák részletes megismerése

Környezettudatos értékek a helyi közösségben

- Lokális értékek képviselete
- Közösségi élet kibontakoztatása
- Hagyományok ápolása

2.4.9. Pályaorientáció megvalósítása

Az iskola - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet nyújt a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosít, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Az alsó tagozaton a kötelező tanórai foglalkozások során meg kell ismertetni a tanulókkal azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelük zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Képessé kell tenni őket arra, hogy meg tudják fogalmazni adott szakma tevékenységét, és tudják csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempont-rendszer szerint.

A felső tagozaton a pályaorientáció célja:

- tanulók felkészítése az iskola - és pályaválasztásra,
- a tanuló életkorának és helyzetének megfelelő reális pályaválasztási döntés meghozatalának megalapozása.

A pályaorientációs tevékenység tartalma:

- A tanulók önismeretének fejlesztése.
- A tanulók által választandó szakmák, pályák követelményeinek megismertetése.
- A továbbtanulási lehetőségek megismertetése.
- A szakképzetlenség, mint esélycsökkenés a munkaerőpiacon.

A pályaorientációs tevékenység kapcsolódik az egyes tantárgyak konkrét tananyagához.

A pályaorientációs tevékenység tartalma beépül az osztályfőnöki órák tanmenetébe.

A 7. és 8. osztályos tanulók szüleit szülői értekezleten is meg kell ismertetni továbbtanulás a pályaválasztás objektív lehetőségeivel.

2.4.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés megvalósítása

A gazdasági pénzügyi nevelés célja, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében az iskola a tanulók életkorának megfelelő szinten biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását. Részvétel az országos programban.

2.4.11. Médiatudatosságra nevelés megvalósítása

Napjainkban, amikor az információk nagy részét a gyerekek a különböző médiumokon keresztül kapják, fontos, hogy a felnövekvő generáció felnőttként ne legyen híján mind-azon képességeknek, amelyek révén a saját érdekeit szem előtt tartva értékelni tudja majd az őt érő gazdasági, politikai, kereskedelmi és kulturális impulzusokat.

A médiatudatosságra való nevelés az információ forrásának és jellegének beazonosítása révén lehetővé teszi a befogadandó információk tudatos értékelését.

Különösen fontos ez iskolánkban, ahol a gyerekek jelentős hányada halmozottan hátrányos helyzetű. Ezért a szülők nem tudnak segíteni az információk közötti eligazodásban, a média világában való biztonságos „közlekedésben”.

A médiatudatosságra nevelés célja, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi

kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására.

Médiatudatosságra nevelés az alsó tagozatban

A gyerekek fejlődése eltérő lehet, vannak azonban jellegzetes közös vonások, amelyek általában jellemzőek egy-egy korosztályra. Az alsós korosztálynak

- egyre több felnőttnek szóló információval kell megküzdenie (pl. reklámok),
- hajlamosak televíziós szereplőkkel azonosulni,
- fokozatosan képesek a cselekmény követésére.

A kutatási eredményeken alapuló tapasztalatok alapján a következő témák feldolgozása javasolt:

- A választás fontossága. (Mindannyian folytonosan választásai helyzetben vagyunk. Tudnunk kell, mikor, mi alapján döntünk.)
- A vásárlás. (Valós szituációk elemzése.)
- Tény vagy kitaláció? (Az információk valóságának ellenőrzése.)
- Találd meg a reklámot! (A reklámhordozó felületek felismerése.)
- Szükséglet vagy vágy? (A valódi szükségletek és a reklám-keltette vágyak felismertetése, megkülönböztetése.)
- Válaszd a kedvencedet! (A kritikus gondolkodást fejlesztő gyakorlatok, vitakészség javítása.)
- Vigyázz a szavaidra! (A szlogenek, a főcímek ereje.)
- Alkoss reklámfigurát! (A kreatív gondolkodást serkentő gyakorlatok, játékok.) A témák feldolgozhatók magyar órákon, informatika és osztályfőnöki órák keretében, illetve az iskolánkban rendszeresen megrendezésre kerülő különböző projekt-napokhoz (egészségnap, Föld napja, Somló-projekt) kapcsolódóan.

Médiatudatosságra nevelés a felső tagozatban

A felsős korosztályra, a serdülőkre jellemző, hogy

- önállóan televízióznak és interneteznek,
- a fiúk több időt töltenek tévézéssel és videó-játékokkal, mint a lányok,
- a szülői felügyelet mértéke jelentősen csökken.

Ezért a tanulóknak meg kell tanulniuk szükségleteiknek megfelelően szelektálni és szintetizálni az információkat, mindenkor értékelve azok pontosságát, elfogulatlanságát és megbízhatóságát.

A többi, hagyományosan elvárt képesség fejlesztésén túl különösen fontos, hogy a gyermekek elsajátítsák a kritikus értékelés képességét: azaz tudják értékelni az egyes források információs értékét, és legyenek képesek megítélni, mik az egyes médiatartalmak erősségei és gyengéi, melyiktől mit várhatnak.

A kritikus befogadói magatartás egymáshoz kapcsolódó képességek széles skáláját öleli fel, kezdve a különféle közlési felületek és tartalomszolgáltató eszközök gyors megkülönböztetésének képességétől egészen a tartalom érdemi elemeinek értékeléséig. Bizonyos tekintetben ez hasonló a kritikus olvasói magatartáshoz, amely a magyar nyelv oktatásának is alapját képezi, azonban további képességeket is igényel: azt, hogy az egyén kritikusan mérlegelés alapján tudatában legyen annak, miért kedvvel vagy éppen nem kedvel egy adott műsort, műfajt, és azt is, hogy preferenciáit erkölcsi és szellemi referencia-pontokhoz viszonyítsa. Így lesz képes felelősen dönteni afelől, hogy mit néz, mit olvas, és milyen elektronikus eszközöket használ.

A felső tagozatos tanulóink következő képességeinek fejlesztésére kell törekednünk:

- legyen képes a valós tények és a fikció megkülönböztetésére,
- ismerje fel a valóság ábrázolásának különböző szintjeit,
- egyre többet tudjon a tévéműsorok, a videó- és számítógépes játékok, a filmek, az interaktív rendszerek és weboldalak működési mechanizmusáról, ezek gyártásának és terjesztésének módjáról és céljáról,
- meg tudja különböztetni a valódi riportot a fizetett tartalmaktól,
- tudatában legyen annak, hogy kereskedelmi üzenetekkel (pl. termékek célzott elhelyezésével) a műsorokon belül is találkozhat, sőt, fel is ismeri ezeket, és a reklámokhoz kritikus hozzáállással viszonyul,
- tudatában legyen annak, hogy a hírek és hírszerkesztés mögött is húzódnak gazdasági és egyéb érdekek,
- képes legyen tudatosan megindokolni, hogy miért kedveli az általa preferált médiatartalmakat,
- ismerje az újságírás alapvető műfajait,
- tudjon hírt, tudósítást írni a műfaj szabályai szerint,

- ismerje a különböző újságtípusokat.

Ezek a képességek és ismeretek a következő keretek között fejleszthetők, illetve szerezhetők meg: magyar órák, informatika, osztályfőnöki órák, újságíró szakkör, a fent már említett projektnapok.

2.4.12.A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere, hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások, hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok, melyek az egyénre szabott tanulási módszerek, a tanulók csoportban miként működhetnek együtt, hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint a szövegek, meghatározások, képletek stb.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat ajánlatos figyelembe venni:

- olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- az iskolai tanítás - tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni

nevelésében-oktatásában) alkalmazni kell az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;

- válják a tanítás egyik fő elvévé és teendőjévé a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanítói, tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat kell alkalmazni a különleges bánásmódot igénylő, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken tehetséges tanulók fejlesztési igényeihez, általában is támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a tanulási esélyek egyenlőségét szolgáló szervezeti formákat kell kialakítani mind az iskolák közötti együttműködésben, mind az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

2.5. A kulcskompetenciák fejlesztésnek feladatai

2.5.1. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben, a társas valóság formálásában.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának folyamata és eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességeinek fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint

a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli és írásbeli kapcsolat-tartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különböző nyelvi stílusok sajátosságainak, valamint a különféle helyzetekben a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét.

Az ember rendelkezik azzal a képességgel, hogy változatos helyzetekben, szóban és írásban képes másokkal érintkezni, kommunikációját figyelemmel tudja kíséni, és a helyzetnek megfelelően tudja alakítani. Képes nyelvileg megalkotni és kifejezni saját valóságát és valóságértelmezését, a nyelvhasználaton keresztül mások valóságértelmezését megismerni és a sajátjával összevetni, összehangolni, vagy ütköztetni. Képes a nyelvhasználat útján ismereteket szerezni és ismereteit gazdagítani, illetve új ismereteket, tudást létrehozni. Képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, továbbá információkat keresni, gyűjteni, feldolgozni és közvetíteni. Tud segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelően, etikusan és meggyőzően kifejezni

A pozitív attitűd magában foglalja a társas viszonyokra érzékeny, tudatos, érdeklődő és önkritikus magatartást, a törekvést az építő jellegű párbeszédre, az igényes megnyilvánulás értékének felismerését, az esztétikai minőség tiszteletét, mások megismerésének igényét és az anyanyelv iránti felelősség vállalását. Ehhez ismerni kell az anyanyelv és a nemzeti kultúra, a nyelv és a valóság, a kommunikáció és a társas világ közötti összetett kapcsolatot, a nyelv változó-változtató természetét, másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét

Fejlesztési feladatok

- a) Verbális kommunikáció fejlesztése
  - A tananyag és a tankönyvek megválasztásának fontos szempontja, hogy szolgálják a fogalomkincs, a szókincs célratörőbb fejlesztését.
  - Az olvasás és szövegtanulás lehetőségeinek bővítése.
  - Az értelmező nyelvtudás eredményesebb fejlesztése érdekében a nyelvtan tanítását olyan gyakorlatokkal feldúsítva végezzük, amelyek elősegítik, hogy a tudatosult szabályok másodlagos szabályozási körként, kontrollként működjenek.
- b) Beszédtechnikai készség fejlesztése: hibátlan hangképzés és fonetikus hallás, a beszéd-képzés, a hangerő, a hangszín, az időtartam, a hangsúly, a hanglejtés, a

- beszéddritmus, a szünet helyes használata, a szóbeli közlés és a szóbeli befogadás szabályrend-szerének megtanítása.
- c) Írásképesség kialakítása és fejlesztése
  - d) Az olvasási képesség kialakítása és fejlesztése
    - Olvasási készség kialakítása
    - Szövegértés és szövegfeldolgozás képességének fejlesztése
  - e) Formalizált kommunikáció fejlesztése: táblázatok, formalizált szövegek, lexikonok, szótárak, számítógépes adatbázisok, könyvtárak, kulcsszavas információkeresők használatának folyamatos bővítése
  - f) Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása, felismerve, hogy az anyanyelv a személyes és a kulturális gazdagodás egyik lehetséges forrása.

2.5.2. Idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése

Az idegen nyelvi kommunikáció - az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan - az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban. Ilyen a hallott és olvasott szöveg értése, a szövegalkotás és az interakció szóban és írásban. Ezek a tevékenységek az élet különböző területein - oktatás és képzés, munka, családi és társas élet, szabadidős tevékenységek - az egyén szükségleteinek megfelelően folynak. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességekre és készségekre is támaszkodik, mint a közvetítés az anyanyelv és az idegen nyelv között, valamint más kultúrák megértése. A nyelvhasználó tudásszintje változhat a különböző nyelvek, nyelvi tevékenységek (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése, íráskészség és közvetítő készség), valamint az idegen nyelvet használó társadalmi-kulturális háttere, igényei és érdeklődése szerint.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez. Az élet-hosszig tartó tanuláshoz a nyelvhasználónak el kell sajátítania az önálló tanulás stratégiáit és az ehhez szükséges eszközök használatát

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

Fejlesztési feladatok

- a) Az alsó tagozatos tanulók nyelvek és a nyelvtanulás iránt igényének felkeltése
- b) A kulturális különbségek iránti fogékonyság, a sztereotípiák elutasítása.
- c) Érdeklődés és kíváncsiság felkeltése és fenntartása a nyelvek iránt általában és a kultúrák közötti kommunikáció iránt.

2.5.3. Matematikai kompetencia fejlesztése

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyek-re támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában, hasonlóan más területekhez, az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alap-műveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. E kompetencia teszi lehetővé a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

A matematikai műveltséghez való pozitív hozzáállás annak az igazságnak a tiszteletén alapul, hogy a világ rendje megismerhető, megérthető és leírható.

Fejlesztési feladatok

- a) A rendszerező és kombinatív képesség, valamint a deduktív és induktív gondolkodás fejlesztendő komponenseinek fejlesztése
  - A rendszerező képesség matematikai alapját a halmazokkal és relációkkal kapcsolatos műveletek képezik, a képesség fejlesztése azonban nem ezeknek a műveleteknek a megtanítását és gyakoroltatását jelenti, hanem az ezekre épülő

gondolkodási sémák különböző tartalmakon való alkalmazását. A részképességek közül a halmazképzés, besorolás, illetve a definiálás legjobban a fogalomkialakítással kapcsolatban működtethető. A sorképzés és a hierarchikus osztályozás a dolgok közötti viszonyok alapján történő rendezésre épül, a sorképzés egydimenziós rendezést (idősor, mennyiségi sor, tartalmazási sor), a hierarchikus osztályozás pedig elágazó struktúrájú rendezést igényel.

- A kombinatív képesség matematikai háttérében a kombinatorikai műveletek állnak, de a képességfejlesztés nem ezeknek a tudatosítását, gyakorlását jelenti, hanem a megfelelő gondolkodási műveletek, halmazképzési algoritmusok konkrét tartalmakon való alkalmazását. A permutálás adott halmaz elemeinek sorba rendezését, a variálás adott halmazból meghatározott elemszámú rendezett részhalmazok kiválasztását, a kombinálás pedig adott halmazból meghatározott elemszámú, de nem rendezett részhalmazok kiválasztását jelenti. Az összes részhalmaz képzése hasonló a kombináláshoz, de az összes lehetséges elemszámú részhalmazt ki kell választani, a Descartes-szorzat képzése során pedig két halmaz elemeiből kell rendezett elempárokat kialakítani.
  - A deduktív gondolkodás fejlesztése a kétváltozós műveletek nyelvi elemei (és, vagy, ha, akkor, akkor és csakis akkor) alkalmazásával képezhető összetett mondatok értelmezését, a következtetéseket (előre lépő és visszalépő következtetés, lánckövetkeztetés, választókövetkeztetés), valamint a „minden” és a „van olyan” nyelvi sémákat és szinonimáikat alkalmazását foglalja magában.
  - Az induktív gondolkodás fejlesztése a szabályfelismerés és szabályalkotás műveletének gyakoroltatása konkrét tartalmakon. Az átkódolás konkrét példák fel-ismert művelet alkalmazását jelenti újabb konkrét esetben. Az analógiák képzése a konkrét példával bemutatott kapcsolat felismerésére és további alkalmazására épül, a sorozatok képzéséhez pedig néhány elem alapján a sorozat műveleti szabályának felismerése és ennek alapján további elemek előállítására van szükség.
- b) A matematikai kompetencia alapelemeinek alkalmazása az összeadás és kivonás, a szorzás és az osztás, a százalékok és törtek, mértékegységek a mindennapi életben felmerülő problémák megközelítése és megoldása során.

- c) Matematikai gondolkodás és érvelés, a matematikai gondolkodásmód elsajátítása: absztrakció és általánosítás, ha a kérdés megköveteli, matematikai modellezés, azaz (modellek elemzése és készítése) meglévő modellek használata és alkalmazása a feltett kérdés megválaszolásához.

2.5.4. Természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amelynek megfelelő szintje lehetővé teszi, hogy megfelelő ismeretek és mód-szerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet jelenségeit és folyamatait, bizonyos feltételek mellett előre jelezve azok várható kimenetelét is. Segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket. A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében. A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A természettudományok esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de ismerni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így megértjük a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok alakulásában, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalomra nézve.

A természettudományos és technikai kompetencia birtokában mozgósítani tudjuk természettudományos és műszaki műveltségünket a munkában és a hétköznapi életben: amikor új technológiákat, eszközöket, berendezéseket ismerünk meg és működtetünk, amikor a tudományos eredményeket a hétköznapi életben alkalmazzuk egyéni és közösségi célok érdekében, vagy természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntések meghozatalakor. Az ilyen kompetenciával felvértezett ember egyaránt kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és

technikaellenes, illetve a technikát, a termelést az emberi szempontok és a környezeti fenntarthatóság fölé helyező megnyilvánulásokkal szemben.

A természettudományos és technikai kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt alakít ki az emberben, aki ezért igyekszik megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitott ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tiszteli a biztonságot és a fenntarthatóságot.

Fejlesztési feladatok

- a) Természettudományi problémák felismeréséhez szükséges ismeretek
  - Természettudományosan vizsgálható problémák felismerése
  - Természettudományos információk megkereséséhez szükséges kulcsszavak felismerése
  - A természettudományi vizsgálatok főbb tulajdonságainak felismerése
- b) Jelenségek természettudományi magyarázata
  - Adott helyzetnek megfelelő természettudományi ismeretek alkalmazása
  - A jelenségek megfelelő leírása vagy értelmezése és a változások előrejelzése
  - A megfelelő leírás, értelmezés és előrejelzés felismerése
- c) Természettudományi bizonyítékok alkalmazása
  - Természettudományi bizonyítékok értelmezése valamint következtetések levonása és megfogalmazása
  - A következtetések háttérében álló feltevések, bizonyítékok és érvek azonosítása
  - Természettudományi vagy műszaki vívmányok társadalmi következményeinek megítélése
- d) A természettudományok iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása
  - A természettudományok és a természettudományi problémák, törekvések iránti kíváncsiság
  - Hajlandóság többletismeretek és gyakorlat szerzésére különböző források és módszerek felhasználásával
  - Ismeretszerzésre irányuló törekvés; folyamatos természettudományi érdeklődés, természettudományi pályaválasztás gondolata
- e) A természettudományi kutatás támogatása
  - Alternatív nézőpontok, gondolatok és kutatások figyelembevételének elfogadása
  - Valóságos információk és ésszerű magyarázatok figyelembevételének támogatása

- Logikus és körültekintő következtetés, az alkotás iránti igény kifejezése
- f) A természeti erőforrások és a környezet iránt érzett felelősség
  - A környezetvédelemben az egyénre háruló felelősség érzékelése
  - Tudatosság az egyén tevékenységének személyes, a társadalmat és a környezetet érintő következményeivel kapcsolatban
  - Hajlandóság a cselekvésre a természet erőforrásainak megóvása érdekében

2.5.5. Digitális kompetencia fejlesztése

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett. közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje; digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A digitális kompetencia az IKT természetének, szerepének és lehetőségeinek megértését, alapos ismeretét, illetve ennek alkalmazását jelenti a személyes és társadalmi életben, a tanulásban és a munkában. Magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás és – kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) - a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén. A tanulónak értenie kell, miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat, továbbá az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket és etikai elveket, valamint a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket. A szükséges készségek magukba foglalják az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Ide tartozik a komplex információ előállítását,

bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő keresés, az IKT alkalmazása a kritikai gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Az IKT használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes alkalmazása érdekében. A digitális kompetencia fejlődését segítheti továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Fejlesztési feladatok

- a) A legfontosabb számítógépes alkalmazások (szövegszerkesztés, adatkezelés, prezentációkészítés) megismertetése és felhasználása a tanításban és a tanulásban.
- b) Az elektronikus információk, adatok és fogalmak kereséséhez, gyűjtéséhez és feldolgozásához szükséges készségek kialakítása.
- c) Az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségek megismertetése.
- d) Pozitív viszonyulás kialakítása az internet-használathoz és fogékonyság a világháló biztonságos és felelős használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is.

2.5.6. Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése

A személyes, értékalapú, személyek és kultúrák közötti párbeszédre nyitott szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, valamint a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelynek révén az ember hatékony és építő módon vehet részt az egyre sokszínűbb társadalmi és szakmai életben, továbbá - ha szükséges - képes a konfliktusok megoldására. Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyama-tokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állam-polgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájá-ban és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi,

regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. A kompetencia magába foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem főbb eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak valós céljainak, értékeinek és törekvéseinek az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális azonosságtudat fontosságának tudatosítása egyaránt.

Az állampolgári kompetencia kialakítása során olyan képességekre és készségekre is támaszkodni kell, mint a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés, valamint a megoldásuk során tanúsított szolidaritás. Ez a kompetencia magában foglalja a közösségi tevékenységek és a különböző - helyi, nemzeti és európai - szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, továbbá a részvételt a döntéshozatalban (elsősorban szavazás útján).

A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartását. Pozitív attitűd a településhez, az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata, a részvétel iránti nyitottság a demokratikus döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek, demokratikus elvek elfogadásának és tiszteletben tartásának kinyilvánítása. Az alkotó részvétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntarthatóság támogatását és mások értékeinek, magánéletének tiszteletét is jelenti.

A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen a saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket. A kiegyensúlyozott kapcsolatok és a társadalmi életben való aktív, sikeres részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat és az általánosan elfogadott magatartási szabályok elsajátítása. Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető fogalmak ismerete. Kívánatos a tájékozódás az európai társadalmak kulturális és társadalmi-gazdasági viszonyaiban, továbbá a nemzeti és az európai identitás kapcsolatának a megértése is.

E kompetencia alapja az a sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud hatékonyan kommunikálni, figyelembe veszi és megérti a különböző néző-pontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.

Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a leg-fontosabb. Nélkülözhetetlen még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés. Az attitűd fontos része a személyes előítéletek leküzdése és a törekvés a kompromisszumra. Ide tartozik még a stressz és a frusztráció megfelelő kezelése, valamint a változások iránti fogékonyság.

Fejlesztési feladatok

- a) Szociális kommunikáció fejlesztése
  - A tanulók kötődési hálójának megismerése, indirekt módon történő gazdagítása.
  - Pozitív érzelmi légkör kialakítása az osztályokban, az iskolában.
- b) Szociális érdekérvényesítés fejlesztése
  - A segítő versengés szemléletének elsajátítása.
  - A stressz, a frusztráció kezelése,
  - Attitűdalakítás: az eltérő nézőpontok megértése, az együttműködés, az integritás tekintetében.
  - A személyes előítéletek leküzdésére, kompromisszumra való törekvés.
- c) A szociális értékrend megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti magatartás elsajátításának, a szociális és kooperatív képességek kiépülésének, kreativitásuk növekedésének elősegítése.
- d) Tájékozódás az európai társadalmak multikulturális és társadalmi-gazdasági dimenzió-iban, valamint a nemzeti kulturális identitás és az európai identitás kapcsolatának megértetése. Az állampolgárság fogalmának, az állampolgári jogoknak, ezen belül a gyermekek jogainak megismertetése.
- e) A táguló környezet elve alapján a szülőföldről és a hazához való kötődés kialakítása. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismertetésével az ország-hoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudatának ki-alakítása.

2.5.7. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztése

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínáló lehetőségek megragadására. Ez tudást, kreativitást, újtásra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A szükséges ismeretek egyrészt az ember személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését és a pénz világát érintő magabiztos tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképesség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés és -vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, az alkotó- és újtókészség, a célok elérésére irányuló motiváció és eltökéltség jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában.

Fejlesztési feladatok

- a) A tervezés, szervezés, elemzés, kommunikáció, cselekvés, eredményekről való beszámolás, értékelés és dokumentáció készségeinek kialakítása.
- b) Az együttműködésre épülő, rugalmas csapatmunkához szükséges készségek kialakítása.
- c) Az újtásra való beállítódás és a kockázatvállalás fejlesztése.

2.5.8. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlesztése

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív

kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is. Ide tartozik az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális és nyelvi sokfélesége megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is.

Olyan képességek és készségek értendők ide, mint a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása, s ez által az általános életminőség javítása.

A pozitív attitűdök alapját a művészet szeretete, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az azt támogató készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagodjon az állam-polgárok önismerete, emberi kapcsolatrendszere és eligazodó képessége a világban.

Fejlesztési feladatok

- a) A kultúrák közötti kommunikáció iránti pozitív attitűd kialakítása.
- b) Az emberiség történelméről tanúskodó jelentős kulturális alkotások alapszintű megismertetése, beleértve a populáris kultúrát is.
- c) A nemzeti és európai kulturális örökség és ezek világban elfoglalt helyének az megismertetése.
- d) Somló és környéke kulturális hagyományinak megismertetése.

- e) A közízlés alakulásának és az esztétikai tényezők mindennapi életben betöltött fontosságának a felismertetése.
- f) A tanítási órákon kívüli, alkotásra alkalmas keretek felhasználása a tanulók alkotásvágyának kielégítésére, a más nézőpont megismerésére, a nyitottság, az érdeklődés és az esztétikai érzék fejlesztésére.

2.5.9. A hatékony, önálló tanulás fejlesztése

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, otthon, valamint a munkában egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az életben jól hasznosítható, a munka- vagy karriercélok elérését szolgáló tanuláshoz az embernek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie saját képességeiről, a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról és szakképesítésekről. A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat.

A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető készségek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IKT-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. A tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára és arra, hogy tudását másokkal megossza, saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A pozitív attitűd tanulás iránti belső motivációt feltételez, amelynek folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy az ember korábbi tanulási és élettapasztalatait felhasználja, új tanulási lehetőségeket kutasson fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazza.

Fejlesztési feladatok

- a) Tanulási és az elsajátítási motiváció fejlesztése
  - A tanulás értelmének megmutatása a tanulók saját fejlődésén keresztül.
  - A diákok reális teljesítményvágyának kialakítása a tanulási igény szintjük formálásával.
- b) Tanulási stratégiák fejlesztése (hatékony tanulási technikák megtanítása)
  - A megfigyelés, átkódolás, értelmezés, értékelés, bizonyítás képességének fejlesztése.
  - A tanulók életkorának, egyéniségének megfelelő tanulási módok ajánlása, tanítása.
  - Az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás elsajátítása.
  - A tudás másokkal való megosztása.
  - Az előzetes tanulási tapasztalatok hasznosítása.
- c) Egyéni fejlesztés az adottságok ismeretében: tanulási nehézségek hatékony kezelése (számolás, értő olvasás, figyelemkoncentráció, emlékezet).

2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

2.6.1. Választható tantárgyak

Az iskola tanulói szabadon megválaszthatják, hogy angol vagy német nyelvet kívánnak tanulni, továbbá, hogy az 1. évfolyamtól kezdve informatikát kívánnak-e tanulni.

Az iskola intézményvezetője minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi az idegen nyelv választásáról és a szabadon választható informatika tantárgyról szóló tájékoztatót. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató

elfogadása előtt be kell szerezni a szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményét.

Kiskorú tanuló esetén a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja.

2.6.2. Választható foglalkozások

a) *Napközi otthon*

A tanulók a napközi otthoni ellátásra minden tanév szeptember 5-ig jelentkezhet.

b) *Tanulószoza*

Az intézményvezető minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy a tanulószobát mely pedagógus vezeti.

A tanuló a tanulószobára minden tanév szeptember 5-ig jelentkezhet.

c) *Felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások*

Az intézményvezető minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy évfolyamonként mely tantárgykból szervez az iskola felzárkóztató foglalkozásokat, korrepetálásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

A tanuló felzárkóztató foglalkozásokra, korrepetálásokra a tanév során bármikor jelentkezhet.

d) *Tehetséggondozó foglalkozások*

Az intézményvezető minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy mely képesség-területen, illetve tantárgyból szervez az iskola tehetséggondozó foglalkozásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

A tanuló a tehetséggondozó foglalkozásra szeptember 15-ig jelentkezhet.

e) *Középiskolai továbbtanulásra felkészítő foglalkozások*

Az intézményvezető minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy mely tantárgykból szervez középiskolára felkészítő foglalkozásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

f) *Szakkörök, diákkörök*

Az iskola minden tanévben lehetővé teszi, hogy a tanulók az alábbi szakkörökön vegyenek részt:

- újságíró szakkör,
- énekkar,
- báb és színjátszó.

Az iskola intézményvezetője minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi további szakörök indítását, tovább, hogy a szakköröket, mely pedagógus vezeti.

A tanuló a szakkörökre szeptember 15-ig jelentkezhet.

g) Sportkörök

Az intézményvezető minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi a sportkörü foglalkozásokat, a sportágak és tevékenységi formák, a sportkörü csoport vezetőjének megnevezésével, a testnevelő tanár javaslata alapján.

A tanuló a sportkörökre szeptember 15-ig jelentkezhet.

h) Tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, bajnokságok

Az intézményvezető szeptember 5-ig közzéteszi, hogy az iskola mely felmenő rendszerű tanulmányi, szakmai, kulturális versenyekre, iskolák közötti sportversenyekre, bajnokságokra vállalja a tanulók felkészítését, a felkészítő pedagógus személyét, továbbá az iskola munkatervében meghatározott helyi versenyeket, sportrendezvényeket és azok szervezőit.

2.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése értékelése

Az ellenőrzés, értékelés a nevelési-oktatási folyamatok egyik alapszakasza, a visszacsatolás funkcióját látja el. Arra hivatott, hogy informálja a tanulót és a pedagógust, hogy a folyamat adott tevékenységei mennyire érték el céljukat. A tervszerű pedagógiai munka alapvető feltétele, hogy ilyen információkat nyerjünk, ezek nélkül nincs lehetőség arra, hogy a folyamatokat céljainknak megfelelően irányítsuk.

Szükség van arra is, hogy időről időre megvizsgáljuk, hol tartanak a tanulók a tananyag elsajátításában, hogyan fejlődnek készségeik, képességeik, milyen szinten teljesítették a tantervi követelményeket. Csak e visszajelzések birtokában tudjuk munkánkat eredményesen végezni, így tudjuk meghatározni azt, hogy mi az, amit a tanulók már elsajátítottak és mi az, amit még tovább kell tanítani. Ugyanezek az információk a tanulók számára is nélkülözhetetlenek, nemcsak visszajelzést adnak, de a tanulási motiváció forrásai is.

Az ellenőrzés, értékelés egyértelműen eligazítja a tanulót és pedagógust, hogy mi az, amit elérték, és mi az, amit tenniük kell.

Az ellenőrzés, értékelés legfontosabb szerepe a tanulók nevelésének, fejlesztésének elősegítése, a differenciált pedagógiai tevékenység megalapozása, hatékonyabbá tétele.

Követelmények az ellenőrzéssel, értékeléssel szemben:

- Legyen sokoldalú, az ismeretek mellett fogja át az alkalmazásokat is.
- Az információszerzés legyen érvényes. A tantervi követelményeken alapuljon.
- Szoktasson a rendszeres és fegyelmezett tanulásra.
- Legyen folyamatos.
- Legyen objektív és igazságos.
- Legyen fejlesztő hatású, motiváljon a tanulásra.
- Adjon lehetősége a tanulók önértékeléséhez, a társak értékeléséhez.
- Szoktassa a tanulókat az önellenőrzésre
- A tanulók ellenőrzése nem szorítkozik csupán csak az ismeretekre, készségekre
Mindig az egész személyiség fejlődését figyelembe kell venni.
- Figyeljünk arra, hogy ne csak a szorosabb értelemben vett szaktudást és előrehaladást, hanem a gyermek valamennyi pedagógiai szempontból fontos tevékenységét és ezekben elért fejlődését értékeljük, osztályozzuk.
- A tanulók értékelésekor fejlődésük jellemző vonásait, élettani sajátosságait, valamint a közösségben elfoglalt helyét vegyük figyelembe.
- A tanulókkal tudatosítsuk, hogy az ellenőrzés természetes kísérője a tanulásnak, s arra szolgál, hogy megtudják, megfelelő ütemben, irányban haladnak-e az ismeretek elsajátításában.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja

Módszer, eszköz, forma	Szempont	Értékelő	Az értékelés típusa, funkciója	Az értékelés gyakorisága, időpontja	Az értékelés formája	Megjegyzés
Előteszt	A témakör elsajátításához szükséges előzetes tudáselemek ismeretének megállapítása	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Egy-egy témakör tanításának kezdetén	Szóban és írásban	A témakör megtanításához szükséges ismeretek pótlása
Szóbeli kikérdezés, vagy 4-5 kérdésből álló kérdéssor	A tanórai tananyag elsajátításhoz szükséges előismeret	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Tanórán, az új tananyag feldolgozása előtt	Szóban	Hiányokat pótolni kell.
Szintfelmérők, az előzetes tudás feltérképezése, szóban és írásban.	A tantárgyi ismeretek, az egyéni és a csoportjellemzők, összegyűjtése.	Pedagógus, tanuló.	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Év elején, első két hét.	Szóban és írásban, szintfelmérőkön szöveggel.	A tervező munka alapja, az ismétlés üteméhez alakítható.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Óra végén vagy kisebb anyagrész befejezésekor, annak elsajátításáról 4-5 kérdésből álló kérdéssor írásban.	Az elsajátítás mértékének megállapítása.	Pedagógus.	Formatív értékelés a folyamat közben	Kisebb egységenként, 5-6 alkalommal félévente.	Szóban.	Következő órára kijavítani, kielemezni, megtervezni a hiánypótlást, a téma más módon való megközelítését
Elektronikus tesz	Az elsajátítás mértékének megállapítása	Pedagógus	Formatív értékelés a folyamat közben	Tanóra közben vagy végén, egy egy témakör feldolgozása során	Szóban	A tanuló fejlődését önmagához képest értékeljük.
Szóbeli felelet.	Tárgyszerűség, szempontok szerint, 1 óra anyagából.	Pedagógus,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	Félévente	Szóban, minősítés érdemjeggyel.	Szempontok legyenek, és a gyerekekkel ismertessük meg.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Írásbeli felelet, „röpdolgozat”.	1 óra anyagából.	Pedagógus, tanuló.	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	Félévente 1-2 alkalommal.	Szóban, minősítés írásban, éremjeggyel.	Szemponatok legyenek, és a gyerekekkel ismertessük
Témazáró, dolgozat	Tárgyszerűség, előre megadott szempontok szerint.	Pedagógus,	minősítő értékelés, osztályozzuk! 2-szers súlyú	1-2 témakör anyagából	Írásban a dolgozaton és szóban, minősítés írásban éremjeggyel.	Az azonos évfolyamon tanítók közösen állítják össze.
Szövegértés, számolási készség szintfelmérése.	Az életkori kritériumszint optimuma.	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Félévente.	Szóban és írásban, a szintfelmérőkön szöveggel.	Kidolgozott kritériumrendsze r megalkotása, és ismertetése a tanulókkal.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

<p>Minimum felmérők, minden tanuló számára kötelezően elsajátítandó tudásból. Tartalma a témazárókba beépítendő, a tudás elsajátítása után.</p>	<p>A kitűzött kritériumszinteknek megfelelően 90%-ban!</p>	<p>Pedagógus</p>	<p>Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!</p>	<p>Félévente 2 db.</p>	<p>Írásban, a dolgozaton és szóban.</p>	<p>Adott témában és képességterületen a mindenki számára elsajátítandó ismeretek mennyiségét és a képességek szintjét évfolyam szinten megállapítani</p>
<p>Projekt, önálló, csoportos.</p>	<p>A téma kidolgozottsága, a projektterv megvalósításának mértéke.</p>	<p>Pedagógus, tanuló, szülő</p>	<p>Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú</p>	<p>Tanévente 1-2 alkalommal.</p>	<p>Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel.</p>	<p>Témajavaslatok, csoportalkotás, a tanulói döntésekre, vállalásokra alapozzuk!</p>

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Gyűjtő munka	A téma kidolgozottsága	Pedagógus, tanuló,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően
Szorgalmi feladat	A téma kidolgozottsága	Pedagógus, tanuló,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően
Egyéni beszámoló, kis előadás	Tárgyszerűség, szóbeli kifejezőképesség	Pedagógus, tanuló,	minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően
Írásbeli házi feladat	Feladat elvégzése, megoldása	Pedagógus, tanuló	Formatív értékelés, nem osztályozzuk	folyamatos	Szóban	
Írásbeli házi dolgozat, fogalmazás	A feladat kitűzése szerint	Pedagógus	Alapvetően formatív értékelés, de lehet minősítő értékelés is.	tanmenet szerint	szóban és írásban	Minősítő értékelést akkor alkalmazunk, ha azt előre közöltük a

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

						tanulókkal.
Év végi felmérő dolgozat	Követelmények	Pedagógus, tanuló	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 2-szeres súlyú	év végén	írásban, minősítés érdemjeggyel	
Gyakorlati tevékenység (kísérletek, elvégzése, valamilyen produktum pl. rajz vagy eszköz elkészítése, számítógépes alkalmazások)	Tantervi követelmények	Pedagógus	Minősítő értékelés	témakör végén	szóban	Fizika, technika, testnevelés, informatika, rajz és ének-zene tantárgyak estében alkalmazzuk minősítő értékelésre.

2.8. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök - az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével - végzi. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésének formái példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2).

A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

2.8.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelésénél és minősítésénél figyelembe kell venni, hogy részesült-e jutalomban, illetve fegyelmező intézkedésben vagy fegyelmi büntetésben, továbbá a jutalmak és a fegyelmező intézkedések, fegyelmi büntetések egymáshoz viszonyított arányát.

2.8.2. A magatartás értékelésének elvei

A magatartás minősítése az életkori sajátosságokhoz igazodva fejezi ki a közösséghez, a közösség tagjaihoz való viszonyt (felelősségérzet, önállóság, a közösség érdekében végzett tevékenység, viselkedés, hangneme). A magatartás megítélése független a tanulmányi eredménytől.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;

- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- igazolatlanul nem mulasztott és nem késett;
- legalább osztályfőnöki dicséretben részesült.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- igazolatlanul nem mulasztott és nem késett;
- fegyelmező intézkedésben, fegyelmi büntetésben nem részesült;

Változó (3) az a tanuló, aki.

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott és az igazolatlan órák száma nem haladja meg az ötöt;
- osztályfőnöki, szaktanári fegyelmező intézkedésben részesült.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;

- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- öt óránál többet mulasztott igazolatlanul;
- intézményvezetői, nevelőtestületi fegyelmező intézkedésben, illetve fegyelmi büntetésben részesült.

2.8.3. A szorgalom minősítésének elvei

A szorgalom minősítése az egyéni képességeket és körülményeket mérlegelve fejezi ki a tanulmányi munkához való viszonyt (kötelességtudat, cselekvőképesség, rendszeresség, pontosság).

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

2.9. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

Az írásbeli beszámoltatás rendje

- Az írásbeli számonkérés időpontját, tartalmát és a tanulmányi követelményeket a számonkérés előtt legalább 5 tanítási nappal előbb közli a tanulóval.
- A tanuló joga, hogy az írásbeli dolgozatokat (témazárókat) 10 egymást követő munkanapon belül kijavítva visszakapja, továbbá, hogy tájékoztatást kapjon a dolgozat értékelésének módjáról, a kijavított dolgozatról, a dolgozat érdemjegyekkel történő értékeléséről. A tanuló a kijavított dolgozatba betekinthet, a javításról és a dolgozat minősítéséről tájékoztatást kérhet.

- A feladatlapokon fel kell tüntetni a tanuló nevét, osztályát, a számonkérés időpontját.
- A tanulók csak az említett lapokon dolgozhatnak, a feladatlapon kék színű tollal írhatnak.
- A rajzokat, ábrákat ceruzával lehet elkészíteni.
- A javításhoz javítókulcsot kell készíteni.

Az írásbeli dolgozatok javításának formai követelményei:

- A pedagógus az írásbeli dolgozatokat piros színű tollal javítja.
- A dolgozatra rá kell vezetni a javítás időpontját, feladatonkénti vagy feladatelemenkénti és az összesített pontszámokat, a kijavított dolgozatokat a pedagógus aláírásával látja el.

Szóbeli beszámoltatás rendje

- A tanulókkal előzetese tudatni kell, hogy mit fogunk szóban számon kérni.
- A szóbeli számonkérés is a tantervi követelményeken alapul.
- Lehetőség szerint biztosítsunk felkészülési időt.
- A szóbeli felet ne legyen meglepetésszerű.
- Összefüggő felet közben, ha a tanuló elakad, vagy súlyosan téved, akkor segítséget kaphat.
- Feleltetéskor a tanárnak meg kell figyelni, hogy mit-, és mennyit tud a tanuló, mennyire képes ismereteit saját szavaival elmondani, önállóan felhasználni, alkalmazni.

Szóbeli beszámoltatás formái:

- Önálló, összefüggő felet: tanuló tudását önállóan, folyamatosan és összefüggően fejti
- Kérdés – felelet.
- Feladatmegoldás.

Gyakorlati beszámoltatás rendje

- A gyakorlati beszámoltatás formája a bemutatás
- Részletes követelmények a testnevelés, rajz és vizuális kultúra, ének-zene, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika, technika és életvitel tantárgyak helyi tantervében.

A tanuló teljesítménye értékelésének, minősítésének formái

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az előbbiektől eltérően az első évfolyamon félévkor és év végén, továbbá a második évfolyamon félévkor - szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél az érdemjegyek és osztályzatok: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1);

A pedagógus tanulók teljesítményét az alábbi elvek alapján minősíti.

<i>Jeles (5)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tett.
<i>jó (4):</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tett, csak kevés és jelentéktelen hibával tett eleget
<i>közepes (3)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tett eleget, a pedagógus segítségére többször rászorult.
<i>elégséges (2)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal eleget tett, de a tovább haladáshoz szükséges minimális követelményeket teljesítette.
<i>elégtelen (1)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek a pedagógus segítségével sem tudott eleget tenni, a minimális követelményeket sem teljesítette.

2.10. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátjai

A házi feladatok meghatározásának elvei:

- Szükséges, hogy a tanulók otthon, a napközi otthonban, a tanulószobában további tanulmányi feladatokat végezzenek.
- A házi feladatok kijelölése, feladása a tanóra fontos mozzanata, amely a pedagógusnak előre meg kell tervezni.
- A házi feladatok kijelölése a tanítási órák anyagának függvényében történik, az lehet szóbeli, írásbeli, vagy mindkettő egyaránt.
- A kijelölésnél biztosítjuk, hogy azt minden tanuló a megfelelő taneszközében, vagy a lecke-füzetében írásban is feljegyezze.
- A tanulók képességeinek megfelelően törekszünk a házi feladat mennyiségileg, vagy minőségileg differenciált meghatározására.
- Az érdeklődő, szorgalmas, tehetséges tanulók számára a feladatok meghatározásakor
- Lehetőséget adunk az ismeretek bővítésére, további kutató- és gyűjtőmunka végzésére.
- Törekszünk a házi feladatok mennyiségének napi optimalizálására, a tanítási napok közötti egyenletességére.
- A házi feladat illeszkedjen a tanítási-tanulási folyamatba.
- A házi feladat kijelölésekor vegyük figyelembe az átlagos képességű, átlagos felkészültségű tanuló napi iskolai terhelhetőségét.
- A házi feladat segítse elő a tanult ismeretek megszilárdítását, a készségek begyakorlását, a képességek fejlődését.
- A házi feladat feleljen meg a tantárgyi sajátosságoknak.

A házi feladatok meghatározásának korlátai

- Kötelező házi feladatot csak a tanítási órán elhangzottakhoz jelölünk ki.
- A házi feladatok ellenőrzésekor, értékelésekor csak a kötelező feladatokat kérjük mindenkin számon.

- Abban az osztályban, ahol több tanító, tanár tanít, a feladatok kijelölésekor a pedagógusok figyelembe veszik, hogy az adott napon addig mennyi és milyen feladatot kaptak már a tanulók.
- Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak kötelező jellegű sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- Az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- A kapott házi feladatok nem terhelhetik meg túlzottan a tanulókat, és nem vehetnek el aránytalanul sok időt a pihenőidejükből. Ezért a felkészüléshez szükséges idő maximuma:
  - 1. osztályban: 30-45 perc
  - 2. osztályban: 45-60 perc
  - 3-4. osztályban: 60 perc
  - 5-6. osztályban: 90 perc
  - 7-8. osztályban: 120 perc.

3. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

„Nkt 57. § (1) A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az iskola intézményvezetője a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló. A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal.”

A tanuló az előírt tanulmányi követelményeket akkor teljesítette sikeresen, ha minden tantárgyból legalább elégséges osztályzatot kapott. A tanuló akkor kaphat elégséges osztályzatot, ha a helyi tantárgyi tantervekben meghatározott minimális követelményeket (a továbbhaladás feltételeit) teljesítette.

4. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontás elvei

A csoportbontás célja: egy-egy tantárgy tantervi célkitűzései, feladatai és követelményei eredményes teljesítésének elősegítése.

Általános elvek:

- A csoportokban a HHH-s tanulók közötti eltérés nem haladhatja meg a 25%-ot.
- A csoportok minimális létszáma: 8 fő.
- A csoportok átjárhatók.
- A csoportbontás során nem valósulhat meg a tanuló hátrányos megkülönböztetése semmilyen okból sem.

Idegen nyelvi csoportbontás:

- A csoportbontás alapja a tanulók idegen nyelvi érdeklődése. A tanulók választásuk alapján angol, illetve német nyelvet tanulhatnak.
- Kiskorú tanuló idegen nyelv választásához a szülő írásbeli nyilatkozata szükséges.

Nívócsoportos matematikatanítás:

- A tanulók 5. évfolyamtól kezdődően a matematikát nívócsoportokban tanulhatják.
- A csoportba sorolás az 5. évfolyam kezdetén az alsó tagozatos tanító javaslata és a tanuló matematika 4. évfolyamon kapott osztályzata alapján, a felsőbb évfolyamokon tanuló az év végi osztályzata történik.
- A csoportok félévente a tanulók teljesítménye alapján felülvizsgálatra kerülnek.

További csoportbontások:

- Felső tagozaton, ha az osztálylétszám meghaladja a 16 főt, akkor – a rendelkezésre álló feltételek és a baleset megelőzése érdekében - csoportbontásban kell tanítani az informatikát és a technika és életvitelt.

- A 7. és 8. évfolyamon a továbbtanulásra való eredményes felkészítés érdekében csoportbontásban kell tanítani a magyar nyelv és irodalmat.

Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskola a tanulók részére egyéb foglalkozásokat² szervez. Az egyéb foglalkozások foglalkozások szervezését a tanulók közössége, a nevelőtestület tagjai kezdeményezhetik. A tanulók a tanórán kívüli foglalkozásokra önkéntesen jelentkezhetnek, de ha felvételt nyernek a foglalkozásra, részvételük kötelező.

Napközi otthon, tanulószoba szervezése

Az iskola a szülők és a tanulók igénye alapján azoknak a tanulóknak, akiknek a következő tanítási napra való felkészülés nem megoldott csoportos felkészítő foglalkozást szervez.

A napközi otthonos csoport létszáma nem haladhatja meg a 26 főt.

A tanulószobai csoport maximális létszáma 15 fő.

Egyéni foglalkozások szervezése

Az iskola a tehetség kibontakoztatása, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, a fejlesztő felkészítés céljából 1-3 fő részére egyéni foglalkozásokat szervez.

Az egyéni foglalkozások:

- felzárkóztató foglalkozások,
- korrepetálások,
- fejlesztő foglalkozások.

Diákkörök szervezése

Az iskola a tanulók igényei, érdeklődése, képességeik kibontakoztatása érdekében, magasabb szintű képzés igényével a tanulók érdeklődésétől függően, a munkaközösség-vezetők javaslata, illetve a diákönkormányzat kezdeményezésére alapján diákköröket szervez.

---

² Nkt.4.§ 5.pont szerint egyéb foglalkozás: a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozás, amely a tanulók fejlődését szolgálja.

A diákkör létszáma - a diákkör jellegétől függően – átlagosan 10 – 20 fő. Az egyes diákköröknek az átlagosnál kisebb vagy nagyobb létszámmal való működéséről, a tanév közbeni megszűnéséről az intézményvezető dönt

Diákkörök:

- a szakkör,
- az érdeklődési kör,
- az önképzőkör,
- az énekkar,
- a művészeti csoport.

Felvételi előkészítő foglalkozások szervezése

A felvételi előkészítő foglalkozások elsősorban a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű 8. évfolyamos tanulók részére szerveződnek magyar nyelv és irodalomból, valamint matematikából. A foglalkozások heti időkerete csoportonként heti 2 óra. a csoportok minimális létszáma 8 fő.

Tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, bajnokságok szervezése

Az iskola a tanulók, tanulóközösségek művészeti, technikai nevelése, a tanulók képességének, tehetségük kibontakoztatása érdekében versenyeket, bajnokságokat és pályázatokat szervez.

A versenyeken, bajnokságokon a részvétel önkéntes.

4.1. A tanulók fizikai állapotának mérése

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal október, illetve május hónapban. (A felmérés a „Hungarofitt teszt” alapján került összeállításra. Lásd: *Módszerek a tanulók fizikai felkészültségének, teljesítményének mérésére, értékelésére Szerkesztette: Andrásné Dr. Teleki Judit, MKM 1997.*)

A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül a szülők tudomására hozzák.

A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1. feladat: HELYBŐL TÁVOLUGRÁS

(Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugró vonal (elugró deszka) mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés –, majd erőteljes páros lábú elrugaszkodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugró vonal közötti távolságot mérjük méterben.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

	<i>Évfolyam</i>							
<i>Pontszám</i>	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>1</i>	1,00	1,10	1,23	1,34	1,45	1,55	1,64	1,72
<i>2</i>	1,03	1,13	1,26	1,37	1,48	1,58	1,67	1,75
<i>3</i>	1,06	1,16	1,29	1,40	1,51	1,61	1,70	1,78
<i>4</i>	1,09	1,19	1,30	1,43	1,54	1,64	1,73	1,81
<i>5</i>	1,12	1,22	1,34	1,46	1,57	1,67	1,76	1,84
<i>6</i>	1,15	1,25	1,37	1,49	1,60	1,70	1,79	1,87
<i>7</i>	1,18	1,28	1,40	1,52	1,63	1,73	1,82	1,90

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

8	1,21	1,31	1,44	1,55	1,66	1,76	1,85	1,93
9	1,24	1,34	1,47	1,58	1,69	1,79	1,88	1,96
10	1,27	1,37	1,50	1,61	1,72	1,82	1,91	1,99
11	1,30	1,40	1,53	1,64	1,75	1,85	1,94	2,02
12	1,33	1,43	1,56	1,67	1,78	1,88	1,97	2,05
13	1,36	1,45	1,59	1,70	1,81	1,91	2,00	2,08
14	1,39	1,48	1,62	1,73	1,84	1,94	2,03	2,11
15	1,42	1,52	1,65	1,76	1,87	1,97	2,06	2,14
16	1,45	1,56	1,68	1,79	1,90	2,00	2,09	2,17
17	1,48	1,58	1,72	1,82	1,93	2,03	2,12	2,20
18	1,51	1,62	1,76	1,85	1,97	2,07	2,16	2,24
19	1,54	1,66	1,80	1,89	2,01	2,11	2,20	2,28
20	1,57	1,70	1,84	1,94	2,05	2,15	2,24	2,32
21	1,61	1,74	1,87	1,98	2,09	2,19	2,28	2,36

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	0,97	1,08	1,17	1,24	1,31	1,38	1,43	1,47
2	1,00	1,11	1,20	1,27	1,34	1,41	1,45	1,50
3	1,03	1,14	1,23	1,30	1,37	1,44	1,48	1,53
4	1,06	1,17	1,26	1,34	1,40	1,47	1,51	1,56
5	1,09	1,20	1,29	1,38	1,43	1,50	1,54	1,59
6	1,12	1,23	1,32	1,41	1,45	1,53	1,57	1,62
7	1,15	1,26	1,35	1,44	1,48	1,56	1,60	1,65
8	1,19	1,29	1,38	1,47	1,51	1,59	1,63	1,68
9	1,22	1,32	1,41	1,50	1,54	1,62	1,66	1,71
10	1,25	1,35	1,44	1,53	1,57	1,65	1,69	1,74
11	1,29	1,38	1,48	1,56	1,60	1,68	1,72	1,77
12	1,32	1,41	1,50	1,59	1,63	1,71	1,74	1,80
13	1,35	1,44	1,53	1,62	1,66	1,74	1,77	1,84
14	1,39	1,48	1,57	1,65	1,69	1,77	1,80	1,87
15	1,41	1,50	1,60	1,68	1,72	1,80	1,83	1,90
16	1,44	1,53	1,64	1,71	1,76	1,84	1,87	1,94
17	1,47	1,57	1,67	1,74	1,80	1,87	1,91	1,98
18	1,50	1,60	1,70	1,77	1,84	1,90	1,95	2,02
19	1,54	1,64	1,74	1,80	1,88	1,94	1,99	2,05

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

20	1,57	1,68	1,78	1,84	1,92	1,98	2,03	2,08
21	1,61	1,72	1,81	1,88	1,96	2,02	2,07	2,11

2. feladat: HASONFEKVÉSBŐL TÖRZSEMELÉS ÉS LEENGEDÉS FOLYAMATOSAN

(A hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkórártás helyzetében van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az 1. ütemre törzsemelést végez,

2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,

3. ütemre visszanyit tarkórártásba,

4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58
8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78
13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

<i>Pontszám</i>	<i>Évfolyam</i>							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>1</i>	16	19	22	25	28	29	30	32
<i>2</i>	20	23	24	29	32	33	34	36
<i>3</i>	24	27	28	33	36	37	38	40
<i>4</i>	28	31	32	37	40	41	42	44
<i>5</i>	32	35	36	41	44	45	46	48
<i>6</i>	36	39	40	45	48	49	50	52
<i>7</i>	40	43	44	49	52	53	54	56
<i>8</i>	44	47	48	53	56	57	58	60
<i>9</i>	48	51	51	57	60	61	62	64
<i>10</i>	52	55	56	61	64	65	66	68
<i>11</i>	56	59	60	65	68	69	70	72
<i>12</i>	60	63	64	69	72	73	74	76
<i>13</i>	64	67	68	73	76	77	78	80
<i>14</i>	68	71	74	77	80	82	83	84

3. feladat: HANYATTFEKVÉSBŐL FELÜLÉS TÉRDÉRINTÉSEL FOLYAMATOSAN

(A hasizmok erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló torna vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóra-tartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyatt fekvés és újból felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc alatt.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	25	28	31	34	36	38	40	42
2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97
13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	100	102	104	106

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	20	23	26	29	32	34	36	38
2	25	28	31	34	36	38	40	42
3	30	33	36	39	41	43	45	47
4	35	38	41	44	46	48	50	52
5	40	43	46	49	51	53	55	57
6	45	48	51	54	56	58	60	62
7	50	53	56	59	61	63	65	67
8	55	58	61	64	66	68	70	72
9	60	63	66	69	71	73	75	77
10	65	68	71	74	76	78	80	82
11	70	73	76	79	81	83	85	87
12	75	78	81	84	86	88	90	92
13	80	83	86	89	91	93	95	97
14	85	88	91	94	96	98	100	102

**4. feladat: FEKVŐTÁMASZBAN KARHAJLÍTÁS- ÉS NYÚJTÁS
FOLYAMATOSAN**

(A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc.

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

<i>Pontszám</i>	<i>Évfolyam</i>							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	5	7	9	11	13	15	17	19
2	7	9	11	13	15	17	19	21
3	9	11	13	15	17	19	21	23
4	11	13	15	17	19	21	23	25
5	13	15	17	19	21	23	25	27
6	15	17	19	21	23	25	27	29
7	17	19	21	23	25	27	29	31
8	19	21	23	25	27	29	31	33
9	21	23	25	27	29	31	33	35
10	23	25	27	29	31	33	35	37
11	25	27	29	31	33	35	37	39
12	26	28	30	32	34	36	38	40
13	27	29	31	33	35	37	39	41
14	28	30	32	34	36	38	40	42

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

<i>Pontszám</i>	<i>Évfolyam</i>							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>1</i>	1	1	2	2	3	4	5	6
<i>2</i>	1	2	2	3	4	5	6	7
<i>3</i>	2	2	3	4	5	6	7	8
<i>4</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>5</i>	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>6</i>	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>7</i>	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>8</i>	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>9</i>	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>10</i>	8	9	10	11	12	13	14	15
<i>11</i>	9	10	11	12	13	14	15	16
<i>12</i>	10	11	12	13	14	15	16	17
<i>13</i>	11	12	13	14	15	16	17	18
<i>14</i>	12	13	14	15	16	17	18	19

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése

0 – 20,5 pont - igen gyenge

Gyenge fizikai állapota miatt, a mindennapi tevékenységének maradéktalan elvégzése, legtöbb esetben olyan fizikai-szellemi megterhelést jelent, hogy rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát.

(A figyelem terjedelmének, tartósságának növeléséhez, közérzetének – átmeneti – javításához igen gyakran különféle élénkítő szerek, esetenként gyógyszerek fogyasztására van szükség. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerének a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is igen gyakran komoly megterhelést jelent.)

21 -40,5 pont - gyenge

Az egésznapos tevékenységtől gyakran elfárad, a nap végén levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát, egyik napról a másikra, nem tudja kipihenni fáradalmát.

41 – 60,5 pont - elfogadható

A rendszeres, mindennapi tevékenységtől már ritkán fárad el, de a tartós, váratlan többletmunka már erősen igénybe veszi.

61 – 80,5 pont - közepes

Elérte azt a szintet, amely elegendő ahhoz, hogy egészsége stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen. E szint megtartásához is, heti 2-3 órás időtartamú, rendszeresen végzett testedzés szükséges. Az egészség megőrzése érdekében a továbbiakban. (a későbbi élete folyamán) is törekedni kell legalább e szint megtartására.

81 – 100,5 pont - jó

Ezt a szintet általában azoknak sikerül elérni, akik valamilyen sportágban alacsonyabb szintű szakosztályban ill. amatőr szinten rendszeresen edzenek, versenyeznek.

(E szintet elérők, amennyiben élsportolókká szeretnének válni, minél előbb kezdjenek hozzá az alapvető kondicionális képességeik magasabb szintre emeléséhez, fejlesztéséhez).

101 – 120,5 pont - kiváló

E szintet elérők, már fizikailag jól terhelhetők, az általuk választott sportágban (élsportolóként) is kiváló eredményeket érhet el.

A mérések időszaka az intézményben: minden tanévben szeptember és október hónapok.

4.2. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

4.2.1. Egészségnevelési elvek

Boldog és hasznos embert nevelni: ez magába foglalja azt a felelősségteljes és ezerszálú munkát Hisszük, hogy vannak és lesznek örök emberi értékek, amelyekre biztos tudás és emberi jövő építhető. Arra törekszünk, hogy tanítványainkat ezekre az értékekre támaszkodva minél jobban felkészítsük az életre, a rájuk váró feladatokra, a küzdelmekre, amelyek átszövik a társadalom minden szintjét. Hisszük, hogy lehet olyan légkört teremteni az iskolánkban, amelyben gyermekek örömmel tanulnak, tanárok örömmel tanítanak.

Célunk: egészséges, boldog, elégedett, önmagában bízó, adottságait, képességeit a kihasználó, reális célokért küzdeni tudó fiatalokat nevelni. Olyan nevelő-oktató munkában hiszünk, amely a lelki, testi és szellemi nevelést egyszerre valósítja meg annak érdekében, hogy tanulóink:

- önmagukat (lehetőségeiket és korlátjaikat) ismerjék
- érdeklődésük és képességeik vezérelje továbbtanulásukat
- legyenek képesek az önművelésre, a megújulásra, az élethossziglani tanulásra
- a tudás, a műveltség, a becsületesség, az önzetlenség, a tolerancia legyen számukra a legfontosabb emberi érték
- az életet, egészséget megbecsülő, környezetét védő, hazájára büszke, azért tenni tudó és akaró felnőtt válhasson belőlük.

Hosszú távú célok

Olyan egészségfejlesztő iskolává váljunk, amely elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen. Ennek érdekében az iskola:

- minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését
- együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen

- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges táplálkozásnak, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak
- olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrelépést.

Középtávú célok

- olyan szellem kialakítása, amely tudatos testi és lelki egészségmegőrző és fejlesztő magatartásra ösztönöz,
- az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg
- a tantárgyközi kapcsolatok erősítése annak érdekében, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket,
- alakuljon ki a tanulóknál, hogy az egészség érték,
- épüljenek be életükbe az alapvető higiéniai tennivalók, a mindennapi testmozgás és az egészséges táplálkozás,
- ismerjék meg önmagukat, személyiségüket, testüket, korlátjaikat és lehetőségeiket
- tudják a káros szenvedélyek következményeit és tudjanak nemet mondani,
- szerezzenek helyes ismereteket a nemi fejlődéssel kapcsolatban,
- tudják, hogy hová forduljanak szükség esetén tanácsért, segítségért.

Rövid távú célok (a következő tanévre)

A már működő tevékenységek folytatása és bővítése annak érdekében, hogy:

- a tanulók ismerjék meg jobban önmagukat és egymást
- tudatosodjon bennük, hogy mindenki felelős a saját egészségéért
- váljanak képessé arra, hogy felismerjék és elkerüljék a veszélyes élethelyzeteket

4.3. Környezeti nevelési elvek

- A globális problémák kiinduló gyökerei szűkebb környezetünkben is jelen vannak. Iskolánk környezeti nevelésének legfontosabb feladata, hogy az alapelvek, célok és jövőtervezés területén egyedi természeti környezetünket helyezze középpontba, hiszen előnyeinek felismerése, környezetkímélő használata során várható egy olyan szemlélet kialakulása, melytágabb környezetre is kivetíthető.
- Az iskola környezeti nevelése szolgálja az ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag fenntartható társadalom számára szükséges kulcskompetenciák kialakulását. Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek. Az iskola, mint helyszín, mint “zöld milió” jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézmény hulladék-, energia-, vízgazdálkodása komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül a családok otthoni takarékoságára, életvitelére. A pedagógusok, a dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősségtudat kialakulását.
- A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természeti környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott környezeti szennyezések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Általános értékek:

- Az egyetemes természeti (élő és élettelen) értékek tisztelete és megőrzése, beleértve az embert is, kultúrájával együtt.

- A Föld életképességének, sokféleségének (élő, élettelen társadalmi), rendszerének és funkciójának megértése, megőrzése a harmóniára való törekvéssel, a Föld gazdagságának és szépségének megőrzése.
- Fenntartható, igazságos, békés és az állampolgárok részvételén alapuló demokratikus társadalom építése.

Környezeti nevelésünk céljai:

- Rendszerszemléletre nevelés.
- Globális összefüggések megértése.
- Alternatív, problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség fejlesztése, helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések keresése.
- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése.
- Létfenntartáshoz szükséges értékek megismerése, és a viselkedési normák kialakítása.
- Konfliktuskezelés, tolerancia, természeti, társadalmi felelősség fejlesztése.
- Helyes értékrend, erkölcs és életviteli szokások formálása.
- Környezet és egészség-tudatosság erősítése, az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata.
- Fogyasztás helyébe az életminőség helyezése.
- Fenntarthatóságra való nevelés az ökológiai szemléletmód segítségével.
- A helyi értékek és problémák megismertetése.
- Lakóhelyünk környezetvédelmi munkájában aktív részvétel.
- Ősi mesterségek megismerése.
- Hagyományok őrzése.
- A természeti, az épített és a szociális környezetünk (lakóhely) ismerete, óvása, fejlesztése.

A környezeti nevelés során az élményalapú, tevékenységközpontú, érzékenyítő, interaktív módszerek alkalmazását helyezük előtérbe. A környezeti nevelés természetéből fakad, hogy a tanórán és a tanórán kívül is a hagyományos tanítási módszereken – frontális munka, csoportmunka, kiselőadás, vita stb. kívül más egyéb módszereket is

alkalmaznunk kell. Így különösen a játékos módszereket, a projektmódszert, a terepgyakorlatok módszereit.

4.4. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

4.4.1. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések elvei, célja

Minden tanulónak joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskola a következő elvek szerint biztosítja a nevelő-oktató munka feltételeit:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztése,
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon
- adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

Az gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy az iskola biztosítsa a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzzük ki az esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében:

- tanításban, ismeretközvetítésben,

- a gyermekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- partnerség a kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Célunk továbbá az, hogy az iskolában érvényesüljön:

- a diszkriminációmentesség,
- a szegregációmentesség,
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nevelési, oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- a minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés és az integráció biztosítása.

Konkrét célok

- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása, a kulcskompetenciák fejlesztése.
- Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazásának fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek folyamatos fejlesztése.
- A nevelés és oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása, a kötelező taneszköz jegyzékben előírt felszerelések beszerzésének folytatása, az elhasznált eszközök cseréje.
- Az integráltan nevelt/oktatott gyermekek/tanulók fejlesztéséhez szükséges feltételrendszer továbbfejlesztése.
- A pedagógus szakma fejlődésének támogatása, továbbképzések támogatása
- A tehetséges tanulóknak speciális fejlesztő, felkészítő képzések képességeik kibontakoztatására, bekapcsolódás központi programokba.
- Az óvoda – iskola együttműködés elmélyítése.
- A tanköteles kor előtti diszlexia-szűrés megvalósítása.

- Az integráció feltételrendszerének bővítése, integrációs támogatás igénybe vétele, a képesség-kibontakoztató, illetve integrációs felkészítés folytatása az ágazati miniszter által kiadott program alapján, továbbá a program alkalmazásához szükséges pedagógus kompetenciák megteremtése.
- Az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakítása, a gyermekek és tanulók közti különbség figyelembe vétele a nevelő, illetve a nevelő-oktató munka során.
- A pályaorientációs tevékenység hatékonyságának növelése annak érdekében, hogy az országos átlagnál nagyobb mértékben növekedjen a gimnáziumban és szakközépiskolában tovább tanulók aránya.
- A nyári táborok és az erdei iskola programjainak támogatása.
- Az esélyegyenlőség és a gyermek mindenképp felett álló érdekében az életminőséget javító prevenciós tevékenységek folyamatos biztosítása.
- Az esélyegyenlőség, illetve a tanulási hátrányok kompenzálása érdekében szociális támogatórendszer teljes körű és hatékony igénybevételeinek támogatása, segítése.
- Az iskola működési területén élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek azonosítása, folyamatos nyilvántartása.

Rövid távú célkitűzések (2018-2019)

- Intézményi szinten olyan nyilvántartási rendszer kialakítása, amely alkalmas az esélyegyenlőségi intézkedésekhez szükséges információk biztosítására, különösen HH-s és HHH-s gyermek beazonosítására, számuk pontos megállapítására.
- Az integrált pedagógiai rendszert továbbfejlesztése, összehangolása a Nemzeti alaptantervvel és a választott kerettantervvel.

Középtávú célkitűzések (2018-2021)

- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése a tartalmi fejlesztésével, az eszközellátottság folyamatos javítása, korszerű infrastruktúra és informatikai eszközök biztosítása az oktatásban.

- A pedagógusok módszertani felkészültségének növelése.

Kötelezettségek és felelősség

Az iskolában az esélyegyenlőségi intézkedések végrehajtásáért az intézményvezető felelős, akinek felelőssége:

- annak biztosítása, hogy a az általános iskola alkalmazottai és a szülők, az érintett társadalmi és szakmai partnerek megismerjék az intézmény esélyegyenlőségi intézkedési tervét,
- az általános iskola dolgozói kövessék az esélyegyenlőségi intézkedéseket,
- az intézmény dolgozói megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az esélyegyenlőségi intézkedések végrehajtásához.

Az intézményvezető megbízza az iskola pedagógusai közül az esélyegyenlőségi felelőst, akinek a feladata:

- az intézkedések megvalósításának koordinálása, az érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása,
- az intézkedések végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása,
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben pedig megtegye a szükséges lépéseket.

Az iskola vezetői felelősek azért, hogy a pedagógusok tudatában legyenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásoknak, biztosítsák a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

A pedagógusok felelőssége, hogy ismerjék a tervezett esélyegyenlőségi intézkedéseket és közreműködjenek annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék az iskola intézményvezetőjének.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló köteles betartani az egyenlő bánásmód követelményét.

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

4.4.2. Akcióterv

A helyzetelemzés alapján az iskola az alábbi konkrét feladatok megvalósítását célokat tűz ki, amelyek megvalósításával biztosítható a stratégiai célok elérése, a szegregáció és diszkriminációmentes közoktatás, amely segíti a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját is.

A nevelő-oktató munka feltételeinek a javítása					
Intézkedés leírása					
Az iskolai nevelés tárgyi feltételeinek javítása, kiírt pályázaton való részvételt.					
Intézkedés indoka					
Az eszközök nem állnak rendelkezésre teljes mértékben az intézményben, valamint az elhasználtak pótlása.					
Intézkedés elvárt eredménye					
A jogszabályban meghatározott kötelező eszközök és infrastruktúra teljes mértékben és megfelelő állapotban rendelkezésre álljanak, az iskola 20/2012 (VIII) EMMI rendeletben előírt feltételek szerint működjön.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A fejlesztéshez szükséges forrás megpályázása, a beruházás elindítása.	A pályázat elkészülte.	A rendeletben meghatározott eszközök rendelkezésre állnak.	Leltári naplók, eszköz és felszerelés jegyzékek, önkormányzati vagyon-nyilvántartás	-	-
Felelős					
Intézményvezető					
Forrás					

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

A középiskolában továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának növelése					
Intézkedés leírása					
A kulcskompetenciák tervszerű fejlesztése, egyéni fejlesztés megvalósítása. A tanulási motiváció növelése. Pályaorientáció.					
Intézkedés indoka					
A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási mutatói az iskolában tanuló diákok általános továbbtanulási adatainál rosszabbak. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók kisebb arányban tanulnak tovább gimnáziumban és szakközépiskolában, és jellemzően a szakiskolában folytatják általános iskolai tanulmányaikat. Különösen a halmozottan hátrányos helyzetűek választják magas arányban a szakiskolát					
Intézkedés elvárt eredménye					
A középiskolában tovább tanuló HHH tanulók aránya eléri az országos átlagot.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A HHH tanulók oktatási feltételei, iskolai sikerességük javulnak.	HHH tanulók tanulmányi eredménye	A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának növelése a középiskolai továbbtanulás során	HHH tanulók tanulmányi eredménye, a HHH tanulók továbbtanulási aránya intézménytípusok szerint kedvezően alakult.	A HHH tanulók tovább tanulási aránya intézménytípusok szerint megfelel az országos megoszlásnak.	Továbbtanulási arányszámok
Felelős					
Intézményvezető, az iskola pedagógusai					

A tanulók országos kompetenciamérési eredményeinek növelése
Intézkedés leírása
<p>Gondos elemzést igényel, hogy milyen okokra vezethető vissza az alapszintet el nem érők magas aránya. Ehhez alaposan, a jogszabályi előírások szerint kellene feldolgozni a kompetenciamérés eredményeit. Alapos diagnózisból kiindulva, az országos mérésen elért egyéni eredményeken is alapuló egyéni fejlesztés elengedhetetlen ahhoz, hogy az alapszintet elérő tanulók aránya közelítsen az országos arányokhoz, majd meghaladja azt.</p> <p>Motiváló módszerek alkalmazása, a tanulási kudarc megelőzése.</p>
Intézkedés indoka
<p>Az alapszintet el nem érő tanulók aránya mind matematikából, mind szövegértésből magas. Különösen szövegértés terén lényeges az országosan számított aránytól az eltérés</p> <p>A méréshez kapcsolódó kérdőív alapján számított motivációs index – standard skálán - mínusz 4 értéke azt jelzi, hogy iskolánk tanulóinak jelentős része nem motivált a tanulásra. Bizonyosra vehető, hogy a mérési eredményekben is, ha egyre gyakrabban alkalmazunk motiváló módszereket, eljárásokat és élünk a külső motiváció lehetőségeivel.</p>
Intézkedés elvárt eredménye
<p>A tanulók, köztük a hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű tanulók tanulási, továbbtanulási esélyei javulnak.</p>

SOMLÓVÁSÁRHELYI SZÉCHENYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A kompetencia- méréseket követő elemzések, fejlődésvizsgálatok tapasztalatai alapján a fejlődési ütemet növelő fejlesztési programok megvalósításának támogatása. Az alkalmazott pedagógiai módszerek és szemlélet megújítása	Fejlesztési program a mérési eredmények növelésére.	HHH-s tanulók eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak, a HHH és nem HHH tanulók mérés eredményei között a különbség csökken.	Országos mérési eredmények: HHH és nem HHH tanulók eredményei.	Az iskola mérési eredményei eléri az országos átlagot.	Az iskola mérési eredményei.
Felelős					
Intézményvezető, pedagógusok					

Várható eredmények

- Az európai normáknak megfelelő, a lakossági igényekhez és a társadalmi elvárásokhoz jobban igazodó, korszerű intézmény jön létre
- A hátrányos helyzetű és leszakadó rétegek társadalmi integrációja erősödik, a társadalom szemlélete, e rétegek elfogadási szintje kedvezően változik.
- Az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására és együtt nevelésére.

- Az évfolyamvesztés nélkül tovább haladó halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arány nem haladja meg az országos átlagot.
- Csökken az iskolai hiányzások óraszám.
- Csökken a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében a magántanulók száma.
- Nő az érettségit adó intézményekben továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Az intézményben az országos kompetenciamérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak. A HHH és nem HHH tanulók mérési eredményei között a különbségek csökkennek.

4.4.3. Monitoring

Az iskola évente, a tanév zárásakor az év végi beszámolóban jelentésben értékeli az esélyegyenlőségi intézkedések megvalósulását, az esélyegyenlőség helyzetét. Az információkat, tapasztalatokat a következő oktatási időszak vonatkozásában az iskola következő tanévi munkatervébe beépíti.

Az intézményi közoktatási esélyegyenlőségi értékelés fő tartalmi elemei:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek intézményi oktatási esélyegyenlőségi helyzetének bemutatása.
- Az intézményt, a hátrányos helyzetű gyermekeket érintő programok és tevékenységek, valamint az őket érintő főbb intézményi változások bemutatása.
- Beszámoló az intézményi program keretében elfogadott akcióterv végrehajtásáról, az akciótervben meghatározott feladatok elvégzéséről.
- Tájékoztatás a tárgyévben beadott, intézményi esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos szülői/gondviselői panaszokról, a panasztételi eljárások eredményeiről.
- A következő időszakra vonatkozó intézményi program alapelveinek és cselekvési irányainak meghatározása.

4.4.4. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, az értékelés szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák szabályait tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, az értékelés szabályait a Szervezeti Működési Szabályzat tartalmazza.

4.4.5. A komplex instrukciós program ismertetése

A Komplex Instrukciós Program

A program a hátrányos helyzetű gyerekek integrációs oktatásának megvalósítására alkalmas nevelés-oktatási módszer.

Program során a legfontosabb fejlesztendő kulcskompetenciák a következők:

- Szociális és életviteli kompetenciák
- Általános megismerő kompetenciák
- Együttműködésre képessé tevő kompetenciák

A Komplex Instrukciós Program olyan tanítási módszer, mely lehetővé teszi a tanárok számára a magas szintű csoportmunka szervezését, olyan osztályokban, ahol a tanulók közötti tudásbeli különbség és kifejező késég tág határok között mozog. A programot a következők miatt alkalmas a hátrányos helyzetű, tanulásban lemaradt tanulók esélyegyenlőségének megteremtésére az osztálytermi munkában:

- Az osztályon belüli rangsorbeli problémák már az iskola kezdő szakaszában felismerhetőkké és kezelhetőkké válnak
- A csoportfoglalkozások alatt a heterogén összetételű osztályokban a speciális instrukciós eljárás alkalmazásán keresztül lehetőség nyílik a tanulóknak az együttműködési normákra történő felkészítésére
- Sokféle, eltérő képességet megmozgató tananyag alkalmazásával a felszín alatt megbúvó képességek kibontakoztatása

A Komplex Instrukciós Programnak 3 fő jellemzője van:

- A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma, egy alapvető kérdés köré szervezett csoportmunka segítségével.
  - a) A nyitott végű, több megoldást kínáló feladatok biztosítják a tanulók egymástól független, kreatív gondolkodását, problémamegoldó képességének fejlesztését.
  - b) A módszer egyik legfontosabb jellemvonása, hogy a feladatok megoldása különböző képességek alkalmazását teszik lehetővé, tehát a különböző szociális háttérrel, tudással rendelkező gyerekeknek alkalma nyílik a feladatok sikeres véghezvitelére, a csoportmunka megoldására.
- A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a munkában a meghatározott szerepek elsajátítására. A tanárnak az óra során alkalma nyílik a csoport egésze és a csoporttagok egyedi munkájának követésére és az osztályon belüli hierarchikus rendnek a megváltoztatására, mely alapján véve felelős a csoporton belüli egyenlőtlenség kialakulásáért.
- Ahhoz, hogy minden tanuló szánára biztosított legyen a tanulásban történő előmenetel, a tanárnak meg kell tanulnia a diákok között kialakult státusproblémák kezelését. Tudjuk, hogy a csoportmunka során a tanulók nem egyenlő mértékben vesznek részt a munkában, és emiatt a tanulásban való részvétel is egyenlőtlen lesz. A KIP eddigi kutatási eredményei azt támasztják alá, hogy minél többet beszélget és dolgozik együtt a csoport, annál többet tanulnak a gyerekek. Azok a tanulók, akik a közösségből társadalmi okok miatt kirekesztődnek vagy azok, akiknek tanulásában lemaradás tapasztalható, gyakran vonakodnak részt venni a közös munkában, emiatt azonban kevesebbet tanulnak, mint azok, akik aktívabbak. Az osztályrangsor élén elhelyezkedő tanulók nagyobb befolyást gyakorolnak a csoport döntéshozatalára, gyakrabban kérik őket segítségadásra, és több alkalom jut véleményük kifejtésére, mint a rangsor alján elhelyezkedőknek. Az utóbbiak véleményét általában figyelmen kívül hagyják (ez a megnyilvánulás a státus probléma jelensége). Komplex Instrukciós Programban a tanár célja az, hogy minden diáknak megadja a lehetőséget a munkában való

egyenrangú munkavégzésre tudatosítja, hogy mindenkinek van olyan képessége, amely alkalmassá teszi a feladatok megoldásában való sikeres közreműködésre. A fentieken kívül a módszer egyik fontos célja, a tanárok szakmai hozzáértésének fejlesztése a csoportmunka-szervezés során. A pedagógusoknak meg kell tanulniuk, hogy az új módszerben mi a szerepük az osztálymunka alatt. Ezért a módszer bevezetése elsajátítása során szükség van munkájuk folyamatos, szakértői ellenőrzésére, a kollégák közötti együttműködésre.

A módszer elvei a következők:

1. A differenciált, nem rutinszerű feladatok alkalmazása, mely minden esetben nyitott végű, több megoldást kínáló, sokféle, eltérő képességek mozgósítására alkalmas feladatot jelent.
2. A felelősség megosztásának elve magába foglalja az egyén felelősségét a saját teljesítményéért és a csoport felelősségét az egyén teljesítményéért.
3. A tanulók munkájának ellenőrzése a normákon és a szerepeken keresztül történik. A közös munkában az alábbi együttműködési normák betartása valósul meg:

„Jogod van a csoporton belüli segítségkérésre bárkitől”

„Kötelességed segíteni bárkinek, aki segítségért fordul hozzád”

„Segíts másoknak, de ne végezd el helyette a munkát”

„Mindig fejezd be a feladatod”

„A munkád végeztével rakj rendet magad után”

„Teljesítsd a csoportban a kijelölt szereped”

A fenti normák az osztály falán kifüggesztésre kerülnek, és minden alkalommal emlékeztetik a tanulókat a csoportmunka lényegére, alapelveire. A normák együttes használatánál a tanulóknak lehetősége adódik arra, hogy ellenőrzést gyakoroljanak egymás viselkedésére.

A munkában minden tanulónak meghatározott szerep jut, mely szerepek az egymást követő csoportmunkák során cserélődnek, rotálódnak. Ez a szerepváltás segíti elő a

képességek sokoldalú fejlesztését, a státusprobléma kezelését. A szerep mindig a feladat típusától és a csoport létszámától függ. Az ideális csoportlétszám 3-5 fő. A foglalkozások során az alábbi tanulói szerepek alkalmazása a leggyakoribb: kistanár, beszámoló, jegyzetelő, anyagfelelős, rendfelelős. A szerepek száma függ a csoportlétszámtól. Esetenként egy tanulónak lehet több szerepe is, illetve a fentiekén kívül más szerepek is előfordulhatnak (pl. időfelelős, konfliktuskezelő...stb.) A szerepek rotációja alapkövetelmény. A szerepeken keresztül mindenkinek meg kell tanulnia a munka irányítását, a beszámolást, a helyes, zökkenő-és balesetmentes munkavégzést végeztetést.

4. A csoporton belül kialakul hierarchia, rangsor kezelése az eltérő, sokféle képességek mozgósítására alkalmas feladatokon keresztül megváltoztatható. A pedagógus feladata annak tudatosítása, hogy nincs olyan tanuló, aki minden képességben kiváló de mindenki számára van olyan feladat, melyet maradéktalanul meg tud oldani, valamint egyedül senki nem olyan tájékozott, mint a csoport együttesen. Már az iskolába kerülés pillanatától az együttműködési normák kialakításának és a tanulói szerepeknek fontos feladata egy olyan helyzet létrehozása, amelyben a diákok fokozatosan megértik a velük szemben támasztott elvárásokat, és a felső tagozatot elérve képesek direkt tanári irányítás nélkül is dolgozni.

A tanár szerepe szintén változik. A hagyományos csoportmunkánál a tanár hajlamos a direkt beavatkozásra, irányításra. Ennél a módszernél a beavatkozás szükségtelen. Az együttműködési normán keresztül a tanár hatalmát átruházza a tanulókra. A rendszer megfelelő működése esetén a tanár feladatainak egy részét maguk a diákok végzik. A tanulók csak végső esetben fordulnak segítségért a tanárhoz, hisz lehetőségük nyílik a feladat megbeszélésére egymás között. A csoportban a tanulónak eltérő szerep jut: kérdez, előad, beszerzi az anyagot, elsimítja a konfliktusokat stb. A szerepek egymást követő csoportmunkák cserélődnek. Ez elősegíti a csoporttagok közötti együttműködést a szerepek elsajátítását a mások iránti tisztelet kialakulását.

A tanár munkája során szakít a rutin- döntéshozatallal. Reagálása attól függ, hogy a csoport milyen úton hajtja végre a feladatot és a meglévő státuszprobléma milyen jellegű beavatkozást igényel. A feladatok jellege megkívánja, hogy új és differenciált feladatokat és módszereket alkalmazzon, ezzel készítette absztrakt gondolkodásra a tanulókat. Az egyéni feladatot pedig úgy kell meghatározni, hogy a diáknak szüksége legyen a csoportfeladat eredményére vagyis, máris jelentkezik annak igénye, hogy a közös csoportfeladat végrehajtása megfelelő színvonalú legyen az egyéni továbbhaladás érdekében. Az elvek betartása figyelmes, logikus munkaszervezést kíván.

A Komplex Instrukciós Programban a csoporttevékenység az osztálytermi munka magja, de nem kizárólagosan. A csoporttevékenység beépül a tananyagba. A tanárok a módszert akkor alkalmazzák, amikor a cél a konceptuális tanulás, a magasabb rendű gondolkodás és a tartalom mély megértése. Továbbra is módszereink közé tartozik az ismeretek tényszerű közlése a frontális osztálytanítás.

Komplex Instrukciós Program alkalmazására lehetőség van többek között egy anyagrész összefoglalásánál egy új tananyagrész előkészítésére, de új ismeret szerzésére és feldolgozására is alkalmat adhat. Ezt a csoportmunkát a tanítási órák körülbelül egyötödében alkalmazzuk.

A csoportmunkának elemei a csoport-feladatlapok a háttér információt nyújtó adatlapok, az egyéni feladatlapok, illetve a munkához szükséges eszközök anyagok. Bár az órai munka legfontosabb része a csoportfeladat, a munka minden esetben egyéni feladatmegoldással zárul.

5. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK, NYILATKOZATOK

A pedagógia programot az iskola nevelőtestület a 2020. év augusztus hó 28. napján tartott nevelőtestületi értekezletén egyhangúlag elfogadta.

Kelt: Somlóvásárhely, 2020. év augusztus hó 28.

Bódi Regina

intézményvezető
feladatokkal
megbízott
intézményvezető-
helyettes

A Somlóvásárhelyi Széchenyi István Általános Iskola pedagógiai programját az iskola intézményvezetője 2020. év augusztus hó 28. napján jóváhagyta.

Kelt: Somlóvásárhely, 2020. év augusztus hó 28.

Bódi Regina

intézményvezető
feladatokkal
megbízott
intézményvezető-
helyettes